

Uqal̄hich Aglaan̄i Luke-ŋum

¹ Piqpagiplutin il̄auramaan̄ Theophilus! Iñugiaktuat iñuich pisuqtilaaḡmiktigun aglañniqsut atuumaruanik akunnaptikni. ² Iḷisimarauruat uqautiniḡaatigut tautukkaḡmiknik taimakñaniñ aullaḡniñhaniñ. Iñuich tamatkua pakmapak quliaqtuaḡniqsut tusaayugaaḡiksuamik. ³ Qutchiksuan̄uruatiin, aglañniaqtuñ a il̄itchuḡiraksraqnik il̄isaagillapiaqqaaglugich uqagipayaakkan̄ich aullaḡniñhaniñaglaan. ⁴ Aglaktuñ taavrumiñ il̄isimatquplutin il̄umutuupial̄hanik il̄isauttusiagikkaq̄pich.

Anniviksrañ John Paptaaq̄tichirim Uqautauruq

⁵ Herod-ŋum umialguniñani Judea-mi agaayuliqsiaq̄miñiqsuq atil̄iñmik Zechariah-mik. Agaayyuvikpañmi savaqatauniqsuq agaayuliqsini taggisiaq̄tuani Abijah-tkutnik. Aḡnaata atqa Elizabeth, paniginigaali atlam agaayuliqsim. ⁶ Iluqatik nalaun̄jaruan̄uniqsuk Agaayyutim q̄iñihani, tupiksripl̄utik iluqait̄nik Atangum tillisaiñiglu atuqtaksraiñiglu. ⁷ Qitunḡaiññiqsuk atakkii Elizabeth q̄itunḡitl̄ait̄luni, suli iluqatik utuqqanaaḡuqhutik. ⁸ Abijah-tkut savagviksriutaata Agaayyuvikpañmi tikiummipman, Zechariah-m savautiniḡaa Agaayyun agaayuliqsaupluni. ⁹ Tuvraq̄lugu atuiraḡil̄hat agaayuliqsit piksraq̄taḡiniḡaat ikipkairuksraupluni tipraḡiksautmik.

Isiḡniqsuq agaayyuvikpaḡanun Atanḡum.
 10 Zechariah ikipkaipkaqtitlugu tipraḡiksautmik
 iḡugaaḡruich agaayuniqsut siḡataani. 11 Isaḡulgan
 Atanḡum sagviutiniḡaa qichaqhuni taliqpiani
 ikipkaiviuram tipraḡiksautmik. 12 Zechariah-
 m tautukamiuḡ tupaḡniqsuq iqsiliqsiqhuni.
 13 Aglaan isaḡulgum nipliutiniḡaa, “Zechariah,
 iqsiniḡak! Agaayyutim tusaaniḡaa iniqsruḡhiḡi.
 Nuliḡikkan Elizabeth iḡḡigisiruq aḡugauramik.
 Atchiḡisigiḡi John-mik. 14 Quviasuutiqaḡniaqtutin!
 Atlatlu iḡugiaktuat quviatchakkisirut anikpan.
 15 Iḡnullautaugisiruq kamaḡuni Agaayyutim
 qiḡiḡhani. Imiḡumiḡaitchuq asiam misuqquanik
 saḡḡisimaruamik. Aniḡgataḡimiḡiḡaḡlaan
 aḡalatiqaḡisiruq Ippitchuamik Irrutchimik.
 16 Utiqtinniḡai iḡugiaktuat Israel-ḡuruat
 Ataniḡmun agaayyutaatnun. 17 Ataniq
 aggitḡaiḡḡaan taamna John quliaqtuaḡniaqtuq
 saḡḡiqaḡuni sivuniksriqiritun Elijah-tun.
 Iḡlauraḡiiksitkisigai aapauruat qitunḡaḡitḡun.
 Utiqtitkisigai tupiksritḡaitchuat isummatiqaḡ-
 lasiḡugich nalaunḡaruamik. Itqanaiyautigisigai
 iḡuich akuqtuḡumiḡaqsilugu Ataniq.” 18 Zechariah-
 m nipliutiniḡaa isaḡulik, “Qanuḡluḡa iḡisimaniaqpik
 iḡumutuutilaaqnik? Ataniḡi, aḡayuqaaqtuḡa suli
 nuliḡikkaḡa utuqqagaḡuqmiuq.” 19 Isaḡulgum
 kiuniḡaa, “Gabriel-ḡuruḡa. Qichaqtuḡa sivuḡaani
 Agaayyutim. Tuyuḡigaḡa uqaḡutityaqu-
 plutin taavrumiḡa tusaayugaallautamik.
 20 Ukpigilguitchiḡi uqaḡuttutigikkaḡa aglaan
 atuumagisiruq. Atakkii ukpigilguitḡapḡa
 uqaḡumiḡaitchutin tikiḡgataḡlugu uvluq tamatkua

atuumaviksraṇat.”

²¹ Taatnaqtitlugu iñuich utaqqiñigaat Zechariah ilisimasukhutiṇ suvaata muluvaahakmagaan iluani agaayyuvikpaum. ²² Anisulligataqami uqalguiññiqsuq. Iñuich ilitchuḡinigaat qiñiqquuraaqaḥa agaayyuvikpaum iluani. Uqalguiṭluni urriqaniqsuq argaṇmiñik. ²³ Abijah-tkut savagviksriutaat Agaayyuvikpaṇmi naatnamiuṇ Zechariah aiñiqsuq. ²⁴ Aquvatigun taavruma nuliaṇa Elizabeth siṇjayauniqsuq. Aasiñ tallimani tatqiñi aimmiñiqsuq ²⁵ itnaqhuni, “Kiisaimma saṇṇiruam Atangum Agaayyutim ikayuqpaṇa. Kanṇusutqikkumiñaiqsuṇa qitungitlaiññilunṇa.”

Anniviksraṇa Jesus-ḡum Uqautauruq

²⁶ Itchaksrani tatqiñi Elizabeth siṇjayaunṇanikman, Agaayyutim tuyuḡilgiññigaa isaḡulik Gabriel nunaaqqimun Galileemiittuamun atiliṇmun Nazareth-mik. ²⁷ Tuyuḡinigaaniviaqsiamun aṇutituqsimaitchuamun atiliṇmun Mary-mik nuliaksrausiutianiktuamun aṇutmun atiliṇmun Joseph-mik. Joseph kiṇuviḡinigaan Atangum David. ²⁸ Isaḡulgum tikiññigaa nipliutiplugu, “Paḡlagikpiñ! Atangum Agaayyutim piksraq-taḡigaatin iqatigiṭlutiṇ. [Quvianḡniqsraurutin aḡnapayaaniñ.]” ²⁹ Mary tupallapiḡniqsuq isaḡulgum nipliuttutaagun kaṇiqsiṇiṭlugu suvaata uqaqtılaṇa taatna. ³⁰ Isaḡulgum nipliutinigaa, “Iqsiñak Marii! Agaayyutim iḥaqqutigigaatin. ³¹ Siṇjayaugisirutin iḡñilutinaasiiñ aṇugauramik atchiqsaksraḡikkaqnik Jesus-mik. ³² Taamna

kamanagisiruoq, suli iñuich taiguutiqağisigaat igñinjanik Qutchinñiqsrauruam Agaayyutim. Agaayyutim ataniguqtinniağaa David-tun sivullianatun. ³³ Ataniguğisiruoq kinuvianjiñi Jacob-ñum qañapak taimuñ, suli añaayuqautaa isuksraqağumiñaitchuq.” ³⁴ Mary-m tarra nipliutinigaa isağulik, “Qanuq una itkisiñiqpa? İlaqatniksimaitchuñasuli.” ³⁵ İsağulgum kiunigaa, “İpqitchuaq İrrusiq tikiumagisiruoq ilipnun. Agaayyutim Qutchinñiqsrauruam saññigikkañan nayugisigaatin. Taatnağuni ililgaaq ipqitkisiruoq taiguutiqağuni İgñinjanik Agaayyutim. ³⁶ Aasiñ, itqallañ ilan Elizabeth. Uqautigimasugauq qitunğaaqlaiññiplugu. Aglaan pakma sinaiyauruoq itchaksrani tatqiñi utuqqanaağugaluññağmi. ³⁷ Atakkii Agaayyutim supayaaq savaağitlagaa.” ³⁸ Mary nipliğñiqsuq, “Atanğum savaktigigaaña. Atuumali uvañnun uqauttutigikkaptun.” Tavrakña isağulgum uniññigaa.

Mary-m Utlakkaa Elizabeth

³⁹ Taavruma aquagun, Mary paqnaliq-tuqhuni aullaqtigñiqsuq nunaaqqiuramun qimigaaññiittuamun Judea-m. ⁴⁰ Tarra isiqhuni Zechariah-m tupqanun iqinnigaa Elizabeth. ⁴¹ Elizabeth-ñum tusaapqauraqmagu Mary-m pağlataa ilummiutaq iliqsraqtigñiqsuq. Elizabeth añalatiqağniqsuq İpqitchuamik İrrutchimik ⁴² nipliqhuni nipitusipluni, “Quvianağniqsraurutin ağnapayaaniñi. Quvianamiuruq ililgaaq sinaiyaukkan. ⁴³ Qanutun quyyasiusiaqaqtigivik, atanigma aakagikkañan utlagluğniğaaña qiñiğiaqluñ! ⁴⁴ Tusaapqauraqapku pağlatigikkan

ilummiutaġa quviatchakhuni iliqsraqtiqtuq.
 45 Qanutun quviasuktigivich ukpigikapku
 Atanġum uqaġha tuyuutigikkaġa ilipnun
 atuumagisiñipluġu.”

Mary-m Kamaksruutaa

- 46 Mary nipligñiqsuq,
 “Iñuutchimniñ iluqaaniñ kamaksruġiga Ataniq.
 47 Quviatchautigigiga Agaayyun Anniq-
 suqtigikkaġa.
 48 Suuñiluqtuaġa itqaġiniġaġa.
 Uvakaġaniñaglaan iluqatiġ iñuich taiguu-
 tiqaġisigaatġa quvianamiuruamik
 49 atakkii kamaqaqtuaq Saġġiruaq Agaayyun
 savaaqaqhuni kamaqaqtuanik uvamnun.
 Atqa ipqitchuq.
 50 Kiġuviagiñi aippaavak
 nagliktuutiqaġai taluġirigikkani.
 51 Agaayyun isanġiqsuq saġġiruamik taliġmiñik
 aasiñ siammayaaqġuġich kamaqaqsaktuat
 sivunniugutituummaitñik.
 52 Atchiksinnigai kamaqaqtuat atanġich
 suli atchiksuaat kamaqaqsipkaqġuġich.
 53 Inuqsraqtuat pisuiqsinnigai nakuuruanik
 suli aullaqtitluġich umialguruat saa-
 gailaaqġuġich.
 54-55 Ikayuġniġaa savaktigikkani Israel
 nagliktuqġuġich,
 akiqsruutmisun sivulliptiknun Abraham-
 mun kiġuviapayaanġiñunlu qaġapak taimuġa.”
 56 Mary nayuutiuraġniqsuq piñasuni tatqiñi
 Elizabeth-mi, aasiñ utigmun aipluni.

Aniġha John Paptaaqtitchim

57 Igñiviksrani tikitman, Elizabeth igñiñiqsuq anjugauramik. 58 İlaiñ ilauraanjiñlu tusaanigaat Atanğum kamañaqtuamik nagliktuiñha Elizabeth-mun. Aasiñ tamatkua quviasuqasigñigaat. 59 Aniqammiuraq tallimat malğunınik uvlianikman nalunaitıutchiaqsiñigaat atchiguklugu Zechariah-mik, aapañan atqanik. 60 Aglaan aakaña nipliğñiqsuq, “Naagga, atiqaktuk-srauruq John-mik.” 61 Nipliutilgiññigaat, “Aglaan nalliatunniñ ilavich atiqanitchut taavrumiña atigmik.” 62 Urriqaplutiñ apiqsruğniğaat aapaña kisumik atchigukkisipmagaan aniqammiuraq. 63 Zechariah aatchuquniqsuq aglagviksramik, aglakhuniasiiñ, “Atiqagısiruq John-mik.” Quvigusunıqsut iluqatiñ. 64 Taatnaanikami Zechariah uqatlasitqinñiqsuq quyaaqsipluguasiñ Agaayyun. 65 Silalliunich atlayuatchanıqsut, aasiñ iñuich nunapayaani Judea-mi uqaginiğaat. 66 Tusaapayaaqtuat taavrumiña isummatiginigaat apiqsruqhutiñ, “Qanusiugisiñiqpa una ililgaaq?” Nalupqinaitchuq Atanığmun iqatigitilaña.

Zechariah-m sivuniksriqutaa

67 John-ñum aapaña Zechariah analatıqagñiqsuq İpqitchuamik İrrutchimik. Uqagñiqsuq sivuniksriqipluni,

68 “Quyalakput Atanıq Agaayyutaat İrael-aagmiut!

Atakkii ikayuğiağniğai tasuqsagıaqługich iñuni.

69 Akunğatniñ kinıviağıkkaniñ David-ñum Agaayyun piksraqtaaqagñiqsuq iñunmik sanjıqaqtuamik annıqsuğiaqhuta.

- 70 Taimakᵗaaᵗlaan akiqsruᵗaaᵗigut tumigiplugich
ipqitchuat sivuniksriqirini
- 71 anniqsuᵗisiñipluta akilliliqsuᵗtigikkaptikñiñ
suli sanᵗiatniñ uumigirigikkapta.
- 72 Uqagñiqsuq nagligigisiñiplugich sivulliaᵗikkavut
itqagilugu ipqitchuaq sivunniugutni.
- 73 Agaayyutim akiqsruᵗniᵗaa sivulliaqput Abra-
ham
- 74 annautigisiñipluta akilliliqsuᵗtigikkaptikñiñ
uvaptiknun savautitqupluni iqsisuᵗaaqata
- 75 ipqilikun nalaunᵗaruahikunlu
iñuuniqtutilaaptikni.
- 76 Ilvich ililgauramaaᵗ, taiguutiqaᵗisirutin
sivuniksriqiraanik Qutchiᵗñiqsrauram
Agaayyutim.
- Igligisirutin sivuani Atangum
itqanaiyaᵗiaᵗlugu agᵗiliksrana
- 77 uqautilugich iñugikkaᵗi
anniqsuᵗisiñilugich natqigutigisiñilugillu kil-
luqsautiᵗitñik.
- 78 Agaayyutigikkaqput ilunᵗuktauruq nagliktau-
plunilu.
- Tuyugikpagu anniqsuᵗti inniaqtuq uvaptik-
nun uvlum qausaᵗatauraᵗniᵗatun.
- 79 Ikayuᵗisigai iñuuniaqtuat taaqtuami iqsiñanani
tuquᵗhum,
aasiñ ilaan iñuupkaᵗuta tutqiksilluta.”
- 80 John aglipluni timimigun sanᵗisiñiqsuq
irrutchikun. Iñuuniagñiqsuq iñuilaami
aullaᵗniñiaᵗhanunaglaan ilaan quliaqtuaqaᵗhan
Israel-aagmiunun.

2

Aniḥa Jesus-ḡum

¹ Augustus atangunḡaḡmi Rome-mi tilisiḡiqsuq iḡnich nanipayaaq atqiqsitquplugich. ² Taamna atqiqsitchivik sivulliuniqsuq. Taamna atuumapman anun atiqagtuaq Quirinius kavanauniqsuq Syria-mi. ³ Iḡupayaat utlautiniqsut sivulliagminḡ anniviḡitḡun atqiqsitchaqtuḡhutinḡ. ⁴ Joseph-tuuq iglaupmiḡiqsuq. Aullaḡniipluni Nazareth-miḡ Galilee-miittuamiḡ Bethlehem-munḡiqsuq, nunaaqqimun Judea-miittuamun, annivianun atangum David. Joseph tavrungḡniqsuq atakkii ilaaptuuq kinuviaḡiplugu David-ḡum. ⁵ Atqiqsitchaqtuḡami aullautiniḡaa Mary nuliaksrausiutianikkani siḡiyauruaq. ⁶ Bethlehem-miittlugik Mary igḡisuliḡḡiqsuq. ⁷ Igḡiḡḡaḡniqsuq anḡugauramik. Nimiqsruqtuallaḡniḡaa ilipluguasiiḡ tuttuqpaich niḡḡiviatnun atakkii iniksraitlutinḡ nullaḡvinḡmi.

Munaqsriḡlu Isaḡulḡiḡlu

⁸ Iḡnich munaqsrit unnuiḡiqsut taavani nunami munaqsriplutinḡ ipnaimiknik. ⁹ Isaḡulḡan Atangum sagviutiniḡai aasiiḡ qaumanan Atangum qaggutiplugich. Taapkua tatamitchallapiagḡniqsut. ¹⁰ Aglaan isaḡulḡum nipliutiniḡai, “Iqsiḡasi, uvunajlunḡa uqautityaḡipsi tusaayugaallautamik quviatchaktirrutiksrauruamik iḡupayaamun. ¹¹ Marrumani unnuami anniqsuḡti ilipsitḡun aniruq David-ḡum nunaaqqiani, Christ-ḡuruaq Ataniḡ. ¹² Una ilitchuḡqutauruq ilipsitḡun ilaanutilaanḡanik, paḡitkisigiksi aniqammiuraq nimiqsrullaktaḡ nalaruaq tuttuqpaich

niggiviatni.” ¹³ Tavrakḥatchiaq iñugiallapiaqtuat isağulgich qılaḥmiñ sagvigñiqsut. Piqasiqluğu isağulik nanğagñigaat Agaayyun itnaqhutin,

¹⁴ “Kamanaun illi Agaayyutmun qutchinñiqsrami qılaḥmi, sulı tutqiutiqağli nunami akunğatni iñuich quyalitñiktuat ilaanik.”

¹⁵ Isağulgich utiqmata qılaḥmun munaqsrit nipliğñiqsut inmiknun, “Ki, aullaqta Bethlehem-mun tautugiaglugu Atanğum uqauttutigikkaḥa uvaptiknun!” ¹⁶ Qilamiksruaqhutin paqinnigaich Mary-lu Joseph-lu sulı aniqammiuraq nalau-raqtuaq tuttuqpaich nigğiviatni. ¹⁷ Munaqsrit tautukamitrḥ uqagınıgaich isağulgum nipliut-tutigikkaḥi taavrumuuna aniqammiurakun.

¹⁸ Tusaapayaaqtuat quvigusunıqsut tamatkunıḥa munaqsrit nipliuttutigikkaḥitñik. ¹⁹ Mary-m uummatigmiitchiutiniğai uqautigikkaḥich aasiin isummatigiuraaqlugich. ²⁰ Munaqsrit utiğniqsut kamaksruqluğu nanğaqıluğu Agaayyun iluqaisigun tusaakkağmiktigunlu tautukkağmiktigunlu. Atuumaruq atrilipluğu isağulgum atuumagisiñikkaḥa.

Jesus Atchigaat Agaayyuvikpaḥmi Qaitluğu Agaayyutmun

²¹ Tallimat malğuk uvlut naatmata sulı aniqammiuraq nalunaitḥutchiqsauḥanikman, atchiğñigaat Jesus-mik, atigmik isağulgum qaisaḥanik Mary siḥaiyağaluaqtitnagu.

²² Ipqiqsagviksraḥat tikitman, Joseph-lu Mary-mlu aniqammiuraq Jerusalem-muutiniğaaq qaitchaqtuaqluğu Agaayyutmun tuvraqıluğu

maligutaksraᅇa Moses-ᅇum, ²³ maligutlugu aglausimaruaq maligutaksraᅇiᅇi Atanguruam, “Aniqqaaqtuapayaaq aᅇugauraq qaisaksrauruq Agaayyutmun.” ²⁴ Tunillaqtuᅇiaᅇniqsuk malᅇuᅇnik tiᅇmiagruuraᅇnik, inᅇaᅇuruamik maligutaksraᅇaᅇun Agaayyutim.

²⁵ Jerusalem-mi aᅇutiqaᅇmiᅇiᅇsuq atiliᅇmik Simeon-mik. Una aᅇun nalaunᅇaniqsuq taluqsriuaq Agaayyutmik, suli utaqqiᅇiᅇsuq Israel-aagᅇmiut annautikkauliksraᅇatnik. Ipqitchuam Irrutchim nayuᅇniᅇaa. ²⁶ Ilaan uᅇautiniᅇaa tuquyumiᅇaiᅇiᅇiplugu qᅇiᅇaluaqnagu

Christ Anniqsuᅇti Agaayyutim akiqsruutigikkaᅇa.

²⁷ Simeon sivullikkaupluni Ipqitchuakun Irrutchikun utlautiniqsuq agaayyuvikpaᅇmun. Jesus-ᅇum aᅇayuqaᅇiᅇi tikiutipmatku aniqammiuraq Jesus agaayyuvikpaᅇmun atuumatyaqᅇlugu atuiragᅇihagun maligutaksram,

²⁸ Simeon-ᅇum akiggiutiniᅇaa ilᅇlᅇaaq aasiᅇiᅇ quyaplugu Agaayyun,

²⁹ “Ataniᅇ, akiqsruutigikkan atuumapkaᅇiᅇ, suli tuqqutlasirua tutqigᅇua.

³⁰ Irramnik tautukkiga anniqsuᅇti

³¹ tuyuᅇikkan annautitquplugich iᅇuich sumipayaaq.

³² Ilaa qaumauruq sagviiruaq anniqsuᅇiamik Jew-ᅇuᅇitchuanun

suli kamanautaugisiruq iᅇuiᅇun Israel-ᅇum.”

³³ Ilᅇlᅇaam aapaᅇa aakaᅇalu quviᅇusunᅇiᅇsuq tamatkunuuna Simeon-ᅇum uᅇauttutaᅇun Jesus-kun. ³⁴ Simeon-ᅇum qᅇiᅇiᅇuagutiniᅇik piᅇiusiamik suli nipliutiᅇlugu Mary aakagikkaᅇa,

“Agaayyutim una ilᅇlᅇaaq piksraqtaagᅇiniᅇaa

agvisautyaaquplugu tammałiksrañatnun naagaqaa anniqsułiksrañatnun iñugiaktuanun Israel-aagmiunun. Iłitchuqqutaugisuruq, aasii pisigiplugu ilaan kisuutilaaja iñugiaktuat iñuich uqagisirut akitñaglugu. ³⁵ Taatnağumiñ sagviğisiñiğaiç iriğaqtuqhutiñ isummatigikkañiç ilaagun. Suli alianaq savikpaktun ipiktuatun kapirigisuruq uummatipnik.”

³⁶ Sivuniksriqiriqagmiñiqsuq uilgaağnaamik atiliñmik Anna-mik panianik Phanuel-ñum kiñuvianiñiñ Asher-ñum. Anna utuqqauruq. Uiqagñiqsuq tallimat malğuni ukiuni, aasii uiną tuqupluni. ³⁷ Taimakñaaglaan iñuuniagñiqsuq uilgaağnaañupluni, aasiiñ pakma ukiuniñiqsuq sisamakipiaq sisamanik. Uniłlaiñiğaa agaayyvikipak. Uvlumi unnuaqtuummaan savautiniğaa Agaayyun uisauraaqhuniłu agaayupluniłu. ³⁸ Taavrumani sassağniğmi tikiññiqsuq qaitchiplugu quyyatmik Agaayyun. Uqautiginiğaa taamna ililgaaq iluqaitñun niğiugaqaqtuanun tasuqsaityaliksrañanik Jerusalem-ñum.

Utilhat Nazareth-mun

³⁹ Joseph-ñum suli Mary-m tanjanikamitkik iluqaisa atuqukat maliğutaksrañigun Agaayyutim utiğniqsuk kiñuniğmiknun Nazareth-mun Galileemiittuami. ⁴⁰ Ililgaaq Jesus aglipluni sanñisiñiqsuq, puqiutiqallapiaqhuniłu. Suli Agaayyutim iħuaqqutiniğaa.

Nukatpiagruk Jesus Agaayyvikipañmiittuq

⁴¹ Ukiuğagipman añayuqaak Jesus-ñum utlautirağniqsuk Jerusalem-mun niğiqağvikaamun

atiliḡmun Apqusaakkauḡmik. ⁴² Jesus qulit malḡuḡnik ukiunikman utlautiniqsut niḡiqpagvikaamun piragiliḡmiktitun. ⁴³ Niḡiqpagvikaam aquagun aigaqsiḡiqsut. Utiqsaḡmaknik nukatpiaḡruk Jesus uniḡḡiqsuq Jerusalem-mun, aasiḡḡ aakanan Joseph-ḡumlu naluniḡaak. ⁴⁴ Iḡliḡasuginiḡlugu iḡlauqatauruani iḡlauniqsuk naalḡataḡlugu uvluq. Uvvaasiḡḡ tikiumakamik nullaḡviksraḡmiknun pakaqsiḡiḡaak akunḡatni ilaminḡ suli ilauraanḡiḡi. ⁴⁵ Paḡiḡitḡamitku utiaqsiḡiḡisuk Jerusalem-mun pakkiagḡlugu. ⁴⁶ Piḡayuatigun uvlut paḡinniḡaak agaayyuvikpaḡmi aquppiqataupluni Jew-ḡuplutiḡ ilisautriḡi, naalaḡniḡlughich apiqsruqtaḡḡiḡiḡu. ⁴⁷ Iluḡatiḡ tusaaruat ilaanik quviḡusuutiginiḡaat puḡikhuni kiggutaigun. ⁴⁸ Anayuaakkiḡḡ quviḡusuutiginiḡaak tautukamitku. Aakanan niḡliutiniḡaa, “Iḡḡiḡḡ, qanulḡitpisiguk? Aapanlu piḡiksraliḡlapiaghunuk taatnaḡhunuk pakkiagḡiptiḡiḡḡ.” ⁴⁹ Jesus-ḡum kiuniḡiḡik, “Suvaata pakakpisiḡḡa? Naluniḡpitku nayuutiruksrauḡiḡa aapaa tupqani?” ⁵⁰ Aglaan kaḡiqsiḡiḡiḡiḡaak kiggutaa. ⁵¹ Tavrakḡa Jesus utiqasiḡniḡiḡik Nazareth-mun tupiḡiḡlughich. Aakagikkaḡan itqagḡlughich iluḡaisa tamatkua uummatigḡmiitchiutiniḡai. ⁵² Jesus aḡliḡiqsuq puḡiksiḡluni. Agaayyutimlu iḡuiḡḡu nakuagḡiḡaak.

3

Quliaqtuaqalḡa John Paptaaḡtichirim

¹ Akimiagḡuutaatni ukiut atanniqsuiḡḡhani Caesar-m atilḡum Tiberius, Pontius Pilate

kavanaupmiñiqsuq nunami taggisiqaqtuami Judea-mik, Herod atangupluni Galileemi, aniqataa Philip atangupluni nunami taggisiqaqtuami Iturea-mik Trachonitis-miglu, Lysanias atangupluni Abilene-mi, aasiñ ² Annaslu Caiaphas-lu qaukiuplutik agaayuliqsini. Taapkua atangupkaqlugich uqalha Agaayyutim tikiumaniqsuq John-mun igñinanun Zechariah-miñuilaami. ³ John kukilunniqsuq kuunan Jordanum avataani quliaqtuaqhuni, “Isummitqigitchi mumigusi killuqsautipsitñiñ paptaaqtilusi. Taatnağupsi Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.” ⁴ John aggigñiqsuq tuvraqlugu aglausimaruaq makpiğaanani sivuniksriqirim Isaiah-m itna,

“Iñuk tuqluiraqtuq iñuilaamiñ:

Itqanaiyautisiuñ apqutiksraña Atangum,
nalğuglugu tumiksraña!

⁵ Natignapayaat immiğlugich,
iñgich qimigaaallu naqigligugich,
saquñaruat apqutit nalğusaqmilugich,
qaiğiitchuat tumitchaat qaiqsaglugich.

⁶ Tarrali iñupayaaq ilitchuginiaqtuq anniqsuqtimik
Agaayyutim aqiqsruutigikkanani.” *Isaiah*
40:3-5

⁷ Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut John-mun paptaaquplutin. Uqautinigai, “Nimigiatur ittuasii, kia uqautivasi annatlasiniplusi anasiñnuqsautiksrañaniñ Agaayyutim?

⁸ Ilitqutchipsigun qiniğnaqsisuñ isummitqigiqsi killuqsautipsitñiñ. Isumanasi, ‘Abraham sivulliagigikput.’ Uqautigipsi, Agaayyutim makua uyağaiç kinuvialiutlagai Abraham-mun!

⁹ Agaayyutim atanniiḥa qallipiagataqtuq, iñuktun itqanaiqsuatun kipilhiñaagukḷugu napaaqtuq kañiagun. Napaaqtupayaaq asirriñitchuaq kipikkaugisiruq iktauluniasiiñ ikniḡmun.”

¹⁰ Iñuich apiqsruḡniḡaat, “Qanuḡmi pigisiñiqpisa?”

¹¹ Kiuniḡai, “Kisupayaam malḡuḡnik qaliguaqḡumi qaitchili iñuḡmun atnuḡaaksraitchuamun, suli kisupayaaq niqiksrautiqaḡumi niḡipkaili niqiksraitchuamik.”

¹² Iḷañich tax-siliqirit utlautipmiñiqsut paptaaquplutin aasiiñ apiqsruḷugu, “Iḷisautrii, Sugisiñiqpicali?”

¹³ Uqautiniḡai, “Katitchiñasi qaaniḡḷugu piraksriusiaḡsi.”

¹⁴ Iḷañisa anuyyiuqtit apiqsruḡmiñiḡaat, “Uvagutaasiiñ, qanuḡisiñiqpisa?” Nipliutiniḡai, “Aqsaknasigik iñuich nunuritñigusi naagaqaa saglutiginasigik iñuich. Apaigilugu akiliusiaḡikkaḡsi.”

¹⁵ Iñupayaat niḡiugaqaḡniqsut Anniqsuqtimik agḡiqsaḡumaruamik, aasiiñ isumaniqsut taamna John Christ-ḡupmagaan, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

¹⁶ Aasiiñ John-ḡum uqautiniḡai, “Paptaaqtitchiruḡa imikun, aglaan taimma iñuk agḡiqsaḡumaruaq kamanatluktuq uvamniñ. Siñiilguyumiñaitchuḡaunniiñ aluḡutiḡnik. Paptaaḡisigaasi Iḡqitchuakun Irrutchikun suli iknikun.”

¹⁷ Tigummiagigaa tiktitaun salummaḡukḷugich mukkaaksrat sanikḷuḡniñ, katillugichaasiiñ mukkaaksrat sigḷuaḡmiñun. Aglaan ikipkaḡisigai sanikḷuich ikniḡmun qamiyumiñaitchuamun.”

¹⁸ Atlakaagikun John quliaqtuaḡniqsuq tusaayugaallautamik iñuḡnun pitchuksaaḷugich

atlaḡuquplugich iñuuniałhat. ¹⁹ John-ḡum iñiqtiqmiñigaa ataniq Herod atakkii ılaqatnikhuni Herodias-mik aniqataan nuliajanik suli savaaqaghuni iñugiaktuanik atlanik pigiitchuanik. ²⁰ Aasiin Herod savaaqagñiqsuq pigiitłuktuamik isiqtaupkaqamiuḡ John.

Paptaakkaułha Jesus-ḡum

²¹ Iluqaisa iñuich John-mun paptaaqtinjanikmata, Jesus-tuuq paptaaqtinniqsuq. Agaayupkaqluḡu qilak anmaqtuq ²² suli Ipqitchuaq Irrusiq atqagñiqsuq ilaanun tinmiagruuratun. Nipi tusaanigaat pakmakḡa, “Piqpagiplutin igñigigikpiñ. Quyalimaagikma.”

Jesus-ḡum Kanḡigvinji

²³ Jesus-ḡum aullaḡniikamiuḡ savaani, iñuiññaq qulinik ukiuqtutilaaqagñiqsuq. Iñuich isummatiginigaat igñiginipluḡu Joseph-mun, igñiḡa Heli-m, ²⁴ igñiḡa Matthat-ḡum, igñiḡa Levi-m, igñiḡa Melchi-m, igñiḡa Jannai-m, igñiḡa Joseph-ḡum, ²⁵ igñiḡa Mattathias-ḡum, igñiḡa Amos-ḡum, igñiḡa Nahum-ḡum, igñiḡa Esli-m, igñiḡa Naggai-m, ²⁶ igñiḡa Maath-ḡum, igñiḡa Mattathias-ḡum, igñiḡa Semein-ḡum, igñiḡa Josech-ḡum, igñiḡa Joda-m, ²⁷ igñiḡa Joanan-ḡum, igñiḡa Rhesa-m, igñiḡa Zerubbabel-ḡum, igñiḡa Shealtiel-ḡum, igñiḡa Neri-m, ²⁸ igñiḡa Melchi-m, igñiḡa Addi-m, igñiḡa Cosam-ḡum, igñiḡa Elmadam-ḡum, igñiḡa Er-ḡum, ²⁹ igñiḡa Joshua-m, igñiḡa Eliezer-ḡum, igñiḡa Jorim-ḡum, igñiḡa Matthat-ḡum,

igñiña Levi-m, ³⁰ igñiña Simeon-ñum,
 igñiña Judah-m, igñiña Joseph-ñum,
 igñiña Jonam-ñum, igñiña Eliakim-ñum,
³¹ igñiña Melea-m, igñiña Menna-m,
 igñiña Mattatha-m, igñiña Nathan-ñum,
 igñiña David-ñum, ³² igñiña Jesse-m,
 igñiña Obed-ñum, igñiña Boaz-ñum,
 igñiña Salmon-ñum, igñiña Nahshon-ñum,
³³ igñiña Amminadab-ñum, igñiña Admin-ñum,
 igñiña Arni-m, igñiña Hezron-ñum,
 igñiña Perez-ñum, igñiña Judah-m,
³⁴ igñiña Jacob-ñum, igñiña Isaac-ñum,
 igñiña Abraham-ñum, igñiña Terah-m,
 igñiña Nahor-ñum, ³⁵ igñiña Serug-ñum,
 igñiña Reu-m, igñiña Peleg-ñum,
 igñiña Eber-ñum, igñiña Shelah-ñum,
³⁶ igñiña Cainan-ñum, igñiña Arphaxad-ñum,
 igñiña Shem-ñum, igñiña Noah-m,
 igñiña Lamech-ñum, ³⁷ igñiña Methuselah-m,
 igñiña Enoch-ñum, igñiña Jared-ñum,
 igñiña Mahalaleel-ñum, igñiña Cainan-ñum,
³⁸ igñiña Enos-ñum, igñiña Seth-ñum,
 igñiña Adam-ñum, igñiña Agaayyutim.

4

Jesus-ñum Aniqusaagsiultha

¹ Jesus utigñiqsuq Jordan-miñ ajalatiqaqhuni
 Ipqitchuamik Irrutchimik. Sivullikkauniqsuq
 Irrutchikun iñuiñaamun ² uuktuaqsiutyaqhuni
 tuungagmiñ malgukipiami uvluni. Iluqaani taap-
 kunani uvluni nigñiññiqsuq, aasiñ nigisuliqhuni
 piviksrani isukhitmata. ³ Tuungaum nipliutinigaa,

“Agaayyutim iğñigipiaqpatin tilliun una uyağak qaqquğūqulugu.” ⁴ Aglaan Jesus-ηum kiuniğaa, “Agaayyutim uqałha niqliqsimaaqtuq, ‘Iñuk iñuuyumiñaitchuq qaqqułhiñakun.’” ⁵ Tavrakηa tuunğaum aullautilgiññigaa qiñiqtitluguasiñ atanğuviniñik nunam ⁶ nipliutiplugu, “Aatchuğisigikpiñ iluqaanik anjalatchiğimik suli iluqaanik umialgutmik. Tamanna iluqani qaisauruq uvaηnun. Aasiñ qaitlagiga kisumupayaaq qaitchukkupku. ⁷ Iluqaan tamanna piginayagiñ agaayyuvigigupηa.” ⁸ Aglaan Jesus-ηum kiuniğaa, “Agaayyutim uqałha niqliqsimaaqtuq, ‘Agaayyuvigisağiñ Atanğuruuq Agaayyutin savautilugu kisan.’” ⁹ Tavrakηa tuunğaum aullautilgiññigaa Jerusalem-mun inillakługuasiñ qutchiññiqsraηanun nuvukkananun agaayyuvikpaum nipliutiplugu, “Iğñigipiaqpatin Agaayyutim igittin ilipnik taunuηa. ¹⁰ Atakkii Agaayyutim uqałha niqliqsimaaqtuq, ‘Agaayyutim isağulinmiñun munagiḡkağisigaatin.’” ¹¹ Nipliqhunisuli, ‘Akiyağigisigaatin arganmiknik, aasii atniğumiñaitchitin isigaktin uyağanun.’” *Psalm 91:11, 12* ¹² Aglaan Jesus-ηum kiuniğaa, “Agaayyutim uqałha uqaqmıuqtuuq, ‘Uktuağumiñaitchiñ Atanğuruuq Agaayyutin.’” ¹³ Tuunğaum uktuaqsaaguiqamiun Jesus qanutchipayaakun unisimaallaηniğaa.

Jesus-ηum Aullağniigaa Savaani Galilee-mi

¹⁴ Tavrakηa Jesus utiğniqsuq Galilee-mun sanηiqaqhuni Ipqitchuakun Irrutchikun. Iñuich

uqaġiniġaat nanipayaaq. ¹⁵ Ilaa ilisautripluni
katraġviniġni suli kamaksruġniġaat iluqatinġ.

Nazareth-miut Ukpiginiġniġaat Jesus

¹⁶ Jesus Nazareth-muġniqsuq
iġuġuġvigikkaġmiġun. Jew-ġuruat miġuiqsiagvium
uvluani piraġiġmiġun isiġniqsuq katraġviġmun.
Makinniqsuq agliqipluniasiiġ Agaayyutim
uqaġhaniġ. ¹⁷ Aatchuġniġaat makpiġaanġiġik
sivuniksriqirim Isaiah-m. Anmaqamigich
makpiġaat paqinniġaa aglausimaruaq,
¹⁸ “Irrusian Agaayyutim nayuġaana.

Piksraqtaagigaaġakii
quliaqtuaġitquplugu tusaayugaallautaq inuqs-
raqtuanun.

Tuyuġigaana uqaġitquplugu patchisaigun
tigutaanġuruanun
suli mamirrutiksraq qiġitlaitchuanun
suli patchisaiquplugich nanġitaaqsiruat

¹⁹ suli quliaqtuaġitquplugu Atanġum
anniqsuiġksrajan iġuġikkaġmiġik
tikiġniġsuq.” *Isaiah 61:1-2*

²⁰ Jesus-ġum miġkugich makpiġaat utiqtinniġai
katraġvium savaktigikkaġanun aquvitluniasii.
Iluqatinġ iġuich katraġviġmi qiġiaqsiġniġaat.

²¹ Iliisautiaqsiġniġai itnaqhuni, “Taamna Agaayyutim
uqaġha atuumaniqsuq uvlupak agliqianġupman
tusaalapsitni.” ²² Iġupayaat aarigaagutchaġniqsut
quviġusuutigiplugich saġġiaqtuat uqaġhich
uqauttutigikkaġi. Nipliġniġsut, “Una taimna
iġniġingitpaunġ Joseph-ġum?” ²³ Jesus-ġum nipliu-
tiniġai, “Uqauntiaġipsitġa uqauttutauruamik
inġilgaanimma itna, “Taaktii, iġuaqsiġiġ ilipnik!”

Tusaagivut savaagikkatin Capernaum-mi. Ki, Savaaqagiñ uvani iñugugvipni. ²⁴ Iłumutuuruq, Sivuniksriqiri paglatlaitchaat iñugugvinmiñi. ²⁵ Naalağniłlaksitja, Iłumun iñugiaktuanik uilgağnaaqaqtuq Israel-mi taimani Elijah iñuupman. Imani sialunıitchugguuq pinasuni ukiuni ukium avvañaik ilaplugich niğisuksiullapiaqhutin iluqaani nunami. ²⁶ Naagauvva Elijah tuyuunıiñııqsuq nalliatnun uilgağnaat Israel-mi aglaan kisanun uilgağnaamun iñuuniaqtuamun Zarephath-mi Sidon-miut nunañatni. ²⁷ Suli iñugiaktuanik iñuqaqmiñııqsuq auyugaqtuallıñnik iñuuniaqtuanik Israel-mi imani sivuniksriqiri Elisha iñuupman. Aglaan nalliatunniñ mamikkaunıiñııqsuq avataagun Naaman Syriağmiu.” ²⁸ Iñuiñ katrağvinmi tusaakamitrın taamna qinnallapiagıñıqsut. ²⁹ Makitiqhutin tinuraqlıgu Jesus annisiniğaat nunaaqııgmikniñ. Qaananuutiniğaat iñgiuram nunaaqııminı irvianun igitchukııgu ipnamiñ. ³⁰ Aglaan akunniraqlıgich iñugayaat aullağniqsuq.

Iñuk Irrusiqlulik

³¹ Tavrakña Jesus Capernaum-munııqsuq, nunaaqıımun Galilee-miıttuamun aasiıñ ilisautrıplıni iñunıñik Jew-ñıruat mingııqsiağvium uvluani. ³² Iñuich quviğusunııqsut tamar-rumiña ilisauttutaanik, atakkii uqağniqsuq liılaa analatçııııqaqtuaton. ³³ Katrağvinmi iñuqaqmiñııqsuq irrusiqlıñmik iğıalaruamik, ³⁴ “[Iłaksianatıguk.] Jesus Nazareth-miu, suniaqıısisıguk? Uvunııqııch piyaqquğukhunuk? Nalunııchıga kisuutilaan, ipqııtchuanııplutin

Agaayyutim tuyugikkaŋa!”³⁵ Jesus-ŋum tiliñigaa irrusiqłuk, “Qiuñisaağiñ! Anniñ iñuñmiñ!” Irrusiqłuum ulğusaaqtinnigaa aŋun sivuğaatnun iñuich unitługuasiiñ atnisuŋaŋagu.³⁶ Iñuich quviğutchaŋniqsut nipliçhutiŋ avatmun, “Qanusiuñiqpa una nipliun? Aŋalatitçhiğmik saŋŋimiglu uuma iñuum tilitłaniğai aasiiñ irrusiqłuich aniplutiŋ.”³⁷ Tusaayugaaq taamna Jesus-kun siaminniqsuq napmupayaaq tamarrumani nunami.

Jesus Mamititchiñiqsuq Iñugiaktuanik Iñuñnik

³⁸ Aasiili Jesus anikami katrağviñmiñ utlautiniqsuq Simon Peter-m kiñuŋanun. Simon-ŋum aakaruaŋa atniğñağniqsuq uunaqłukpakhuni. Uqautiniğaat Jesus taavrumiŋa.³⁹ Utlakługu qichaqçhuni siñigviiñ sanigaatnun tiliñigaa uunaqłuk aullaquplugu ilaaniñ. Tarra uunaqłungiqsiğniqsuq. Makitiqçhuniasiiñ niqłiğutiaqsiñigai.

⁴⁰ Jew-ŋuruat miŋğuiqsiğviat nuñitman, siqiñiq nipianikmanimma iluqatiŋ ilauraaqçtuat atniğñaqtuanik atniğñautilgich atlakaagiiñik tikiutiniğaiç Jesus-mun. Iliñigai argaŋni iluqaŋitiñun aasii iħuaqsiplugich iluqaisa.⁴¹ Irrusiqłuich aninnigai iñugiaktuaniñ iñuñniñ nipliaplutiŋ, “Iğniğigaatin Agaayyutim.” Jesus-ŋum tiliñigai irrusiqłuich nipliçunitługich, atakkii ilisimaniğaat Christ-ŋutilaaŋa.

Jesus-ŋum Quliaqtuaqçħa Katrağviññi

⁴² Uvlaağuçman Jesus-ŋum uniññigaa nunaqçqiq iñuilaamukçhuniasiiñ. Iñuich pakaaqsiñigaat. Paqitnamitruŋ iğligiaqsiñigaat aullaqunitługu.

⁴³ Aglaan nipliutiniġai, “Quliaqtuaqtuksrauruna tusaayugaallautanjanik anjaayuqautaan Agaayyutim iñunun atlani nunaaqqiñi. Taatnaqhuni Agaayyutim tuyuġigaaña.” ⁴⁴ Taatnamik quliaqtuaġniqsuq Jew-ñuruat katragvinjtñi nanipayaaq.

5

Jesus-ñum Tuqłuġai Sivulliich Maliguaqtit

¹ Ilañatni uvlut Jesus qichaġniqsuq siñaani narvam taggisiqaqtuami Gennesaret-mik. Iñuich tinurautraġniqsut tusaasukhutiñ uqalhanik Agaayyutim. ² Tautuñniġik malġuk umiak siñaani. Iqaluñniaqtit niuplutiñ salummaiñiqsut kuvramiknik. ³ Jesus ikiniqsuq ilaqataaknun umiak (umiagikkañanun Simon-ñum) uqautipluguasiñ ayaktaallaquplugu siñaaniñ. Jesus aquppipluni umiami ilisautriaqsiñiqsuq iñunnik. ⁴ Ilisautriñaiqami nipliutiniġaa Simon, “Ayallagun umiaq itiruamun aasiñ kuvriġiaġusri, ilvich piqatigikkatinlu.” ⁵ Simon-ñum kiuniġaa, “Ataniiq, sakuukkaluaqtugut unnuapak. Iqaluñillaktugut. Aglaan nipliutigikkan maliglugu kuvriġisirugut.” ⁶ Kuvriqamiñ iqalukpauraġniqsut kuvratiñunniñ aliñniuraliqluġich. ⁷ Isaaqtaġniġaich piqatitiñ atlami umiami ittuat ikayuġiaquplutiñ. Utlautikamiñ immiġniġaich taapkuak umiak iqaluñnik kiviñialigataqluġik. ⁸ Simon Peter-m tautukamiun tamanna sitquġniqsuq sivuġaanun Jesus-ñum nipliqhuni, “Ataniiq, aullaġiñ uvamniñ! Killiqirauruna.” ⁹ Atakkii ilaalu piqatini lu nargiasruñiqsut iqalukpauraqtaġmiktigun.

¹⁰ Simon-ḡum piqatik James-lu John-lu, iḡḡak Zebedee-m, quviḡusukmiñiqsuttuuq. Jesus-ḡum Simon nipliutiniḡaa, “Iqsiñak, uvakḡaniñaglaan piññaḡniḡisirutin iñuḡnik aqaluḡniaqmatun.”
¹¹ Iqaluḡniaqtit qakitignigaich umiatin siñaanun, unisiqlugichaasiñ supayaat maliaqsiplugu Jesus.

Jesus Mamititchirug Auyugaqtualinmik

¹² Jesus nunaqqimiitnami nalautchiñiqsuq aḡutmik auyugaqtualinmik. Aḡutim tautukamiuḡ Jesus sivuḡaanuḡniqsuq iniqsruqluguasiñ, “Ataniiq, pisuksiḡaḡuvich mamitilhiñaugikma.”
¹³ Jesus-ḡum isaklugich argaḡni aksinñiḡaa, “Piyummatiaqtuḡa. Iḡuaqsiñ!” Tavrauḡaa aḡutim auyugaqtuaḡa mamitikkauruq. ¹⁴ Jesus-ḡum tiliñiḡaa, “Uqautiginiaqḡagu kisumununniñ, aḡlaan agaayuliqsimugutin isivḡiuqtitchumuutin. Aatchuiyumuutin tunillautinik Agaayutmun tuvraḡlugich Moses-ḡum tillisaa mamititkaatinkii. Taatnaḡuvich iñupayaam ilitchuḡiniaḡaa mamitilaan.” ¹⁵ Aḡlaan tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq iñugiaksipluni. Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tusaasuklugu sulimamititausukhutin atniḡñautmikniñ. ¹⁶ Aḡlaan iñuilaamuaqsiñiqsuq agaayutyaqhuni.

Jesus Mamitichiñiqsuq Aulatlaitchuamik

¹⁷ Ilaatni Pharisee-ḡuruat sulilisaautrit maligutaksranik aggigniqsut nunaqqipayaañ Galilee-miittuamiñ Judea-miittuamiñlu sulijerusalem-miñ. Jesus ilisautriпкаqlugu taapkua aquppiñiqsut naalaḡniplugu. Agaayutim Jesus sanḡniksritmiñiḡaa iḡuaqsiqplugich atniḡñaqtuat. ¹⁸ Ilaḡich iñuich aggigniqsut

akiyaqługu aulatlaitchuaq aᅇun ilaan qaatchianagun. Itqutiniagaluagñiᅇaat iluanun tupqum ilisukługu sivuᅇaanun Jesus. ¹⁹ Aglaan apqutiksranilguiññamitruᅇ, iñuitkii tatiplutiᅇ, akiyautiniᅇaat qaanun tupqum, aasriiñ alikługu qilana tupqum atqaqtinniᅇaat qaatchianagun akunᅇatnun iñugayaat iliplugu sivuᅇaanun Jesus. ²⁰ Jesus-ᅇum tautukamiuᅇ ukpiqsriłhat nipliutiniᅇaa atniᅇñaqtuag, “Aᅇun! Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

²¹ Aglaliqirit suli Pharisee-ᅇuruat isumaaqsiñiqsut, “Taamna iñuk kisuunasugiva uᅇaᅇniᅇluutriruaq Agaayyutmik? Kiña natqigutriyumiñaitchuᅇ killuqsautinik aglaan Agaayyun kisimi.”

²² Jesus-ᅇum ilisimanigai sumik isummatiqaqti-laᅇat apiqsruᅇługich, “Suvaata isumavisi taatnatchimik? ²³ Qaᅇanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut’ naagaqaa ‘Makillutin pisugiñ’? ²⁴ Ilitchuᅇipkaᅇisigipsi Iᅇñiᅇan Iñuum aᅇalatchirrutiqalhanik natqigutritłapluni killuqsautinik nunami.” Tavra nipliutiniᅇaa aulatlaitchuaq aᅇun, “Makillutin tigulugu qaatchian aᅇilaᅇiñ.” ²⁵ Tavrakᅇatchiaq aᅇun makinniᅇsuᅇ sivuᅇaatnun nayuutipayaaᅇtuat. Tiguplugich qaatchiani nallavigikkani aiñiqsuᅇ kamaksruᅇługu Agaayyun. ²⁶ Iñuich katimapayaaᅇtuat quviᅇusulillaᅇiaᅇniᅇqsut, aasriiñ taluqsraliqhutiᅇ nipliqhutiᅇ, “Maatnatavra quviᅇnallapiaᅇtuamik qiñiqᅇugut uvlupak.” Tarra kamaksruᅇniᅇaat Agaayyun.

Jesus Tuᅇłuᅇniᅇsuᅇ Levi-mik

27 Kiñuagun taavruma Jesus anikami tautuñigaa anjun atilik Levi-mik aquppiruaq tax-siliqiviñmiñi. Taamna tax-siliqiri katitchiñiqsuq maniñnik Rome-mağmiunun. Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Maliñña!” 28 Levi makitiqhuni unitlugu suapayaaq maliaqsiñigaa. 29 Aquvatigun Levi niğiqpautriñiqsuq Jesus-mik tupiğmiñi. Aiyugaaqtauruani ilaupmiñiqsut iñugiaktuat tax-siliqirit atlatlu iñuich. 30 Uvvaasiñ Pharisee-ñuruat suli aglaliqirit uqaalaaqsiñiqsut maliguaqtaiñun Jesus-ñum, “Suvaata niğiqatauvisi imiqatauvisilu tax-siliqirini suli killuliqirini?” 31 Aglaan Jesus kiuniğai, “Iñuich atniğñañitchuat taaktiqagnianitchut aglaan tamatkua atniğñaqtuat. 32 Aggñitchuñ tuqluğiağlugich nalaunñagiruut inmikni iñuich aglaan killuliqirit mumiquplugich.”

Uisauraatikun

33 İlanjisa iñuich nipliutiniğaat Jesus, “Maliguaqtai John-ñum uisauraağniqsut akulaiqlugu agaayuplutij suli maliguaqtinich Pharisee-ñuruat taatnatunsuli; aglaan maliguaqtitin nigiraqtut imiqhutinlu.” 34 Jesus-ñum kiuniğai, “Isummatigivisigik aiyugaaqtauruat katchuutiviñmi uisauraaquplugich uiksraun inñaan? Naagga! 35 Uiksrautaan aullağviksraña tikiññaiaqtuq. Aglaan aullaanikpan ilaurañi uisauraağniaqtut.”

36 Jesus-ñum uqautitqinñigai atrikusautmik, “Kiñapayaaq ilaaksrağumiñaitchuq nutaamiñ quppigaaamiñ ilaagluguasiiñ utuqqaq quppigaaq. Taatnağumi aliksiñagnağaa nutaaq quppigaaq, atakkii nutaamiñ quppigaaamiñ ilaaksrağumiñ

atriginianitchaa utuqqam. ³⁷ Uvvasuli nutaaq asiam misuġua ittuksraunitchuq utuqqagmi puumi atakkii nutaam misuqqum alikkisigaa utuqqaq puuq maqiluni, aasiiñ misuġuq puuġlu suunġiġisiruk. ³⁸ Aglaan nutaaq asiam misuġua ittuksrauruq nutaami puumi. [Iluqatigli puuġlu misuġuġlu piiñġinitchumuuk.] ³⁹ Kiñaunniñ imiġukkumiñaitchuq nutaamik imiqqaaguni asiam misuġuanik sanġisamaruamik. Atakkii nipliġisiruq, ‘Utuqqaguqsiaq nakuutluñniqsuq.’ ”

6

Qanuutautilaaja Minguiqsiagvium Uvluan

¹ Jesus pisuñniqsuq tamauna mukkaaksrat nautchiiviatigun minguiqsiagvium uvluani. Maliguaqtinji pukuniqsut mukkaaksranik sanġiyaqġugich arganmiknik niġiaqsipluġitaasiiñ. ² Pharisee-ġuruat apiqsruġniġaich, “Su-vaata savakpisi minguiqsiagvium uvluani? Maligutaksraġikkaptigun savakkumiñaitchusi ugluvak.” ³ Jesus-ġum kiuniġai tamatkua, “Aqliqisimasuknaġiksi sumik David-ġumlu piqataiñlu pisilaanġat niġisuliqaminġ. ⁴ David isiġniġuguuq tupqanun Agaayyutim. Aasiiñ qaqquksraqhuni tunillauroamik Agaayyutmun niġiñiġaa aatchuqġugich maliktigikkani. Maligutaksraptigun kimununniiñ niqiksrautigitquniñiġaa taatnasiq qaqquq avataatigun agaayuliqsit.” ⁵ Jesus nipliġniqsuqsuli, “Iġniġa Iñuum atanguruq minguiqsiagvium uvluaniunniñ.”

Añun Argalik Pannaqłuktanik

6 Atlami minguiqsiagvium uvluani Jesus ka-traġviny mukhuni ilisautriñiqsuq. Tavrani itmiñiqsuq anjun argalik pannaqluktanik. 7 Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat patchisiksrailliqiniġaat Jesus savaaqagasugalugu nalaunñaitchuamik; naipiq-tuġniġaat tautugiaqhutin iħuaqsiriigisipmagaan ilisratlaitchuamik minguiqsiagvium uvluani. 8 Aglaan Jesus-ñum ilisimanigai isummatinjich. Uvvaasiñ nipliutinigaa anjun argalik pannaqluktanik, “Makittin uvuñagutin.” Anjun makitluni tavruraġniqsuq. 9 Jesus nipliutinigai tamatkua, “Apiqsruġniagipsi una, Nalliak maligutaksrakuagñaqpa: savaaqaliq nakuuruamik naagaqaa pigiitchuamik minguiqsiagvium uvluani? Ikayuqtuksrauvisa iñuñnik naagaqaa piyaqquqtillugich?” 10 Qiñiqługich iñuich avatmiñi nipliġñiqsuq anjutmun, “Isakkich argaktin!” Taatnaqman argai iħuaqsiñiqsut. 11 Aglaliqirit Pharisee-ñuruatlu qinnallapiagñiqsut. Aasiñ uqautigiaqsiñigaa avatmun qanuġukługu Jesus.

Jesus Piksraġniqsuq Qulit Malġuñnik Uqqiraqtinik

12 Taipkunani uvluni Jesus qimigaamunñiqsuq agaayutyahuni, unnuaq naatluguasiñ agaayupluni Agaayyutmun. 13 Uvluqman injmiñuqunigai maliguaqtini. Piksraġniqsuq qulit malġuiñnik taiguutiqaqkaġmiñnik uqqiraqtinik: 14 Simon-mik atchikkaġmiñnik Peter-mik suli aniqataaniglu Andrew-mik, James-mik suli John-mik, Philip-mik suli Bartholomew-mik, 15 Matthew-mik suli Thomas-mik, James-mik iġñinjanik Alphaeus-ñum suli Simon-mik

taiguutiqaqtuaq Zealot-ḡuruamik, ¹⁶ Judas-mik iḡñinjanik James-ḡum suli Judas Iscariot-mik aatchuutigitniktuaq ilaanik aquagun.

Jesus Iḡisautriruq suli Mamititchiruq

¹⁷ Tavrakḡa Jesus atqaqatiginigai maliguaqtini qimigaaamiñ. Qichaḡataḡniqsuq qaiḡiksaamun nunamun piqatigiplugich iḡugiaktuat maliguaqtigikkani. Iḡugiaktuat iḡuich agḡigñiqsut nakikḡaliqaa Judea-miñ Jerusalem-miñḡu suli nunaqqiḡñiñ taḡium siḡaani atiqaqtuamiñ Tyremiglu Sidon-miglu. ¹⁸ Utlautiniqsut tusaasukḡugu Jesus suli iḡuaqsisukhutiḡ atniḡñautmikniñ. Uvvasuli tamatkua iḡuḡḡiḡḡitauruat irrusiḡḡuḡmiñ iḡuaqsikkauniqsut. ¹⁹ Iḡupayaat aksiguḡniḡaat atakkii sanḡiqaqhuni iḡmiñi iḡuaqsitḡaplugich. Aasiñ tamatkua utlautiruat ilaanun iḡuaqsikkauniqsut.

Quviasuutitlu Isumaagutitlu

²⁰ Jesus-ḡum tautuḡniḡai maliguaqtini nipliḡhuni,

“Quvianamiurusi inuqsraqtuasii;

Aḡaayuqautaa Agaayyutim pigigiksi!

²¹ Quvianamiurusi niḡisuktuasii pakma;

Agaayyutim niḡisuiqsitkisigaasi!

Quvianamiurusi alianniuqtuasii pakma;

Iḡlaḡisirusi!

²² Quvianamiurusi iḡuich uumigikpasi,

ayaksimakpasi pigilugu Iḡñiḡa Iḡuum aivakpasiunniñ

suli nipliutigikpasi pigiitchuanḡuniḡusi.

²³ Quviatchapiagitchi tamanna atuumakpan, nut-taglusi quvianakun, atakkii akiljusiaksraqsi pakmani kamanagnaqtuq. Itqaumasigik, sivullianjisa taatnautipmirağigaich sivuniksriqirit.

²⁴ Aglaan iqsiñamiurusi umialguruasii pakma; qagaanaqtuq iñuuliqsi isukliññaiaqtuq!

²⁵ Iqsiñamiurusi niğisuiqsimaqtuasii pakma; niğisuligisirusi!

Iqsiñamiurusi iglaqtuasii pakma; kiñuvğugisirusi qialusilu!

²⁶ Iqsiñamiurusi iñupayaat uqautigillautaqpasi. Itqaumasigik, sivullianjisa uqautigillautaqmirağigaich sivuniksriqinñuaqtuat.

Piqpaksriñiq Uumiksirinik

²⁷ “Aglaali naalağniruasii uqautigipsi, Piqpagiyumagisi akilliliqsuqtigikkasi, iħuaqqutilugich uumigirigikkasi. ²⁸ Apiqsruqsion Agaayyun iħuaqqutitqulugich tamatkua taiyuaniqħutriruat ilipsitñik, agaayutilugich tamatkua iħuaqqutriginjisasi. ²⁹ Kia qakiqpatin iqsrapkun, ki, manyumagiñ igħuanik iqsraqpich; kia iñuum piñiqpagu quppiğaan, ki, pipkağumagiñ atnuğaanlu.

³⁰ Kisupayaam apiqsruqpatin suqağuguni qaiłługu, suli kia tiguniqpagu pigikkan apiqsruğniaqnagu utiqtitqulugu. ³¹ Qanuq irrutitqusuugupsi atlanun iñuñnun taatnatuntuuq irrutriyumuusi atlanik.

³² “Piqpaksrigupsi kisiitñik iñuñnik piqpaksrigikkapsitñik suvaata akuqtuiñiağasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ piqpagipmirağigaich tamatkua piqpagirigikkatin.

³³ Iħuaqqutigupsigik kisiisa iħuaqqutrigikkasi suvaata

akuqtuiñiağasugivisi quyyatmik? Killuliqiritun-niñ taatnağaquttuuq! ³⁴ Atugaksritñikkupsi tamatkununa kisiitñun utiqtitçitlaruanun atugaksraqtaagmiknik suvaata akuqtuiñiağasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ atugaksritñikamin killuliqiriqatmiknun utiqtitçhivigitqupmiraqtut aktilaañatun! ³⁵ Aglaan ilipsi, piqpagiyumagisi uumigirigikkasi, ihuaqutilugich iñuich sulituaksrillugich niğugisunatnagu utiqtitkisiñilugich. Taatnağupsi akuqtuigisirusi kamañaqtuamik akiliusiamik, sulitu iğniğigisigaasi Qutçinñiqsrauruam Agaayyutim ihuaqutriruaq quyyataitçhuanik piğitçhuaniglu. ³⁶ Nagliktausitçhi Aapapsisun nagliktuutiqaqtuatun.

Atanniñiq Atlanik

³⁷ “Suksraunğıqnasi atlanik, suksraunğıqsanıtçhumaasilu; piğiññiğaiñiaqasi atlanik, piğiññiğakkaunıtçhumaasilu; natqigutisimaaglugich atlat, natqigutisimaakkauyumuasilu. ³⁸ Aatçhuğlugich atlat, aatçhuusiaqagumuasilu; aa, akuqtuigisirusi immiğlugu uuktuun, naqiqsraglugu, anjalallugu, ulipkaulalugu: akiyağniqtutilaapsitñun. [Agaayyutim aatçhuğagıgaasi iğlikkutailaakun.] Uuktuutigikkaqsi atlanun taamna Agaayyutim uuktuutigisipmiğaa ilipsitñun.”

³⁹ Jesus uqautiniğai atrikusautmik, “Qiñitlaitçhuan iñuum sivulligumiuñ atla qiñitlaitçhuaq iluqatik katakkisiruk nivviamun. ⁴⁰ Maliguaqti kamanatlunıtçhuq ilisautrimiñiñ, aglaan ilisaqtaupayaaq naatçhigumi ilisaagmiñik atrigaigutigisigaa ilisautriñi.

41 “Suvaata tautukpiun irriutaᅇuluuraq aniqatvich iraani, aasiiᅇ suliqutigisunᅇaqnagu qirugraitchiaq iripni? 42 Qanuq uqautriᅇiᅇᅇniqpich aniqatiupnun, ‘Aniqatmaan, piiᅇᅇlagu irriutaᅇuluuraq iripniᅇ!’ qiᅇᅇisunᅇaqnagu qirugraitchiaq iripni? Ukpiniᅇuaqtii! Sivulliulugu piiqsirruᅇ qirugraitchiaq iripniᅇ. Qiᅇᅇilguniaᅇiᅇᅇli nalupqinaᅇiᅇᅇlugu irriutaiqsiiᅇksran aniqatvich iraaniᅇ.

Napaaqtuq Iᅇisaᅇiᅇaat Asiaᅇigun

43 “Napaaqtuᅇiksaaq nauritᅇaitchuq asiᅇiᅇitᅇhuanik, naagaqaa napaaqtuᅇiᅇitᅇhuaq asirritᅇaitchuq nakuuruanik. 44 Napaaqtupayaaq iᅇisimanaᅇaqtuq asirrianigun; pukutᅇaitᅇhusi aqpiᅇᅇᅇᅇ kakitᅇlaᅇnaniᅇ, naagaqaa asiaviᅇᅇᅇᅇ kakitᅇlaᅇnaqaqtuanik uqpiᅇᅇᅇᅇ. 45 Iᅇnullautaq nakuurualiqiruq atakkii nakuuruamik isumaqaqhuni; iᅇnullautauᅇitᅇᅇami pigiᅇitᅇhualiqiruq atakkii pigiᅇitᅇhuanik isumaqaqhuni. Taatnamik, iᅇᅇuk uqaqami irrusipiani salapqiiᅇaa uqaᅇiᅇᅇmigun.

Malᅇuk Tuppirik

46 “Taiguqtaksraᅇiᅇitᅇhipsitᅇᅇa Atanipsitᅇᅇᅇᅇ kamagiyumaᅇitᅇkupsigik uqaᅇuttutigikkatka ilipsitᅇᅇun! 47 Kiᅇᅇa iᅇᅇuk uvaᅇᅇnukkumi naalaᅇᅇniᅇᅇᅇᅇᅇ uqaᅇiᅇᅇikkatka aasiiᅇ tupiᅇᅇilugich—iᅇisautigisiᅇipsi qanuq atriaqatilaanᅇᅇᅇ. 48 Taamna atriaqatuq iᅇᅇᅇᅇᅇᅇ nappairuamik tupiᅇᅇmiᅇᅇᅇᅇ nivakhuni itisiᅇᅇlugu aasii iᅇiᅇᅇlugu turvia uyᅇaᅇᅇᅇᅇᅇ. Kuuk uliqᅇᅇkman qasaqtaᅇᅇᅇᅇᅇ taamna tupiᅇᅇ auliyaᅇitᅇchuq atakkii payaᅇaitᅇᅇuni. 49 Aglaan kiᅇᅇa iᅇᅇuk tusaaruᅇᅇ uqaᅇiᅇᅇikkamnik tupiᅇᅇiᅇitᅇᅇᅇᅇᅇ atriaqatuq iᅇᅇᅇᅇᅇᅇ nappairuamik tupiᅇᅇmiᅇᅇᅇᅇ

nunamun turviilaaqlugu; uliqluum qasaqtaqmagu taamna tupiq ulguruq siqumitipiaqhuni.”

7

Jesus Mamititchiruaq Anuyyiuqtaiñ Qaukiata Savaktaanik

¹ Jesus-ñum ilisautrisuiqami tamatkunuuna iñuñnik, ilaa Capernaum-muñniqsuq. ² Taavaniguuq Roman anuyyiuqtaiñ qaukiat savaktiqagñiqsuq piqpagikkağmiñnik; taamnaasii iñuk atniğñaqhuni tuqułhiñaaguqhuni. ³ Uvvauna anuyyiuqtit qaukiat tusaakami Jesus-mik tuyuqagñiqsuq Jew-ñuruat sivulliuqtigruañitñik apiqsruğiaqtitlugu mamititquplugu savaktigikkani. ⁴ Tikitñamitruñ Jesus inigñigaat pipiaqhutin, “Taamna iñuk ikayuqtaksragipiagiñ, ⁵ atakkii ilaan piqpagigai iñugikkavut. Nappairuqunniñ katragviksraptiknik.” ⁶ Tavra Jesus malinğigai. Uñasiñaiqmigułtu tupqaniñ anuyyiuqtit qaukiata tuyuğiniğai ilauraani nipliutitquplugu Jesus, “Ataniiq, uvuñañiññaqpich. Uvva utlaktaksraunilūqtunñunniñ tupimnun. ⁷ Naagalu suñilūqpaitlūña utlaktaksrağinilūgikpiñunniñ. Uqallaksiñagiñ uqaligmik aasiñ savaktigikkağa atniğñaqtuaq iluaqsiñiaqtuq. ⁸ Atakkii añalatiqaqmiuñña qaukligñnik suli anuyyiuqtiaqqlūña añalatamnik. Tilikapku una, ‘Aullağiñ!’ aullağaqtuq; tilikapkusuli taamna, ‘Qağğaiñ!’ agğigaqtuq; suli tilikapku savaktigikkağa, ‘Taamna piuñ!’ pirağigaa.” ⁹ Jesus-ñum quviğusuutiginiğaa taamna tusaakamiuñ. Kinjiaqami iñugaağruñnun maliktigikkağmiñun

uqaǵniqsuq, “Paqisimaitchuᵇasuli ukpiqsriḷiǵmik taatnatun Israel-aagmiuni!” ¹⁰ Anutit tuyuuruat utiqamiᵇ aᵇuyyiuqtit qaukiata tupqanun paqinniǵaat savakti iḷuaqsiḷlugu.

Jesus Anitqiksitchiruq Uilgaǵnaam Iǵñinjanik

¹¹ Tamanna atuumaanikman Jesus utlautiniqsuq nunaaqqimun atiliᵇmun Nainmik. Maliguaqtaiñ suli iñugiaktuat iñuich maliᵇniǵaat. ¹² Tikiññiqsuq paanjanun nunaaqqim anilgataqmiñiqsullu akigaqtuat tuqunaruamik iñunmik. Taamna tuqunaruaq iǵñitauǵinikkaᵇa uilgaǵnaam. Iñugiaktuat iñuich nunaaqqimiñ maliᵇniǵaat taamna aǵnaq. ¹³ Atanguruam Jesus tautukamiun ilunᵇutchallapiagniqsuq. Nipliutiniǵaa aǵnaq, “Qianak!” ¹⁴ Utlaklugu aksinñiǵaa tuqunaruam akigautaat. Iñuich akigaqtuat taavrumiᵇa nutqaqmata Jesus nipliǵniqsuq, “Nukatpiaq, tiligikpiñ, makittin!” ¹⁵ Tuqunaruaq aᵇun aquvitiǵniqsuq uqaaqsiḷluniasiiñ. Jesus-ᵇum utiqtinniǵaa aakanjanun. ¹⁶ Iñuich iluqatiᵇ taluqsratčaniqsut kamaksruaqsiḷluguasiiñ Agaayyun itnaqhutiᵇ, “Kamanaqtuaq sivuniksriqiri salapqiǵniqsuq akunnaptiknun. Agaayyun agqiqsimaniqsuq anniqsuǵiaqlugich iñugikkani!” ¹⁷ Taamna tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq nunaaqqipayaanun Judea-mun suli avataanun nunamun.

Uqqiraqtit John Paptaaqtitchirimiñ

¹⁸ John-ᵇum maliᵇguaqtaiñ uqautiniǵaat iluqaitñik tamatkuniᵇa. ¹⁹ Tuqluqlugik malǵuk maliᵇguaqtiᵇni tuyuǵiniǵik atanguruamun apiqsruquplugu, “Anniqsuqtauvich agqiqsagumaruaq,

naagaqaa niġiuktuksrauvisasuli atlamik?”
 20 Utlautiruk Jesus-mun nipliutiplugu, “John Paptaaqtitichirim tuyuġigaatiguk apiqsruquplutin, ‘Anniqsuqtauvich agġiqsaġumaruaq, naagaqaa niġiuktuksrauvisasuli atlamik?’” 21 Taavrumani taatnaħhatni Jesus ihuaqsiraġaiñiqsuq iñuġiaktuanik iñunġnik atniġñautiñitñik nanjirrutinñiglu, suli anittaqługich irrusiqłuich, qiñitlasipluġillu qiñitlaitchuat iñuich. 22 Jesus-ñum kiuniġai John-ñum maliguaqtik, “Uqautityatku John qiñikkaptiknik suli tusaakkaptiknik: ‘Qiñitlaitchuat qiñitlasirut, pisutlaitchuat pisutlasirut, tamatkua auyugaqtualgich mamittut, tusaatlaitchuat tusaatlasirut, tuqunaruat anitqiksikkaurut iñuuhigmun, suli tusaayugaallautaq quliaqtuanuruq inuqsraqtuanun.’

23 Qanutun quvianaqtigiva iñuk ukpiġutaiñgitchuaq piqutigipluñu.”

24 John-ñum uqqiraqtik aullaqmaknik Jesus-ñum uqautigiaqsiñigaa iñugaaġrunun John-kun, “Uvva John-mukapsi iñuilaamun sumik qiñiġasugivisi? Iviñmik anuġim analatananik liilaa?” 25 Uvvasuli qiñiġasugivisi iñunġmik atnuġallautaliñmik? Iñuich atnuġaallautaqaġaqtuat inuqsrasuñaqatin iñuuniaguurut inillautani.

26 Uqautisitña, sumik qiñiġiaqpisi? Sivuniksriqir-imik? Taamna ilumutuuruq, aglaan tautukkaqsi kamanatluktuanuruq sivuniksriqiriħhiñamiñ.

27 John taamna ilaanuruq Agaayyutim uqaħhan uqautigikkaña itna, Agaayyun nipliqsuq, ‘Atañii, tuyuġigisigiga uqqiraqtiga sivupni

itqanaiyautitqulugu tumiksran sivun-
napni.’ ” *Malachi*

3:1

²⁸ Jesus niplipsaaqtuq, “John [Pap-
taaqtitchiri] kamanatluktuq anipayaaqtuaniñ.
Aglaan kiñaunniñ kamanaiññiqsrauruq
aṇaayuqautaani Agaayyutim kamanatluktuq
John-miñ. ²⁹ (Tusaapayaaqtuat ilaanik tax-
siliqirituummaḡmiṇ tupiksriñiqsut Agaayyutim
nalaunṇaruanik atuqukkanjiñik paptaakkauplutiṇ
John-kun. ³⁰ Aglaan Pharisee-ṇuruat suli ilisautrit
maligutaksranik ayaksimanigaaṭ Agaayyutim
sivunniutaa inṇmiknun, suli paptaaqunjitlutiṇ John-
mun.)

³¹ “Sumik atriqaqpat iñuich iñuuruat pakmapak?
Sutun itpat? ³² Atriqaqtut ililgaanik aquppiruanik
tuniriñiaqtuat katimmaviñitñi tuqṇirautiplutiṇ avat-
mun,

‘Atuqtuurautigaluagipsi katchuutituutinik
aglaan agḡinjitlusi.’

‘Uvagutli, atuqapta kiṇuvḡuutinik qianjitchusi.’

³³ John Paptaaaqtitchiri agḡiqami nigitlailññiqsuq
suli imingitluni asiam misuḡuanik, naagasuli
uqaqtusi irrusiqṇuqaḡniplugu. ³⁴ Igñiṇa

Iñuum nigiraqtuq imiqhuniḷu. Pakma
nipliḡaqtusi, ‘Tautullaksiuṇ iñuk nigḡiqsuruq
imiqtuqtulu, ilauraanṇat tax-siliqiritlu killuliqiritlu.’

³⁵ Agaayyutim puqiutaa ilitchuḡipkautauruq
ilumutuuplugu savaanḡun.”

Jesus Kinḡunḡani Simon Pharisee-ṇuruam

³⁶ Iḷanata Pharisee-ṇuruat aiyugaaḡniḡaa
Jesus nigiyaaqtuaquplugu. Jesus utlautikami
tupqanun, nayummagataqhuni tamaunḡa

nigiaqsiñiqsuq. ³⁷ Taavrumani nunaaqqqimi aḡnaq iñuuniaqmiñiqsuq killuliqiraupluni. Tusaakamiuḡ Jesus nigiaḡniḡnipluḡu Pharisee-ḡuruam tupqani agḡiutriñiqsuq nakasuḡḡuamik imaliḡmik piññaqnaqtuamik tipraḡiksautmik. ³⁸ Qichagḡniqsuq tunuani Jesus-ḡum isigaiñi qiapluni, imaḡuḡḡuḡich qulvimiñik, ivikḡuḡich nutchamiñik, kunikḡuḡich, sulikuvipḡuḡich tipraḡiksautmik. ³⁹ Pharisee-ḡuruuag aiyugaaḡtuag Jesus-mik tautukami taavrumiḡa nipligḡniqsuq iḡmiñun, “Uma iñuum sivuniksriqiraupiagumi nalunḡiññayaḡaa una aḡnaq aksiksiggkani; nalunḡiññayaḡaa qanutchimik iñuuniusiqaqtilaḡa! Atakkii ilaa killuliqirauruḡ.” ⁴⁰ Jesus-ḡum nipliutiniḡaa, “Simon, uqautraksraḡigikpiñ.” “Aa, ilisautrii, uqautiḡḡa!” ⁴¹ Jesus unipkaagaqsiruḡ, “Malḡuk iññuḡguuḡ simmiḡiaksraḡuḡvik akiqsruumanigaaq maniḡñik. Iḡaqataan akiqsruumanigaa naliksraliḡmik tallimat kavluutit uvlut savaḡḡatnik, iḡaqataanaasiñ malḡukipiaḡ qulinik. ⁴² Iluḡatik taapkuak akiliḡguiññiqmaknik akiqsruutaiḡñigik. Nalliak taapkuak piḡpaksritḡukpa ilaanik?” ⁴³ Simon-ḡum kiuniḡaa, “Umaqanuḡii natqigutrikkauruam aḡitluktuamik akiqsruutmik.” Jesus nipligḡniqsuq, “Nalauttutin.” ⁴⁴ Kiḡiaḡḡuḡasiñ aḡnaq nipliutiniḡaa Simon, “Tautuḡuḡ una aḡnaq! Uvaḡa isiqama tupipnun qaitchiḡitchikma imiḡmik iḡḡuutiksraḡatnik isigaḡma. Aglaan uuma aḡnam iḡḡuḡai isigatka qulvimiñik aasiñ ivikḡuḡich nutchamiñik. ⁴⁵ Ilvich iḡiḡitchikma kunigḡḡuḡa. Aglaan uuma aḡnam nutqautiḡitchai

kunniuqługich isigatka isigataqamaaglaan.
⁴⁶ Uqsruqtinitchiñ niaquga. Aglaan uuma agnam uqsruqtigai isigatka tipragiksautmik.
⁴⁷ Uqautigikpiñ, uuma agnam kamañaqtuamik piqpaksriłhan qinıqtitkaa inıugiaktuat killuqsautini natqigutikkaułhat. Aglaan inuk killuqsautiqapianinıasugiruaq natqigutiraksramik piqpaksripiagnañitchuq.” ⁴⁸ Tavrakña Jesus-ñum uqautinigaa agnaq, “Killuqsautitin natqigutikkaurut.” ⁴⁹ Atlat aiyugaaqtauruat nigiqatigiplugu Jesus nipligñiqsut avatmun, “Kisuunasugiva una? Natqigutritłaniqsuqunniñ killuqsautinik.” ⁵⁰ Aglaan Jesus nipliutinigaa taamna agnaq, “Ukpiqsriłiqpich anniqsugaatin. Inıuuniagiñ tutqiksıłutin.”

8

Ağnat Maliktuat Jesus-mik

¹ Taavruma kiñuagun Jesus iglauniqsuq apqusaaqługich nunaqqich nunaqqiuratlu quliaqtuaqhuni tusaayugaallautamik anıaayugautaanik Agaayyutim. Qulit malıgıch malıguaqtaiñ malıñniğaat. ² İlanısa ağnattuuq malikmiñniğaat ihuaqsikkauruat irrusiqłunıñ suli atniğñautiniñ. Taapkua Mary-lu (taiguutiqaqtuaq Magdalene-mik), taamna Jesus-ñum tallimat malıgunıch irrusiqłunıch anıchirvigikkanı, ³ Joanna-lu, uıqaqtuaq Chuza-mik anıalatauruamik atangum Herod-ñum inıqpanani, suli Susanna suli inıugiaktuat atlat ağnat. Tamatkua ikayuuttutiginıgaıch pigikkatinı Jesus-mun suli malıguaqtaiñun.

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

⁴ Ilaatni iñugiaktuat iñuich utlautrugniqsut Jesus-mun nunaaqqipayaaniñ. Iñugayaat katikmata uqautiniğai uumiña atrikusautmik. ⁵ “Ilaatni iñuk nautchiityağniqsuq. Nautchirripkaqlugu nautchiaksrat ilañich katagağniqsut apqutmun tutmiğaqatauplutinjaasii, suli tiñmiurat silami niğiplugich. ⁶ Ilañich katanjiqsut uyağauruamun nunamun. Nautchiaksrat qilamik naurut, aglaan pannaqlunjiqsut atakkii nuna ailañitluni. ⁷ Ilañich nautchiaksrat katanjiqsut kakitlağnalğich akunğatnun. Aasiiñ kakitlağnat nauqasiqlugich nautchiaksrat nagguviksraighiğai. ⁸ Suli ilañich nautchiaksrat katanjiqsut nunagiksaamun. Naukaminj nauriñiqsut mukkaaksranik tallimakipianjutaaqhutiñ atautchimiñ.” Taamna uqausigillaan nipitusipluni uqallañiqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalağni!”

Sivuniñat Atrikusautit

⁹ Maliguaqtaiñ apiqsruğniğaat Jesus qanuutautilañanik taavruma atrikusautim. ¹⁰ Kiuniğai, “Agaayyutim sagviğaa nalunaqtuñña añaayuqautmi ilipsitñuñhiñaq, aglaali tamatkunñña ukpiqsrinitchuanun uqaqtuñña atrikusautit-iguñhiñaq. Taatnamik qiniğaluaqhutiñ ilisaqsritlaitchut, suli naalağnigaluaqhutiñ kanjiqsitlaitchut. *Isaiah 6:9*

Jesus-ñum Kanjiqsipkağaa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹¹ “Uvvauna qanuutaulha atrikusautim: nautchiaksraq uqahigigaa Agaayyutim.

12 Nautchiaksrat kataktuat apqutmun atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan Tuunġaum tikitłuni aattaġigai uqałhich uummatinjtñiñ ukpiqsritqunjtługich anniqsukkautqunjtługillu. 13 Nautchiaksratli kataktuat uyagauruamun nunamun atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtuqługu quviasukhutin aglaan kanjłinjtłutin. Ukpisriuraallakkaluqhutin akkuniisunaqani aasiiñ uuktuaqsiuq tikitman qapiqtigagniqsut. 14 Nautchiaksratli kataktuat akunġatnun kakitłagnat atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan isumatuyaalhum umialġułhumlu suli quviananjan marruma iñuuniałhum suqtigingiqsitaġiġaat ukpiqsriłiq, aasiiñ asianjat pigutlaitchuq. 15 Nautchiaksratli kataktuat nunagiksaamun atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtupiaġataqługu. Tamatkua tupiginigaa Agaayyutim uqałha aasiiñ asirriaqahutin anuqsrukun, suli iñuusinich atlanġuqtauplutin.

Naniq Ataani Utkusium

16 “Kia iñuum ikitnamiuņ naniq matulaitchaa utkusinmik naagaqaa ilitlaitchaa ataatnun siñigviich. Aglaan iliraġigaa naniqagvinmun, iñuilli isiqtuat taututlarut naniqaqman. 17 Qanutchipayaaq irikkaauruq sagvikkaugisuruq, suli qanutchipayaaq matukkaauruq paqitaugisuruq. 18 Qaunagititchi taatnamik qanuq naalaġnisilaapsitñik atakkii kisupayaaq piqaqtuaq akuqtullaagisuruq,

aglaan taavruma piqanitchuam anniagisigaa taamnaunniñ mikillapiaqtuaq pigikkani.”

Jesus-ñum Aakanalu Aniqatiunilu

¹⁹ Jesus-ñum aakanan suli aniqatiunin utlanigaa. Aglaan tikilguiññigaa inugiakpaitlutin.

²⁰ Iñanata inuich nipliutinigaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qichaqtut kigga qinñigukhutin.”

²¹ Jesus-ñum nipliutinigai iluqaisa, “Aakagigiga aniqatigigitkalu makua tusaaruat uqalhanik Agaayyutim tupigiplugulu.”

Jesus-ñum Quunniñuqtitkaa Narvaq

²² Iñanadni uvlut Jesus maliguaqtinilu ikiniqsut umiamun, ilaa nipliqhuni, “Ki, ikaaqa igluanun narvam.” Tarra ayaksaagniqsut.

²³ Tinilgaqsiagvinmikni Jesus siñksagniqsuq. Tavrakñatchiaq anuqliguutiqpaurañigai narvami, umianat immiaqsipluguasiiñ suli iluqatin navianniuliqhutin.

²⁴ Maliguaqtaiñ utlaklugu Jesus itiqsañigaa nipliqhutin, “Iirigii, Ataniiq! Kiviaqsirugut.”

Jesus makitluni iniqtiñigaa anuñi qaiqpauratlu. Anñiguiqman quunnitchiagullapiañiqsuq. ²⁵ Tavra Jesus-ñum nipliutinigai maliguaqtini, “Naami ukpiqsriñiqsi?”

Aglaan quvigusuniqsut iqsiliqhutin, aasiiñ uqaqhutin inmiknun, “Qanusiuniqpa una inuk anuñimunniñ qaiñiqpauratlu kamagivatrun?”

Jesus Mamititchiruaq Inñugiaktuanik Ir-rusiqlulinmik

²⁶ Jesus maliguaqtailu tinilgaqsiagniqsut nunanjanun Gerasene-nañmiut, igluanun narvanjan

Galilee-m. ²⁷ Jesus niupman umiamiñ paagnigaa iñuum nunaacqimiñ irrusiqłuqaqtuam. Taamna iñuk atnuğailaagagniqsuq aimmitłaiqhuni, aglaan nayuutiraqniqsuq iluviğni. ²⁸ Tautukamiuñ Jesus igitluni isigaiñun nipligñiqsuq nipitusipluni, “Jesus, igñiña Qutchiññiqsrauruam Agaayyutim, suniaqpiña? Injigikpiñ anasiññuqsauñitłuna!” ²⁹ Nipliutiniğaa taavrumiña atakkii Jesus-ñum tiliplugu irrusiqłuk anitquplugu ilaaniñ. Aippaavak añallaqłunigaa akulaiqługu. Tiguraugaluagaqtuq argaiłlu isigaiłlu. Qiliqsruqługich kalimñigñik kiktugaagagnigai, aasii iñuiłamuktitaqługu irrusiqłuum. ³⁰ Jesus apiqsruğniğaa, “Kisumik atiqaqpich?”

Taavruma kiuniğaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuaq,” atakkii iñugiakhutiñ irrusiqłuich isiqsimaniqsut ilaanun. ³¹ Irrusiqłuich injiqsruagnigaaat Jesus tuyuğitquñitłutiñ samuña natiqsiñaitchuamun. ³² Uvvaasiiñ iñugiallapiaqtuat kuniat qanimi niğiñiağniqsut qimiğaami. Irrusiqłuich injiqsruagnigaaat Jesus aullaqtitquplutiñ kunianun. Jesus-ñum aullaqtinniğai tamatkunuña. ³³ Irrusiqłuich anikamiñ iñuñmiñ isigniqsut kunianun. Iluqatiñaasiiñ kuniat pañaliñniqsut ipnakun. Naparağniqsut narvamun aasiiñ iplutiñ.

³⁴ Iñuich munaqsriruat kunianik tautukamitruñ taamna atuumaruq, qimakhutiñ tusaayu-gaagutiginiğaaat nunaacqimi avataaniłlu. ³⁵ Iñuich utlautiniqsut tautugiaqhutiñ supmagaisa. Tik-itñamitruñ Jesus paqinniğaaat iñuk anitchivigikkaña irrusiqłunnik aquppiruaq isigaiñi Jesus-

ηum, atnuḡaaqaqhuni suli qauḡrimmaaḡikhuni. Iñuich tamatkua iqsitchaηniqsut. ³⁶ Tamatkua munaqsriruat tautuktuat taavrumiηa uqautig-iniḡaat iñuηnun qanuq iñuum mamitikkauḡha. ³⁷ Iluqatiη Gerasene-naḡmiut apiqsruḡniḡaat Jesus aullaquplugu iqsilillapiaqhutiη. Jesus ikipluni umiamun utiaqsiñiqsuq Galilee-mun. ³⁸ Iñuum anitchivigikkaηan irrusiqluηnik inḡniḡaa Jesus, “Maligukkaluḡiḡipiñ.” Aglaan Jesus-ηum aullaqtitkaa nipliutiḡlugu, ³⁹ “Aiḡutin uqḡiḡiḡiñ Agaayyutim savauttutaanik ilipnun.” Taamna iñuk nunaqqimukhuni uqaaqsiñiqsuq qanuq Jesus-ηum savauttutaanik inḡmiñun.

Jairus-ηum Pania suli Aḡnaq Aksinḡiḡktuaq Jesus-ηum Atnuḡaaηanik

⁴⁰ Jesus utiqami iḡluanun narvam iñugayaat paḡlagaat atakkii utaqqiñiḡaat. ⁴¹ Iñuk atilik Jairus-mik, sivulliuqtaa Jew-ηuruat katraḡviata, tikiuaniqsuq. Punniqsuq isigaiñun Jesus-ηum inḡqsruqlugu kiñuniḡmiñuquplugu, ⁴² atakkii panitaulua, qulit malḡuηnik ukiuqaqtuaq, tuquaqsiñiqsuq. Jesus taamuηaqami iñugiaktuat iñuich tatviksraiḡiñiḡaat avataaniñ. ⁴³ Iñuich akunḡatni itmiñiqsuq aḡnaq aunaaqsruguitḡaiqsuaq qulit malḡuηni ukiuni. Akiliqsuutigigaluḡniḡai suurapayaani taaktinun, aglaan kia-unniñ mamitilguiñiḡaa. ⁴⁴ Akunḡatigun iñugayaat aḡnam utlakḡugu tunuaniñ aksinḡiḡaa Jesus-ηum akuagun atnuḡaaηan. Tavrakηatchiaq aunaaqsruguiqsuḡniqsuq. ⁴⁵ Jesus apiqsruḡniqsuq, “Kia aksikpaηa?” Iluqatiη naluniñiqsut. Peter nipliḡiñiqsuq, “Ataniiq! Iñuich tatviksraiḡhutiη

tinuragaatin. [Naagauvva apiqsruqtutin kimun aksiksilaqnik?]" ⁴⁶ Aglaan Jesus nipliqsuq, "Kia-imña aksikkaaña. Iisimaligiga anipman sanñigikkağa uvamniñ." ⁴⁷ Ağnam tautukamiuñ ilitchuğikkauñi utlautiniqsuq uulillağmi putluni Jesus-ñum isigaiñun. Sivugaatni iluqaisa iñuich uqautiniğaa suvaata aksihanik Jesus suli qanuq ihuaqsikkauñi tavrakñatchiaq. ⁴⁸ Jesus uqautiniğaa, "Ağnaaq, [quviatchauğigiñ,] ukpiqsriñiqpich ihuaqsipkağaatin. Aullañiñaaguqtutin tutqiksilutin."

⁴⁹ Jesus uqaqtitlugu kiliktuiruaq tikiññiqsuq Jairus-mun nipliqhuni, "Paniuran tuquruq. Ilaksiatqinñiaqnagu ilisautri." ⁵⁰ Aglaan Jesus-ñum tusaaplugu nipliutiniğaa Jairus, "Iqsiñak; ukpiqsriñiñağini. Paniuran ihuaqsigisuruq." ⁵¹ Tikitñamin tupiğmun Jesus-ñum isiqunitchai iñuich avataagun Peter, John, James suli ililgaam aapañalu aakañalu. ⁵² Iluqatin iñuich qiaplutin kiñuvğugaat ililgaaq. Jesus nipliutiniğai, "Qianasi. Ililgaaq tuqunitchuq, siñiksiñaqtuq." ⁵³ Iluqatin mitautigiasigaat ilisimaplugu ağnauram tuqułha. ⁵⁴ Aglaan Jesus tigukamigich argai tuqluğniğaa, "Niviaqsiaq! Makittin." ⁵⁵ Ililgaaq iñuutqinñiqsuq makitluniasiiñ tavrakñatchiaq. Jesus-tavra tilisiñiqsuq aatchuquplugu niqiksrañanik. ⁵⁶ Anayuqaak quviğutchanñiqsuk. Aglaan Jesus-ñum uqaqunñiñigik kisumun taavrumiña atuumaruamik.

9

Jesus Aullaqtitkai Qulit Malğuich Maliğuaqtini

1 Jesus-ηum katipkaqamigich qulit malguich maliguaqtini sanjiksriññigai anitchitlasiplugich irrusiqłunnik sulı mamititchitlasiplugich atniğñautinik. 2 Taatnaanikami tuyuğiniğai quliaqtuağiaquplugich añaayuqautaanik Agaayyutim sulı ihuaqsıitquplugich atniğñaqtuanik, 3 nipliçhuni, “Aullautriñiaqasi iglaugupsi: ayaupiamik unniñ injularim puukatananik unniñ niqiksrapıitñıglu unniñ manıñmiglu naagaqaa atnuğaatqiutiksrapıitñik. 4 Kisupayaam akuqtuqpasi nayuutiyumausi taavrumani inaanı aullağniaklapsitñunaglaan taavrumakña. 5 İñuich nani akuqtunıtpasi unitchumagiksi taamna nunaaqıiq aasii ipsuktuğlugu apyuq isıgapsitñiñ. Taamna kilgutaugısıruq ilinıtñun akuqtuinısılaanatnik tusaayugaagıksuamik.” 6 Malıguaqtıit aullaqamıñ iglaunıqsut nunaaqııurapayaatıgun quliaqtuaqhutıñ tusaayugaallautamik sulı mamititchıplutıñ inunıñnik nanıpayaaq.

Herod-ηum Qanuğvıiıtha

7 Herod-ηum, anjalatauruam Galilee-mi, tusaanığai iluqaisa Jesus-ηum savaanı. Tupañanıqsuq atakkii inuich uqaqhutıñ John Paptaaqıtıchiri inugutqınıñıplugu, 8 ilañich uqaqhutıñ Elijah sagvigıñıplugu, ilañıtsulı uqaqhutıñ sıvunıksrıqiri inilğaaqnısaq inugutqınıñıplugu. 9 Herod nipliıqsuq, “Uvaña John nıaquiıqsıtağa, aglaan una inuk kisuunıqpa tusaqsrağıkkaga tamatkunuuna?” Taatnamik ilıitchuğısunıgaa Jesus kisuutilaana.

Jesus Niğıpkairuq 5,000 Anıutınik

10 Uqqiraqtit utiqamiñ uqautigaat Jesus iluqaanik savaagikkagmiknik. Uvvaasiiñ aullaqatiginiñgai kisiitñik nunaaqqianun Bethsaida-m. 11 Iñugaagruich tusaakamitrux malinigaat. Jesus-ñum paglaplugich uqautiniñgai añaayuqautaanik Agaayyutim, suli iħuaqsiplugich tamatkua ikayuğnaqtuat. 12 Unnuksraaqhuni siqiñiq nipipman, qulit malğuk maliguaqtit utlaninigaat Jesus nipliutiplugu, “Tuyugikkich iñuich nunaaqqiuranun suli nautchiivilinun nullagñiurağiaqulugich suli niqiksrağiaqulugich, atakkii iñuilaamiittugut.” 13 Jesus nipliutigai, “Naagga! Aglaan ilipsi, aatchuqsigich niqiksranitñik.” Tamatkua kiunigaat, “Uvva piqağaluaqtugut tallimanik qaqqianuranik suli malğunnik iqalugauraanik. Tauqsigiaquvisigut niqiksranitñik iñugaagruich?” 14 Anutit 5,000-siyunnaq iñugiaktigirut tarani. Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iñuich aquvititchigik malğukipiaq qulinullaalugich.” 15 Maliguaqtit iñupayaat aquvitinnigaich. 16 Jesus tiginigai tallimat qaqqurat suli malğuk iqalugauraak aasii aagluqhuni qilanmun quyyatigiplugich. Avguagai qaqqut iqalugauraaglu qaitlugich maliguaqtimiñun autaağutigitquplugich iñun. 17 Iñuich niginiqsut nigisuiğataqutin. Tavra maliguaqtit immigñigaich qulit malğuk aguupmaich ilakunik.

Peter-m Uqautiginiñaa Kisuutilaaja Jesus-ñum

18 Ilaatniguuq Jesus agaayupman kisinñuqhuni maliguaqtaiñ utlaninigaat. Jesus-ñum apiqsruğniñgai, “Kisuunasugivatña iñuich?” 19 Maliguaqtaiñ

kiugaat, “Ilanisa uqagigaat John paptaaqtitchi-rauniplutin, ilanisasuli Elijah-nuniplutin, atlatlu uqaqhutin sivuniksriqiri inilgaaqnisaq inugutqinñiplugu.”²⁰ Jesus apiqsruḡniḡai, “Ilipsiasiiñ? Kisuunasugivisitḡa?” Peter-m kiuniḡaa, “Ilvich Christ-ḡurutin, anniqsuḡti akiqsruutauruaq.”

*Jesus-ḡum Uqautiginiḡaa Tuḡtiksraniḡu
Anipkakkauḡtiksraniḡu*

²¹ Jesus-ḡum iniqtillapiḡniḡai uqautig-itqunitḡuni kisuuḡtilaḡmiñik kimununniiñ.

²² Uqautipsaḡniḡai, “Sivulliuḡtiḡruatlu, qauḡkḡnisa agaayuliqsitlu suli aglaliqirit nagliksaaḡtitkisigaat ayaglugulu Iḡñiḡa Iñuum tuḡqulluguasiiñ. Aglaan piḡayuakkun uvlut anipkakkauḡsiruaq.”

²³ Iḡuḡaisa nipliutiniḡai, “Kia iñuum maligukku-miñ suksraaḡtaksraḡigaa pisuḡḡi, iqsriutilugu sannigutani uvlugagikpan aasii maligluna.

²⁴ Atakkii kia iñuum anniginiḡumiḡ inuḡḡi tammaigisigaa, aglaan kiapayaaḡ tammaiḡumiḡ inuḡḡi piḡutigiluna piññakkisiruaq iḡumun inuḡḡimik.

²⁵ Iñuum piññaktaḡiḡhiñḡaugaluaḡaa suurapayaḡḡa marruma nunam aglaan tam-mautigisigaa inuḡḡi. Sakuuguraḡniḡaḡa sumun atugumiñaitchuḡ!

²⁶ Iḡapsi kannugivalukkaatḡa iḡisauttitkalu sivuḡaatni inuḡich suksraḡanitchuat Agaayyutmik.

Taatnatun Iḡñiḡan Anḡtim kannugigisipmigaaptuuḡ utiḡumi kamanautiḡaḡuni aapamisun piḡasiḡuni ipqitḡhuanik isaḡuliḡnik.

²⁷ Iḡumun nipliutigipsi, Iñuḡaḡtuḡ ilanitiñik uvani

makitaruat tuquṇaiñḡaḡmiṇ qiiñḡniatuanik
Agaayyutim aṇaayuqautaanik.”

Jesus-ḡum Atlanḡuqtilha

²⁸ Akunniqsaanḡanikman Jesus-ḡum
kayuṇiutiplugich Peter-lu, John-lu suli James
mayuḡniqsuq qimiḡaamun agaayutyaqhuni.
²⁹ Agaayupkaqḡugu qiiñḡaṇa atlanḡuḡniqsuq at-
nuḡaanilu qivliqisirauraqhutiṇ. ³⁰ Tavrakḡatchiaq
malḡuk aṇutik uqaqatiginiḡaak Jesus. Taapkuak
Moses-lu Elijah-lu ³¹ aasiñ qiiñḡaṇak
qaummaḡiḡallanḡniqsuq. Uqaqatiginiḡaak
Jesus tuqqutauḡksraḡaḡun Jerusalem-mi
Agaayyutim sivunniutaagun. ³² Peter-
lu piqatailu siñḡnialillapiḡniqsut, aglaan
itiqamiṇ tautuṇniḡaat Jesus kamanahḡun
qichaqatigiplugu malḡuk aṇutik. ³³ Aṇutik
unitkaqsipmatku Jesus Peter-m nipliutiniḡaa,
“Ataniiq, nakuullapiaqtuq uvaniḡiḡput.
Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut piḡasunik
palapkaaksranik, atautchimik ilipnun,
atautchimik Moses-mun suli atautchimik
Elijah-mun.” Iḡisimaṇitkaluaḡniḡaa uqaḡikkani.
³⁴ Peter uqaqtitlugu nuviyam qulaṇiutiḡniḡai;
malḡuaqtai iqsitchaṇniqsut nuviya qulaṇiutipman.
³⁵ Nipi niqliqsuq nuviyamiñ, “Tavrataamna
Iḡñiḡa piksraḡtaaḡikkaga; naalaḡniyumagiksi.”
³⁶ Uqaḡuiqman Jesus kisiṇḡuḡniqsuq. Taipkunani
uvluni malḡuaqtaiñ uqautiginiḡniḡaat
kisumununniñ tautukkaqtin.

Jesus Iḡuaqsipkaiñiqsuq Nukatpiaḡruḡmik
Irrusiḡḡulinḡmik

37 Uvlutqikman Jesus-lu piņasutlu maliguaqtai atqaqamin qimigaamiñ iñugiaktuat iñuich paaǵnigaat Jesus. 38 Iñuk nipligñiqsuq akunǵatniñ iñugayaat, “Iļisautrii, tautullagun iǵñiga, tarra iǵñitualuga. 39 Irrusiqłuum aņalatmani kapyaaqsiñiqsuq. Ilaa qiluraǵallapiǵaqtuq suli innuliqiaqsiruq qaniǵmigun. Irrusiqłuum atniaqtuiñaǵaa suli unitłaiqlugu. 40 Uqapsaaǵaluaǵitka maliguaqtitin anitquplugu taamna irrusiqłuk aglaan anipkalguiññigaat.” 41 Jesus kiusriñiqsuq, “Ukpiqtaiññiaqpat ilipsitñi. Naagasuli killukuaqmisi. Qanutunaglaan nayuqtigiraksraǵivisi? Qanutunaglaan iǵlutuqtigiraksraǵivisi?” Tavrali nipliutiniǵaa iñuk, “Uvuņautisaqsiuņata iǵñigiñ!” 42 Nukatpiaǵruum utlautilhani irrusiqłuum ulǵuqsraaqtinnigaa nunamun qiiqsruqtitkaqsiplugu. Jesus-ņum iñiqtiǵniǵaa irrusiqłuk aasiñ mamititlugu nukatpiaǵruk utiqtitlugu aapaņanun. 43 Iluqatin iñuich quviǵusuutiginiǵaat kamaņaqtuaq sanņigikkaņa Agaayyutim.

Jesus-ņum Uqautigilgitkaa Tuqutauķsrani

Iñuich quviǵusuktitlugitsuli Jesus-ņum savaaǵikkaņanik nipliutiniǵai maliguaqtini, 44 “Piiguǵniaqnagu una uqauttutiginiakkaǵa ilipsitñun! Iǵñiņa Iñuum aatchuutigikkaugisiruq iñuņnun tuqqtulugu.” 45 Aglaan qanuu-tautilaņa uqautigikkaņan iriqsimaniqsuq maliguaqtaiñiñ. Taatnaqlugu kaņiqsilguiññigaat. Taluqsraqhutin apiqsrulguiññigaat taavru-muņa.

Kiņa Kamaņaǵniqsrauva?

46 Maliguaqtit qapiqtailitraaqsiñiqsut nalliqtin kamanagñiqsraupmagaan. 47 Jesus-ñum ilisimanigai isummatilaanaj. Qaññaugñigaa ililgaaq inillaklugu saniqqamiñun 48 nipliutiplugich tamatkua, “Kisupayaam akuqtugumiun ililgaaq pisigiluna tavra akuqtugaaña; suli kisupayaam akuqtugumiña akuqtugisipmigaa taamna tuyugirigikkağa. Iñuk kamanaiññiqsrauruq akunnapsitñi ilaa kamanagñiqsrauruq.”

Akitñaqtuqtingitchuaq Uvaptiknun Ilagillapiagikput

49 John niplisug, “Ataniiq, tautukkikput iñuk anitchiragaqtuaq irrusiqłunnik atuqlugu atqñ. Iñiqtigikput atakkii uvagut ilaginilugu.” 50 “Nutqaqtinnianaiqsion,” Jesus-ñum nipliutinigaa atlatlu maliguaqtai, “Atakkii kiñapayaaq akillilisunjitichuaq ilipsitñik ilipsitñuktuqtuq.”

Ilañisa Samaria-gmiut Akuqtugungitchaat Jesus

51 Jesus-ñum ilitchugikamiun utiqtuksraułi Agaayutmun isummigñiqsug Jerusalem-mugukhuni. 52 Iglauigmiñi tuyuqağniqsug uqqiraqtinik sivumiñi nunaacqianun Samariam itqanaiyautitqupluni tukkuksragmiñik. 53 Aglaan iñuich tarani akuqtunñiñaat atakkii Jerusalem-muñiaqhuni. 54 James-ñum suli John-ñum, maliguaqtikkiñ, tautukamitku taamna nipliutinigaak, “Ataniiq, qaññaquvisiguk ikniğmik qilañmiñ piyaqquityaqulugu tamatkuniña?” 55 Jesus-ñum kiniaqlugich iñiqtiğniğai. 56 Aasiñ Jesus maliguaqtailu iglauniqsut atlamun nunaacqiuramun.

Iluqnaungitchuat Maliguaqtit

⁵⁷ Igliqtauhigmikni iñuum nipliutiniġaa Jesus, “Malikkisigikpiñ napmupayaaguvich.” ⁵⁸ Jesus-ñum kiuniġaa, “Kayuqtut sisiqaqtut, suli tiñmiurat siłami ugluqaqhutin, aglaan Igñiña Iñuum iniksraitchuq minguiqsiagviksragmiñik.” ⁵⁹ Jesus-ñum atla iñuk nipliutiniġaa, “Malinña.” Aglaan taavruma iñuum nipliutiniġaa, “Ataniiq, sivulliulugu ailaña iluviġiaġlugu aapaga.” ⁶⁰ Jesus-ñum kiuniġaa, “Ki, tuqunaruat iluviġlitrut tuquruagikkaqtin. Aglaali ilvich quliaqtuagiġiñ añaayuqautaanik Agaayyutim nanipayaaq.” ⁶¹ Atla iñuk nipliqsuq, “Ataniiq, malikkisigikpiñ. Aglaan sivulliulugu qinġuiqsaagiġlagich ilagikkatka.” ⁶² Jesus-ñum nipliutiniġaa, “Kiña iñuk nunniuqtuaq kinjanñatigalugu atugumiñaitchuq sumun añaayuqautaanik Agaayyutim.”

10

Jesus Tuyuġigai Maliġuaqtit

¹ Kiñuagun taavruma atanguruq piksraqtuq piñasukipiaq qulit malġunnik iñunnik tuyuġiplugich malġuullaaplugich. Aullaqtitkai sivumiñi nunaqqipayaanun tikitchaġumakkaġmiñun. ² Jesus-ñum nipliutiniġai, “Katitaksraqtugaluaqtuq aglaan savaktit katitchiruksrat ikittut. Iniqsruġumausi atanganun katitchivium tuyupsaaqulugu katitchiruksranik savaqulugich nautchiiviniñi. ³ Aullahiñaurusi. Tuyuġiniaġipsi ipnaiyaatun liilaa akunġatnun amaaqtut. ⁴ Aullautriñiaqasi manikuviuramik naagaqaa puukatauramik naagaqaa sakpakkimik;

igliqtaullapsitñi nutqaaqtuǵniaqasi kisumu-nunniñ. ⁵ Supayaami isigñiǵupsi tupiǵmun nipliutiyumagisi, ‘Tutqiun iñuiñun uumani tupiǵmi illi.’ ⁶ Iñuk tavrani iñuuniaǵniqpan piqpaksriluni tutqiutmik, taamna tutqiun ittuiñagisiruq ilaani. Aasiñ taatniingñikpan taamna tutqiun utiǵisiruq ilipsitñun. ⁷ Nayuutiyumausi taavrumani tupiǵmi niǵilusiļu imiǵusiļu qanutchipayaamik aatchuqpasi, atakkii savakti akiliusiaksraqtuksrauruq. Nuktaǵniaqasi tupiǵmiñ atlamun. ⁸ Supayaami nunaaqqimukkupsi paǵlakpasi niǵiyumausi payugutaatnik, ⁹ mamititchilusi atniǵñaqtuanik taavrumani nunaaqqimi, uqautilugich iñuich, ‘Añaayuqautaa Agaayyutim qalliruq ilipsitñun.’ ¹⁰ Aglaan nunaaqqimukkupsi nani iñuich paǵlañitpasi nipliǵumausi tumitchaani, ¹¹ ‘Apyua nunaaqqipsi isigaptikniñ ipsuktuǵisigikput; aglaan itqagiyumagiksi una, Añaayuqautaan Agaayyutim qallisigaasi!’ ¹² Uqautigipsi, atan-niivium uvluani Agaayyutim ilunñugitlukkisigai Sodom-miut taavrumakña nunaaqqimiñ taatniittuamiñ. [Jesus uqaanikman taavrumiña, maliguaqtai aullaǵniqsut.]

Ukpiñitchuat Nunaaqqich Ilañitñi

¹³ “Nakliuñ, Chorazin-naǵmiesii! Nakliuñ, Bethsaida-ǵmiesii! Savaaqagaluqtuña iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qiñikkasi savaañuniqpata Tyre-miļu Sidon-miļu inilǵaanimma, iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuǵaǵutinñ suli aǵramun aquvillutinñ qiñiqtillugu

taavrumuuna mumiliqtin killuqsautmikniñ!
 14 Atanniivium uvluani iglutuyunaitlukksiruruq
 ilipsitñi ukunakña Tyre-miñlu Sidon-
 miñlu. 15 Ilipsitñunlu Capernaum-miusii!
 Kamanagnasugivisi qilaḡmunaglaan? Iktaugisirusi
 anasiñḡuqsagvinḡmun!” 16 Jesus nipliutinigai
 maliguaqtini, “Kisupayaam naalaḡnikpasi
 naalaḡnigisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpasi
 ayakkisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpaña,
 ayakkisipmigaa taamna tuyugirigikkaḡa.”

Jesus-ḡum Maliguaqtai Utigniqsut

17 Pinasukipiaq qulit malḡuich iñuich utiqamin
 quviasullapiagñiqsut nipliqhutin, “Ataniiq,
 makua irrusiḡḡuichunniñ tupigiraḡigaatigut
 tilikaptigin anitquplugich atuḡḡugu atqin!”
 18 Jesus-ḡum kiunigai, “Tautukkiga tuungaq
 atqaqman atriplugu ikniqpalak pakmakña.
 19 Naalaḡniḡagitchi! Saḡḡiksritkipsi tutmatlasiplusi
 nimigianik putyuutilinḡlu akimatlasiplusiḡ
 saḡḡianiñ piyuaqtigikkapsi. Suli tamatkua
 atnigumiñaitchaasi. 20 Quviatchautiginagu
 irrusiḡḡunḡun tupiginilusi aglaan quviatchautig-
 itluksiun atigikkasi aglausimaḡniḡḡich pakmani.”

Jesus Quviatchakpaktuq

21 Taavrumani Ipqitchuam Irrutchim
 quviatchaktinnigaa Jesus suli uqaqtitlugu,
 “Aapaan, atanguruatiin qilaḡmi nunamiḡlu,
 quyagikpiñ! Sagvigitin puqitichuanun sut
 iriqsimaruat puqiksuanin ilisimaruaniñlu. Aa,
 Aapaan, taamna sivunnigikkan quviagigiñ.
 22 Aapaa qaitchigaaña saḡḡipayaamik. Kia-unniñ
 nalugaa Iḡñiguruam kisuupiaqtilaaña aglaan

kisimi Aapauruam, suli kia-unniñ nalugaa Aapauruam kisuutilaana aglaan Igñiguruam, suli tamatkua Igñiguruam sagviutisukkani Aaparuamik.”²³ Jesus-ñum kiniaqamigich maliguaqtini nipliutiniñgai kisinñuutiplugich, “Quvianamiurusi atakkii iñuursi taututlasiplusi atuumaruanik!²⁴ Uqautigipsi, Iñugiaktuat sivuniksriqirit suli umialgich tautugummiuññaat tamanna tautukkaqsi aglaan tautulguitlugu, suli tusaayummiuqlugu tusaakkaqsi aglaan tusaalguitlugu.”

Atrikusaun Nakuuruakun Samaria-gmiukun

²⁵ Iñisautrim maligutaksranik utlaklugu Jesus uukuuaññaapiqsruqtaqlugu, “Iñisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuisukkuma isuitchuamik iñuuhigmik?”²⁶ Jesus-ñum kiuniñaa, “Qanuñmi maligutaksrani aglaksimaaqpa? Qanuñ agliqiplugu iñisauttigirañiviuñ?”²⁷ Anñutim kiuniñaa, “Piqpagiyumagiñ ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ, iluqaaniñ iñuutchipniñ, iluqaaniñ sayagikkapniñ, iluqaaniñ isummatipniñ; suli piqpagilugu iñuuniaqatin ililugu iliptun.”²⁸ Jesus-ñum kiuniñaa, “Tarra, nalauttutin. Taatna iñuuniañuvich iñuugisirutin.”²⁹ Aglaan aglaliqirim nalaunñanasugniaqhuni inñmiñik apiqsrulgitcaa Jesus, “Kiña iñuuniaqatigivigu?”³⁰ Jesus uqaaqtuagaqsiruq, “Iñaatniguuq iñuqañniqsuq Jericho-muktuamik Jerusalem-miñ. Iglauññaan tiglinñaqtit anallaqññaat atnuñaiqlugu karuklugu unitluguasiñ tuquñhiñaaguqtaaq.³¹ Agaayuliqsiptuuq igligmiñniqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tautukamiuñ taamna iñuk

apqusaalhiñagñigaa igluagun tumitchaam.
³² Ikayuqtiptuuq agaayyuvikpañmi taatnatun
 pipmiñiqsuq, aasiñ tautukamiuñ taamna
 iñuk apqusaagmiñigaa igluagun tumitchaam.
³³ Aglaan Samaria-gmiu iglaupmiñiqsuq
 tamarrumuuna tumitchaakun. Tikitmiuq
 taavrumuñ añallaqłuktamun, aasiñ tautukamiuñ
 ilunñugiliutiplugu. ³⁴ Utlakługu kuvviqiniğai
 uqsruğutmik wine-miglu killiagñiñi aasiñ
 mamitaqługich. Taatnaanikami ilinğigaa taamna
 iñuk natmaksigviurağmiñun nullagviñmuutiplugu
 qaunagiaqsipluguasii. ³⁵ Uvlutqikman
 manniñigaa malğunñik nullagvium iñua uqau-
 tiplugu, ‘Qaunagiyumagiñ. Tikiumatqikkuma
 tamaunnağluñ akilligisigiga qaunaksriłipkun
 ilaanik akiqsruutiqağniğupkiñsuli.’” ³⁶ Jesus-ñum
 apiqsruğniğaa ilisautri, “Qanuq isumaniqpich
 taapkunuuna piñasutigun? Nalliat iñuuqatauva
 taavrumuñ iñunmun añallaqłukkauruamun
 tigliñniaqtitigun?” ³⁷ Aglaliqirim kiunigaa,
 “Taamna nagliktuiruaq ilaanik.” Jesus-ñum
 nipliutinigaa, “Taatnatun iñuuniagñiñ.”

Jesus-ñum Isiqattaagvigigik Martha-lu Mary-lu

³⁸ Jesus maliguaqtinilu iglautuiñaqhutiñ
 tikiññiqsut nunaaqqiuramun. Ağnam tavrani
 atilgum Martha-mik aiyugaagñigaa kiñunigmiñun.
³⁹ Aasiñ aniqatiqağniqsuq atiqaqtuamik Mary-
 mik. Aquptaaghuni isigaiñ sanigaatnun
 atanguruam naalaqtuağniğaa ilisautripman.
⁴⁰ Aglaan Martha alapisrautiqağniqsuq
 suraksrağayaagmiñik. Utlakługu Jesus uqautinigaa,
 “Ataniiq, sugiñitpiuñ aniqatma kisivriпкаqmañja?”

Uqauttuun uvuṅaqulugu ikayuḡiaḡluṅa!”
⁴¹ Atanḡuruam kiugaa, “Annaa, Martha!
 Isumaaluktutin supayaanik. ⁴² Aglaan atausiq
 piitchuillaḡiaḡtuq. Mary-m piksraqtaagigaa
 nakuuniqtaq atlat piigumiñaisaṅat ilaaniñ.”

11

Jesus Iḡisautriruq Agaayulikun

¹ Iḡaṅatni uvlut Jesus agaayulḡiññiqsuq
 kisiṅṅuqhuni. Agaayunḡaiqman iḡaṅata
 maliguaqtaiñ nipliutigaa, “Ataniiq, iḡisauttutigut
 qanuq agaayuliksraptiknik John iḡisautripmatun
 maliguaqtimiñik.” ² Jesus nipliutiniḡai,

“Agaayugupsi itnaḡusi,
 ‘Aapapta:

Iñupayaaq nunami kamaksriḡi ilipnik ipqiḡsitlugu
 taavrumuuna atqiñ.

Aullaḡniḡi aṅalatchiḡhiñ iñupayaanik.

³ Aatchuqtigut uvlugagikpan niqimik
 inugikkaptiknik.

⁴ Natqigutiluta killuḡsautiptiknik
 natqigutrisimaaqmatun savamaḡuutriruanik
 uvaptiknun.

Sivulliutiniaḡasigut uuktuaḡsiukigmun.’ ”

⁵ Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iḡapsisamma
 utlakkayaḡaa iḡauraani tupqanun unnuami
 nipliutilugu, ‘Iḡauraan, simmiḡiaksraḡuktunḡa
 piṅasunik qaḡqianik. ⁶ Iḡauraaga iglauruaq
 tikiumaruq tupimnun. Niḡaitchuṅa
 niḡipkautiksraṅanik.’ ⁷ Iḡauraanḡan kiunayaḡaa
 tupqum iḡuaniñ, ‘Iḡaksianaṅa! Talu kiluusaaniktuq.

Qitungatkalu uvanalu nallaaniktugut. Makitchunitchunja aatchuǵiaǵutin.’ ⁸ Uqautigipsi, una makitchunitkaluaǵuni aatchuǵiaǵlugu qaqqumik ilauraagilhagun, makitchumiñaqtuq aatchuǵiaǵlugu inuǵikkañanik atakkii taamna iniqsruqtuiñaqhuni. ⁹ Taatnamik nipliutigipsi, Inǵupsi qaisaugisiruq ilipsitñun; pakaaqǵupsi paqitkisigiksi; katchaktuǵupsi talu añmakkauniaqtuq ilipsitñun. ¹⁰ Atakkii kisupayaaq apiqsruqtuq akuqtuigisiruq, sulii pakaaqtuq paqitchigisiruq, sulii talu añmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun. ¹¹ Uvva kisupayaam aapauruam aatchuǵayaqpaun ǵñi nimigiamik iniqsruqpani iqaluktuǵukhuni? ¹² Naagaqaa aatchuǵayaqpaun putyuutilinmik iniqsruqpani manniksuǵukhuni? ¹³ Pigiitchaluaqhusi ilisimaraǵigiksi qanuq aatchuǵiksraqsi nakuuruanik qitungapsitñun. Maatnaasu Aapa pakmaniittuq aatchuiñaapiaqtuq Ipqitchuamik Irrutchimik tamatkununja iniqsruqtuanun inmiñun.”

Jesus-lu Beelzebul-lu

¹⁴ Jesus anitchiñiqsuq irrusiqłunmik uqalguitchuamik. Aasiñ irrusiqłuk anipman taamna inuk uqaaqsiñiqsuq. Inuich quvigutchaniqsut ¹⁵ aglaan ilañich nipliqhutin, “Beelzebul-ñum, añalataata irrusiqłuich, qaitchiñigaa sanñimik anitqataitlasiplugu.” ¹⁶ Atlat uktuaguklugu Jesus apiqsruǵniǵaat savaaqaquplugu quvinaqtuamik ilitchuqqutaulugu Agaayyutmun tuyuǵitilañanik qilañmiñ. ¹⁷ Aglaan Jesus-ñum ilisimanigai qanuq isummatiqathat. Nipliutiniǵai, “Inuich nunaqqikpañmi akikñautikpata

avatmun makitayumiñaitchuq akuni. Atangüviich aviksimaguminj suksraungigñiaqtut. 18 Taatnatuntuuq tuungäum irrusiqłunji avgumaguminj akikñaqtuutilutin avatmun añaayuqautaa isukliññiaqtuq. Nipliqsusi anitchirağagnipluņa irrusiqłunjik atakkii Beelzebul qaitchipluņaguuq sanñimik savaaqatlasipluņa taatnatchimik. 19 Anitchirağaguma irrusiqłunjik Beelzebulkun kisukun maliguaqtigikkasi anitchiraqmiragivat? Tarra ilinich atanniqsuqtiginiagisi ilisimanaqsilugu killukuapiagataqtilaaqsi. 20 Aglaan anitchirağagutuņa irrusiqłunjik Agaayyutim irrusillaautanagun, taavrumuuna nalupqinaitchuq Agaayyutmun aullağniinjaniktilaana añaayuqautaa akunnapsitñi.” 21 “Sanñiruam iñuum paqnasimaaqmagich satkupayaani qaunaksripluni tupigmiñik, suurai tiglikkautlaitchut. 22 Aglaan sanitłuktuum anuyakługu akiilikamiuņ aullautirağigai satkui tunñavigikkaņi, avguqługich tiglikkani piqatmiñun. 23 Iñuk piqatauñitchuaq uvamni akikñautiruuq uvamnun, suli iñuk katitchiqatauñitchuaq siamitchiñhiñiaqtuq.

Irrusiqłuk Utiqtuq

24 “Irrusiqłuk anikami iñuñmiñ iglauraqtuq paliumaruakun nunakun pakakhuni minguiqsiallagviksrağmiñik. Paqñitñiamiuņ nipliqsuq, ‘Utigñiaqtuņa tupigmun unisağikkamnun.’ 25 Utiqami paqinnigaa ini salumaplugu suli iluaqsasimapluni. 26 Aasiiñ anipluni aggiutigai tallimat malğuch irrusiqłuch pigiitłuktuat inñmiñi. Isiqhutin iñuuniagñiqsut tavrani. Taamnaasiiñ iñuk pigiitłunniqsuq sivuanigñiñ.”

Quvianapiagataqtuaq

²⁷ Jesus uqaqtitlugu aḡnam iñugayaaniñ nipliutiniḡaa, “Qanutun quvianaqtigiva aḡnaq iḡñiruaq ilipnik suli miluktitulutin!” ²⁸ Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Aa, aglaan qanutun quvianatluktigivat tamatkua tusaaruat uqaḡhanik Agaayyutim aasiiñ tupigi-plugu!”

Qasilirut Quviqnaqtuamik Savaaqaquplugu

²⁹ Iñuich iñugiaksisaiñaaqsiptomata Jesus uqaagsiñiqsuq, “Iñuich uvlupak pīgiitchuanḡuruat qiñiḡuktut quviqnaqtuamik savaamik iḡitchuqqutaulugu kisuutilaamnik, aglaan qiñiḡumiñaitchut taatnatchimik. Qiñiḡhiñagisigaat quviqnaqtuaq savaaq atuupmatun sivuniksriqirimun Jonah-mun. ³⁰ Iḡñiḡa Iñuum iḡitchuqqutauniaqtuq iñuḡnun marrumani uvlumi, atriplugu sivuniksriqiri Jonah iḡitchuqqutauruaq iñuiñun Nineveh-m. ³¹ Atanniivium uvluanitanguruam aḡnam agḡiqsuam uḡallamiñ maatnaasu patchisigigisigai iñuich iñuuruat uvlupak atakkii taimmani iglauniqsuq uḡasiksuamiñ naalaḡnityaqhuni Solomon iḡisautripman puḡiutmigun. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuq Solomon-miñ. ³² Atanniivium uvluanit iñuḡjisa Nineveh-m patchisigigisipmigai iñuuruat pakmapak, atakkii taimani isummitqiññiqsut mumikhutiḡ killuqsautmikniñ tusaakamitruḡ Jonah-m quliaqtuaqaḡha. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuq Jonah-miñ!

Qaumman Timimun

33 “Kia-unniiñ ikitnamiuñ naniq iritlaitchaa naagaqaa ilitlaitchaa ataanun utkusium aglaan ilirağigaa naniqagvinmun. Iñuilli qinğumagaat qauma isigumin. 34 Irisi nannisun ittut timipsitñun. Irrakkiñ qinıtlakpaknik qaunagilguniaqtutin aullapayaaguvich. Aglaan irrakkiñ pigiiipaknik saptaaqsiñiaqtutin. 35 Qaunagititchi qaumaruaq ilıpsitñi taaqtuanıitchumu. 36 Iluqani timin qaummaağikpan, ilaņa taaqtuamiisunaqani, qaummaağikkisuruq iluqaani, atrilugu naniq qaummatripmatun ilipnik qaumamiñik.”

Jesus-ñum Upyaktuğai Ukpınñuaqtit

37 Jesus uqañaiqman, Pharisee-ñuruam aiyugaağniğaa niğiyaqtuaquplugu. Maliklugu nayummagatağniqsuq tamauna niğiaqsipluniasiiñ. 38 Pharisee-ñuruuq atlasuktuq ilıtchugikamiuñ Jesus-ñum igğunısilaanat argaññ niğigaluaqani. 39 Atanğuruam nipliutiniğaa, “Aatai Pharisee-ñuruasii, salumapkairusi qaalhiñanıtñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan ilıpsitñi immaukkaqtusi ivayaqtulıgmik suli pigiiıliqııgmik. 40 Ukunani ilisağunğitchalukkut. Agaayyutim iñiqtağigik iluqaanik qaana lu ilualu. Taatnatuntuuq iñiqtağigik iñuum timaalu isumaalu. 41 Aatchuutigisiuñ immanat qallutipsilu puggutapsilu naglıñnaqtuanun. Taatnağupsi suapayaaq salumagisuruq sivuğani Agaayyutim. 42 Naklıuñ Pharisee-ñuruasii! Qulikuraqtusi Agaayyutmun avuğutinik naurianik. Naagatai iñuñnik anılatıitlaitchusi nalaullugu suli piqpaksriñgitłusi Agaayyutmik. Atumaraksraqtarra suli qulikuruksraupmiusi.

⁴³ Nakhiuj, Pharisee-ŋuruasii! Qiñiqusaagaqtusi aquppiutagiksaanun aquvitlusi katragviññi suli paglatqusuursi kamagilusi tauqsigñiağviññi.

⁴⁴ Nakhiuj, [ukpiñŋuaqtisii]! Atriqaqtusi nalunaitŋutchiğniğilaanik iluviğnik iñuich pisugvigikkanitñik qaanatigun naluplugich.”

⁴⁵ Ilañata ilisautrit maligutaksranik nipliutiniğaa, “Ilisautrii, taavrumiña nipliqavich upyak-tuğiptiguttuuq.”

⁴⁶ Jesus-ŋum kiuniğai, “Nakhiuj, ilisautrisii maligutaksranik. Iñuich natmigagigisi kivipqaq-tagnaqtuanik aglaan ilipsi isatlaitchisi argagikkasi ikayuutigisuglugich natmanun. ⁴⁷ Nakhiuj!

Iñiqsiraqtusi iluviğiksaanik sivuniksriqirinun, taipkunuñaami sivuniksriqiripayaanun sivil-liagikkapsi tuqqutagikkanitñun. ⁴⁸ Taatnaqapsi

añiqataupmisi, aasiisuli iħuagigiksi tamanna savaagikkanat sivulliağikkapsi. Taipkua

tuqqutchiñiqsut sivuniksriqirinik, naagasuli nappairusi iluviñitñik. ⁴⁹ Piqutigiplugu Agaayyun

nipligñiqsuq puqihigmigun, “Tuyuqagisiruña sivuniksriqirinik uqqiraqtinigu iñugikkamnun.

Tamatkua tuqqutkisilgitchaich ilañich suli piyuağlugich atlat.’ ⁵⁰ Taatnaqhutiñ Agaayyutim

anasiñhuqsagisigai iñugikkanji pakmapak iñuaqtulhatigun iluqanjitñik sivuniksriqirinik

aullağniilħaniñaglaan nunam, ⁵¹ aullağniiplutiñ tuqqutaulħaniñ

Abel-ŋum tuqqutaulħanun Zechariah-m, tuqqutauruam akunğakni tunillağvium suli ipqitchuam inim. Aa, nipliutigipsi,

iñuich iñuuruat pakmapak anasiñhuqsakkaugisirut iluqaagun tamarrumuuna. ⁵² Nakhiuj, ilisautrisii

maligutaksranik! Kanjqsitlaitkiksi Agaayyutim uqalha uqqiraqtaalu suli ilisauttutiginitlugich. Atrigaqtusi iñumik anmautiqaqtuaq Agaayyutim anjaayuqautaanun aglaan anmanitlugu. Isinjitchusi sulipsuuq piñailutchiqsugmiplugich tamatkua isigñiuraqtuat.”

⁵³ Jesus aullaaqsipman tavrakña aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat naipiqtuaqsiñigaat apiqsruqtaqlugu supayaatigun, ⁵⁴ pisagisuklugu uqaqpan nalaungilluni.

12

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Ukpinquaqtuiñiq

¹ Iñugaagruich kativiiñaqhutin tatruutivaitlutin tutiliqatautiniqsut. Jesus-ñum nipliutiqqaagñigai maliguaqtini, “Qaunagititchi qaqqiam puvlaksrautaatniñ Pharisee-ñuruat, ami ukpinquağutaatniñ. ² Qanutchipayaaq matukkauruaq matuiğisiruq, suli iluqani iriqsamaruaq ilitchuğipkakkauğisiruq. ³ Taatnamik qanutchipayaaq nipliaguvich taaqtuami tusagñagisiruq qaumaruami, suli qanutchipayaaq isivrukkuvich inaurami nipitusiluni uqautaugisiruq nunaaqqiñi.

Sivuuğaginasigik Iñuich

⁴ “Uqautigipsi, ilauramaan, iqsiginagich tamatkua tuqqutchiragaqtuat timimik aasiñ taavruma aquagun savaaqalguilutin pigiitluktuamik. ⁵ Urriqsuutiniagipsi taluğiraksramik, Sivuuğagisiñ Agaayyun tuqupkainanikami anjalatchiñiqaqtuuaq anasiññuqsagvinmuktitchitlapluni. Ukpigisitña,

ilaa taluḡiraksraḡigiksi. ⁶ Tallimat tiḡmiurat tunitlaiññiqpat malḡuḡnun maniuraanḡun? Naagasuli Agaayyutim atausiqunniñ tiḡmiuraq piiguumanḡitchaa. ⁷ Taatnatuntuuq ilipsitñi, nuyagikkasiunniñ niaqupsitñi kisisimaagtut. Taatnamik iqsiñasi, akisutluktusi iḡugiaktuaniñ tiḡmiuraniñ.

Uqaḡiḡthalu Piilaagiḡthalu Christ-mik

⁸ “Nipliutigipsi, Kiña nalupqinaiguni uqaqpan sivuḡaatni iñuich piginiluni uvamnun, Igñiḡan Iñuum nalupqinaigluḡu uqaḡigisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkaḡiñ Agaayyutim. ⁹ Aglaan kia ayakpaḡa sivuḡaatni iñuich Igñiḡan Iñuum ayakkisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkaḡiñ Agaayyutim. ¹⁰ Agaayyutim natqigutiyumaagaa iñuk uqaḡniqluktaqtuaq Igñiḡanik Iñuum. Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa iñuk uqaḡniqluutiqaqtuaq Ipqitchuamik Irrutchimik. ¹¹ Iñuich uqaqsittaagviḡmuutikpasi sivuḡaatnun atangich suli aḡalatit, isumaaluḡniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqaḡniaqtilaapsitñik. ¹² Atakkii tavraḡuqpan Ipqitchuam Irrutchim ilisautrigisigaasi uqaqsrapsitñik.”

Atrikusaun Umialguruakun Kinnauruakun

¹³ Iñuk iñugaagruḡniñ nipliḡñiqsuq Jesus-mun, “Ilisautrii, uqaattuḡ aniqatiga aviqulugich paisannaktaaksravuk aapamnuk unisaḡikkaḡi.” ¹⁴ Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Aḡuun, atanniqsuqtauyumiñaitchuḡa avguitlasilḡuḡa suuraksrapsitñik ilipnunlu aniqatipnunlu!” ¹⁵ Nipliḡñiqsuq iluqaḡitñun, “Munaḡititchi siqñaktuaiḡmiñ! Atakkii suuraḡaiksialuagumi

iñuk piññautigiyumiñaitchaa iñuuligmik.”
 16 Tavralli Jesus-ñum uqautinigai atrikusautmik,
 “Tlaatniguuq iñuqağniqsuq umialguruamik.
 Nunañ nauqpauraqhuni kipraksranik.
 17 Isumaaqsiñiqsuq, ‘Iniksraigutigitka iluqaisa
 nauriatka. Qanuğisivik? 18 Itnağisiruñaliqaa,’
 uqağniqsuq inmiñun, ‘siqumitkisigitka tugvağvitka
 aasiñ nappailuñ añitluktuanik. Tavruña
 tugvağisigitka nauriağikkatka suli atlat
 suuratka. 19 Taatnaanikkuma nipliğisiruñ
 uvamnun, Iñuuk, anaktaitchutin. Piññaktutin
 suurapayaanik inuğikkaqnik iñugiaktuani ukiuni
 atugaksranik. Ki aasiñ iñuuniağiñ qağalutin
 niğilutin imiğutinlu. Quviasugiñ!’ 20 Aglaan
 Agaayyutim nipliutiniğaa, ‘Kinnauniqsutin!
 Marrumani unnuami tuquğisirutin. Kia
 pigigisivagich suurannaktapayaanin tugvakkatin
 ilipnun?’” 21 Jesus niplipsaağniqsuq, “Taamna
 ittuq tugvairuani umialgutiksranik inmiknułhiñaaq
 aasriñ suksraitlutin Agaayyutitñaqtauruamik.”

Isumaaluutitigun

22 Jesus-ñum nipliutitqinñigai maliguaqtini,
 “Uqautigipsi isumaaluquñitłusi iñuuligmik,
 sumik niğiñiaqtilaaksrapsitñik naagaunniñ
 sumik atnuğaagnaqtilaapsitñik. 23 Iñuuliq
 pitłuktuanuniqsuq niqimiñ, suli timi pitłuktuanuruq
 atnuğaaniñ. 24 Tautullaksigichata tulukkat,
 Nautchiitłaitchut naagaqaa katitchitłaitchut, suli
 sigłuaqañitçhut tugvağviksramiknik. Naagatai
 Agaayyutim niğipkağagigai! Akisutluktusi
 tamatkunakña tiñmiłunniñ! 25 Iłapsi
 iñuulłi takłilaalguitchaa isumaaluutigilugu.

26 Anjalatagilguiññigupsion sua-samna mikiruaq, suvaata isumaaluutiqaqpsi atlanik sunik?
 27 Tautullaksigich nauriat atnuğarritlaitchuat inmiknik. Aglaan uqautigipsi, Atangum Solomon atnuğaallautat pigigaluaqługich atrinitchai tamatkua piññaqnaqtuat nauriat. 28 Agaayyutim atnuğaqaatlakpagich nauriat—ivgich illakhutin uvlupak aasiñ ikipkaqługich uvlaakun—atnuğaatlukkumiñaiññiqpasi? Aatai, ukpiqs-riñikiññaqpat! 29 Isumaalukasi niğiliksrapisitñik imiliksrapisitñiglu. 30 Atakkii ukpinaitchuat marrumani nunami isumaaluutiqağaqtut tamatkuniña. Aapagikkapsi iłisimagaa inugikkaqsi. 31 Taatnaqhusi pakaaqqaagilugu Agaayyun anjalatchiruaq nalaunñaruanupluni umialiktun. Taatnağupsi qaitchigisigipsi inugikkapayaapsitñik.

Umialgutit Qilañmi

32 “Iqsiñasi iñugiakitchuasii, atakkii aapagikkapsi qilañmiittuam aatchuğukkaasi ilaan pigikkañanik qaunagilusriļu. 33 Tunisigik sulliñaurasi qailluguasiiñ akuqtuaq nagliñnaqtuanun. Taatnağupsi inniaqtuq maniqağvıqaqmatun piungigumiñaitchuamik. Tugvaqsiun umialgutiksraqsi pakmuña piyaqquğumiñaitchuamun, atakkii tigliñniaqtim tiglikkumiñaitchaisuli qupilğut piyaqquğumiñaitlğugich. 34 Nani umialgutitin itpata tavrani uummatin itkisipmiuq.

Itqanaisimaaqtuat Savaktit

35 “Itqanaiyağumausi savautriñipsitñun suli nannisi ikumalugich, 36 atrilugich savaktit utaqqiruat anjaayuqağmiknik utiqsağumaruamik katchuutiruat niğiqpagviatniñ. Tikilluni

katchaktuqpan anmautinayaġaat utaqqipkasunġatnagu. ³⁷ Qanutun quviasuktigivat savaktit anġaayuaġmin paqitpatin itqumalutin suli itqanaillutin utiqpan. Naalaġnisitchi, Anġaayuaġ saalisagisiruq aquvitillugich aasiiñ payuglugich. ³⁸ Qanutun quvianaqtigivat Ataniġmin paqitpatin piñhiñaagugutin agġiqsiġniqpan unnuam qitqani unniñ aquagun. ³⁹ Nalupqiginiitchiksi taamna, tupqum iñuan ilisimagumiun tiglinniaqtim tikiu-maliksraña isiqtinnaayaitchaa tupiġikkaġmiñun. ⁴⁰ Ilipsipsuuq, taatnatun piñhiñaanuyumausi, atakkii Iġñiña Iñuum agġiġisiruq sassaġniġmi niġiuginisapsigun.”

Tuniqsimaruaq naagaqaa Tuniqsimaitchuaq Savakti

⁴¹ Peter nipliġniqsuq, “Ataniiq, uqautrivich taavrumiña atrikusautmik uvaptiknun naagaqaa iñupayaanun?”

⁴² Atanġuruam kiuniġaa, “Uqallaglaña tuniqsimapluni suli puqikhuni savaktimik. Taamnauruq anġaayuaġnata iglauhigmiñi qaukliutikkaña atlat, savaktit niqiksritquplugich piñaqsikpan. ⁴³ Quvianamiuruq taamna savakti anġaayuaġnan paqitpani savaguni utiqpan. ⁴⁴ Ilumun uqautigipsi, Atanġum taamna savakti munaqsriiutiniġaa iluqaitñun suuraġmiñun. ⁴⁵ Aglaan taamna savakti qaukliutikkaña isummigñigumi, ‘Anġaayuaġa muluruq,’ tavrakñaaglaan ipiġaqtuaqsilugich atlat savaktit anutit aġnatlu, suli niġiaqsiluni imiliguniñu, ⁴⁶ tavrauvaali anġaayuaġna utiġisiruq niġiuginisillugu kilikkaluaqnagulu. Uma atanġum

piiġisigaa savagvianiñ piqasiutipkaġlugu tuniqsi-maitchuanun. ⁴⁷ Taamna savakti qauktiliutikkaña ilisimagaluaqtuq añaayuqaġmi pisulhanik. Aglaan tupiksriñitluni anasiñjuqsausiaqallapiaġniaqtuq. ⁴⁸ Aglaan savakti naluruuq atanigmi pisulhanik nalaunñailiqiruaglu anasiñjuqsakkaugisiruq atqunaunġilaamik. Iñuk aatchuusiaqaqtuq atqunaq iñuich niġiugvigigisigaat atqunaq. Aasiñ iñuk aatchuusiaqatluktuq iñuich niġiugvigitlukkisigaat.

Jesus Aggiutriruq Aviktuiġmik

⁴⁹ “Aggiqsuņa nunamun isummitqigiaqługich iñuich. Aggiġiga ittuq ikniqsuġmatun nunamun, aa, uvvatuq iknaktinñaniksimali. ⁵⁰ Akuqtuigisiruņa paptaaġutiksramik; qanutun ihuilliuqtigivik atuumaniałhanunaglaan! ⁵¹ Isumavisi aggiutriñipluņa tutqiutmik nunamun? Qaņa, aggiutriruņa aviktuiġmik. ⁵² Pakmaniñaglaan añaayuqaagiich tallimauyumiñ avikkisirut, piņasut akillililugich malġuk suli malġuk akillililugich piņasut. ⁵³ Aapa akilliliutiniaqtuq iġñigmiñun suli iġñiq aapamiñun; aaka akilliliutiniaqtuq paniñmiñun suli panik aakamiñun; aakaruum akillililgisigaa ukuani suli ukuanjuruuq aakaruaani.”

Kanjiqsimalugu Atuumaruksraq

⁵⁴ Jesus-ñum nipliutilgiññigai iñuich, “Tautukapsiuñ nuviya kanaknamiñ nipliġaqtusi sialugugñaġnipluġu, aasii sialugugaqtuq. ⁵⁵ Ikpigikapsiuñ anuġi uñallamiñ nipliġaqtusi uunaqsiñiaġnipluġu, aasii uunaġugaqtuq. ⁵⁶ Ukpinjuaqtausii! Ilisimagaluaqtusi silaksramik qiññañagun nunam qilaumlu. Suvaatami

naluvisiun qanuutauħa atuumaruam
pakmapak?

Atisiqatigiun Akilīiqsuqtin

⁵⁷ “Suvaata isivgiutlaitpisi ilipsitñik sum nalaunĵatilaanĵanik piraksrapsi? ⁵⁸ Kia iñuum pasikpatin maligutaksratigun aasii uqaqsittaagvinmuutilutin, pisuqtilaapni inillaksagumagiñ agvisigikkan tikitkaluaqnagu uqaqsittaagvik. Taatnanĵitchuvich tikiutigisigaatin atanniqsuqtimun, aasiiñ atanniqsuqtim qaitkisigaatin aikħiqsuqtinun, aasii aikħiqsuqtit iligisigaatin isiqtavuinmun. ⁵⁹ Uqautigikpiñ, aniyumiñaitchutin isiqtavuinmiñ akilīgaluaĵnagich akilīaksrapayaatin.”

13

*Mumigusi Killuqsautipsitñiñ Naagaqaa
Piyaaquĵusi*

¹ Jesus uqaqtitlugu ilanĵich iñuich Jesus-munĵiqsut uqautiplugu Galilee-ĵmiunik Pilate-ĵum tuqqutanĵiñik tunillaqtuqtitlugich Agaayyutmun; aunĵillu aunĵich niĵrutitlu avugiiksitlugich.

² Jesus-ĵum kiuniĵai, “Isummatigivisigich taapkua Galilee-ĵmiut killiqirautluñniplugich atlaniñ Galilee-ĵmiuniñ tuqqutaupmata taatna?

³ Qanĵaa, uqautigipsi, isummitqinĵichupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.

⁴ Itqallaksigik taapkua akimiaq piņasut iñuich Siloam-mi tuqqatauruat nasirvium kattaqipmagich? Isummatigivisigin killiqirautluñniplugich iluqaitñiñ iñuñniñ Jerusalem-miñ?

⁵ Naagga, uqautigipsi,

isummitqinitchupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.”

Atrikusaun Asirritlaiilaakun Napaaqtukun

⁶ Jesus-ñum uqautiniğai uumiña atrikusautmik, “İlaatniguuq iñuk asirrisuuruamik napaaqtuqagñiqsuq nautchiiviniñi. Asiaqaqmagaaqamiuñ paqitchiniññiqsuq. ⁷ Aasiñ nipliutiniğaa nautchirriqirini, ‘Uvva, piņasuni ukiuni asiqaqmagaaqapku taamna napaaqtuq paqitchinitchuņa. Kippuun! Atuqsiñağaa manna nuna.’ ⁸ Aglaan nautchirriqirim kiuniğaa, ‘Anuun, taatniillaglı atautchimi ukiumi. Nivanñaiaqtuņa avataagun suli illiqilugu nagguksautmik. ⁹ Aasiñ asirriñiqpan ukiutqikpan nakuuniaqtuq aglaan piñitpan kipiniagağaa.’ ”

Jesus Mamititchiruağ Ağnamik Jew-ñuruat Minguiqsiagağviata uvluañi

¹⁰ İlañatni Jew-ñuruat minguiqsiagağviata Jesus ilisautriñiqsuq katragvini. ¹¹ Tavrani itmiñiqsuq ağnaq irrusiqtuqtuq nanititchiruamik ilaanik akimiaq piņasut ukiuni. Taatnaqhuni imupluni isivilguiliğñiqsuq. ¹² Jesus-ñum tautukamiuñ tuqıuğniğaa inmiñuquplugu, “Ağnaaq, atniğñautaiqsutin.” ¹³ İligai argañni ilaanun. Ağnam isivitiqami kamaksruaqsigaa Agaayyun. ¹⁴ Anjalataan katragvium iħuagiñiñniğaa Jesus-ñum iħuaqsiħha minguiqsiagağvium uvluañi. Tarra uqautiniğai iñuich, “İtchaksrat uvlut ittut savagviksravut. Aggigağutitchi taapkunani uvluni iħuaqsiraulyaqtuğlusi minguiqsiagağvium uvlunılaañani.” ¹⁵ Atanguruam Jesus kiuniğaa, “Ukpiñuaqtisii! İluqapsi pituiğayağaa qunñiñi

unniñ natmaktini inaaniñ imigiaqtuqtilluguasii minguiqsiagvium uvluañi. ¹⁶ Una agnaq kiñuviaġigaa Abraham-ñum naagaunniñ tuunġaum pituksimaplugu akimiaq piñasuni ukiuni. Pituitlaiññiqpigu marrumani minguiqsiagvium uvluañi?” ¹⁷ Taavruma kiggutaan kanjutchaktinnigai akilliqsuqtinji, atlat iñuich quviatchakmipkaqlugich iluqaagun quviqnaqtautigun savaañigun.

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiaksrakun

¹⁸ Jesus apiqsrugniqsuq, “Sumik atriqappa añaayuqautaa Agaayyutim? Sumik atriligñiaqpigu?” ¹⁹ Ittuq mustard-ñum nautchiaksraurañatun añutim nautchiikkañatun nunautmiñi. Nautchiaq naukami napaaqtuqpaġuqtuq aasiñ tiñmiurat silami ugluliuqhutin akiguiñun.”

Atrikusaun Puvlaksautikun

²⁰ Jesus apiqsrutqinñiqsuq, “Sumik atriligñiaqpigu añaayuqautaa Agaayyutim?” ²¹ Itnatun ittuq puvlaksautitun aġnam akarrutiksrañatun mukkaaksramun, iluqani puvlañniałhanunaglaan qaqqiaksram.”

Amisuuraq Talu

²² Jesus igliġniqsuq nunaaqqisigun suli nunaaqqiuratigun, ilisautripluni iñuñnik iglauġimiñi Jerusalem-mun. ²³ Ilañata apiqsrugniġaa, “Ataniiq, ikituurałhiñat anniq-sugniqpat?” Jesus kiuniġai, ²⁴ “Pisuqtilaapsitñi isigñiaġitchi amitchuakun talukun, atakkii iñugiaktuat iñuich isigñiaġisigaluaqtut aglaan pilguyumiñaitchut. ²⁵ Iñuan tupqum umikkisigaa

talú. Qichagupsi silataani katchaktugísirusi talumi suli niplígusi, ‘Anjuun, anjmautillaktigut!’ Kiugisigaasi, ‘Nalugiga nakitña aggiqsilaaqsi!’²⁶ Tavrali kiugisigiksi, ‘Niğirugut imiqatigiplutinlu ilisautrikavich nunaaqqiptikni.’²⁷ Aglaan niplitqikkisiruq, ‘Nalugiga nakitña aggiqsilaaqsi. Piğitchi uvañniñ, iluqasi pigiñiqirauruasii.’²⁸ Qanutun qiatigigísirusi tiriqulatchilugich kigutisi tautukkupsigik Abraham, Isaac, suli Jacob, suli iluqaisa sivuniksriqirit anjaayuqautaani Agaayyutim igitaupkagusi!²⁹ Iñuich aggiğísirut kivaknamiñ kanaknamiñlu suli nigigmiñlu uñallamiñlu aasiiñ aquvillutin niğiqpagvinmun anjaayuqautaani Agaayyutim.³⁰ Isummatigillaksiun una, ilasi suvasağinjasasi pakma kamañaqikkaugísirut suli kamañaqhutin isumaruat pakma suvasaungigísirut.”

Jesus-ñum Piqaksriñha Jerusalem-miunik

³¹ Iñajisa Pharisee-ñuruat utlakkaat Jesus nipliutiplugu, “Aullaqtuksraurutin maakña, atakkii Herod-ñum tuqqutchukkaatin.”³² Jesus kiuniğai, “Uqautityaqsiun taamamna Herod kayuqtumik atriqaqtuag, ‘Anitqatağitka irrusiqñuich suli iñuaqsirağaipluñ atniğñaqtuanik uvlupak uvlaakunlu, suli piñayyakun uvluk naatchigisiruñ savaamnik.’³³ Igliqtuksraupiaqtuñ tumipkun uvlupak, uvlaakunlu, suli uvlutqikpan, atakkii sivuniksriqiri tuqqutautlaitchuq Jerusalem-ñum avataani.³⁴ Annaatuk, Jerusalem-miut! Tuqqutağigitin sivuniksriqirit, uyagañnik milluuqñugillu uqqiraqtit Agaayyutim tuyugikkani

ilipsitñun! Qapsiñiaglaan katitchukkaluagagigipsi atrilugu aqargiqpak piyaqquqtailitniktuaq paiyaagmiñik ataani isaqqunmi, aglaan pitchigiitchusi! ³⁵ Taatnamik tupiqsi suksraakkaullapiagñaqtuq suunillağuglugu. Qiñitqikkumiñaitchipsitña nipligviksrapisitñunaglaan, Uvvatuq Agaayyutim piliutiqağliun taamna tikitchuaq atqagun atanğum.”

14

Jesus-ñum Mamititchilha Atniğñaqtuamik

¹ Minguiqsiagvium uvluani Jesus niğiyaqtuağniqsuq kiñunğanun sivulliuqtaata Pharisee-ñuruat. Iñuich naipiqtulgiññiğaat. ² Iñuk Jesus-muñniqsuq puvinniqsuaq iluqaani timimiñi. ³ Jesus-ñum apiqsruğniğai ilisautrit maligutaksranik Pharisee-ñuruatlu, “Maligutaksrakuagñaqpa mamititchiruni minguiqsiagvium uvluani?” ⁴ Aglaan nipliñiññiqsut. Jesus-ñum aksiklugu iñuk iluaqsipkağniğaa aasiñ aullaqtitlugu. ⁵ Tavra nipliutiniğai, “Iğñiqagupsi kataguniasiiñ nivviamun minguisialhum uvluani nuqinnayaqpisiun tavrakña qilamik? Taatnatun piñayaitpisi pamiqsaaqagupsi? [Taatnamik nalaunjaruq mamititchikama minguiqsiagvium uvluani.]” ⁶ Aglaan kiggutiksraiññiğaat.

Atchiksualıglu Tukkuğiññatıglu

⁷ Jesus-ñum ilitchuğiniğai ilañich aiyugaakkauruat piksralhat aquppiutağiññiqsranik. Uqautiniğai atrikusautmik. ⁸ “Kia aiyugaaqpatin kasuutiruam niğiqpagvianun aquvinniaqnak aquppiutağiññiqsramun. Kiña tavrani

kamanatluktuaraq ilipniñ aiyugaakkauviaqtuq.
⁹ Aiyugaaqtivich aiyugaaqñiqsuam iliptiknik utlakkayağaatin nipliğuni, ‘Ki, una iñuk aquvilli uvuņa.’ Kannusuliğayaqtutin aquvitiptatin atchitluktuamun. ¹⁰ Uvvaasiiñ, aiyugaakkauyuvich aquvillutinaasiiñ atchitluktuamun, ilvilli aiyugaaqtivich utlakkayağaatin nipliutilutin, ‘Iłauramañ, uvuņağıñ aquppiutağıtluktuamun.’ Taavrumuuna kamagigisigaatin sivuğaatiñ iluqatiñ aiyugaakkauruat. ¹¹ Atakkii kisupayaaq iñmiñik kamañaqsiruaq atchiksikkaugisiruq, suli kisupayaaq atchiksiruq iñmiñik kamañaqsikkauluni.”

¹² Tavrakña Jesus-ñum nipliutiniğaa aiyugaaqñiqsuq, “Qitiqutaqtitchiñiağuvich unniñ nullautchiqsitchiñiağuvich, aiyugaagñaqñiqsuq ilauraatin aniaqatiutinlu naagaunniñ ilatin umialguruat silallitutinlu, atakkii aiyugaagñisipmigaatin. Taavrumuuna akiliusiaqagisirutin. ¹³ Niğiqpaktitchiñiağuvich aiyugaagñimagisi nagliñnaqtuat aulatlaitchuatlu suli pisutlaitchuat qinñitlaitchuatlu. ¹⁴ Aasiiñ quviatchaktitauniaqtutin atakkii ilaisa akiliutiksraitchaatin. Agaayyutim akiliğisigaatin taivrumani uvlumi ajiqkapat tuqułiğmiñ tamatkua savaaqatqat Agaayyutim pisulhanik.”

Atrikusaun Niğiqpagvikun

¹⁵ Iłañat iñuich aquppiqatauruq niğgiviñmi tusaakami taavrumiña nipliutiniğaa Jesus, “Quvianamiurut tamatkua niğiqatauniaqtuat añaayuqautani Agaayyutim.” ¹⁶ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Iłaatniguuq iñuk aiyugaaqñiqsuq

iñugiaktuanik iñuñnik niñiqatiksragmiñnik.
¹⁷ Niñiñaqsiyman tuyuginigaa savaktini uqautitquplugich aiyugaakkani, ‘Uvunağitchi, supayaaq piñhiñaaguqtuq!’ ¹⁸ Aglaan iluqatin patchisiqsuaqsiñiqsut. Sivullium uqautinigaa, ‘Tauqsiqsuna nunamik. Tautugiagnağiga. Uvvatuq akuqtuğun pisanitchuugutiga.’ ¹⁹ Atla nipliğniqsuq, ‘Tauqsiqammiquña tallimanik unirrautiqatigiñnik uuktuagiagnağitka. Uvvatuq akuqtuğun pisanitchuugutiga.’ ²⁰ Suli atla nipliğniqsuq, ‘İlaqatnikpaalukña, taatnaqña utlautilguitçuna.’ ²¹ Savakti utigniqsuq uqautipluguasiñ anayuyani. Taavruma qinnakhuni nipliutinigaa pirini, ‘Qilamiksruğutin tumitchaanuğniñ suli akungatnun tupqich nunaqqimi qagğisillugich nagliñnaqtuatlu aulalguitchuatlu suli qinitleitçuatlu pisut-laitçuatlu.’ ²² Aquvatigun savakti nipliğniqsuq, ‘Ataniiq, savaagigiga savaagitqukan aglaan iniksraqaqtuqsuli.’ ²³ Anayuyam nipliutinigaa savakti, ‘Aullağniñ tumitchaanun. Uqautityakkich iñuich nanipayaaq niñiqasiquluña. Tupiğa immiğli iñuñnik. ²⁴ Uqautigipsi, taipkua iñuich utlautiñitçuat aiyugaaqtaugaluaqhutin uuksiyumiñaitçut nullautchiukkarnik!’ ”

Jesus-ñum Maliguaqtini İnmiñkun Suksraaqugai

²⁵ İñugiaktuat iñuich malinigaat Jesus. Kinaiqamigich nipliutinigai, ²⁶ “Kiña maligukkumi maliguaqtaulguyumiñaitçuq kisanik piqpagitlugluña aapamiñiñ aakamiñiñlu, nuliagmiñiñ qitungamiñiñlu, suli aniqatiumiñiñ naagaunniñ inmiñiñ. ²⁷ Kisupayaaq

iglutuinitchumi sannigutağmiñik maliglunalu
 maliguaqtaulguyumiñaitchuq. ²⁸ Nalliqsi
 nappaisukami nasirviñmik aquvitluni
 naarrutiksraqaqmagağaqtuq savaaksrağmiñik.
²⁹ Turvilianikkaluaqlugu maniksraiññigumi
 tupqum naarrutiksrañanik tamatkua qiñiqtuat
 iglautiginayağaat ³⁰ nipliğutiñ, ‘Taamna
 iñuk nappaisağaluaqhuni naatchiñitchuq.’
³¹ Aasiisuli ataniq qulit kavluutinik
 aņuyyiuqtiquaqtuq akilliliutisukkumi atlamun
 umialinmun piqaqtuamun iñuiññanik kavluutinik
 aņuyyiuqtinik, ilaa aquvitqağuni sivunniugayaqtuq
 sanñigaluaqmagağmi igluliuğumiñ atla umialik.
³² Igluliyumiñaiññigumi tuyuqagaqtuq
 kiliktinik paaglugu atla ataniq apiqsruğlugu
 qiñuirrutitquluni uñasiñjaan.” ³³ Jesus
 nipliğñiqsuq, “Taatnatuntuuq, kiñapayaaq
 maliguaqtigiyumiñaitchiga suksraanğisuaqpan
 inñiñik sulisuksraağlugulu iluqaan pigikkani.

Atuğumiñaiñaq Tağiuq

³⁴ “Tağiuq nakuuruq, aglaan tağiuğniraanaiğumi,
 nakitña tağiuğniraalitqikkisiva? ³⁵ Nakuuñitchuq
 nautchiiviksrautmun unniñ naggutiksriuganun.
 Iktaksrahiñauruq. Naalağniłlagitchi, siutiqaqtu-
 asi!”

15

Ipnaiq Tammaqtuq

¹ Iłañatni uvlut iñugiaktuat tax-siliqirit
 sulikilluliqirit utlautiniqsut tusaasuklugu
 Jesus. ² Pharisee-ñuruat suliağlaliqirit

uqapiluaqsiñiqsut, “Uma iñuum pağlagai killuliqirit niğiqatigiplugillu!”

³ Tavrakña Jesus-ñum uqautiniğai atrikusautmik, itna, ⁴ “İlarisamma tallimakipiamik ipnaiqagumi tammaıluğ u ilañat, suniaqpa? Uniññağai tallimakipiaguuatıl at ipnaich iñuılaami aasii pakkiagıluğ atausiq tammaqtuaq paqinniañhanunaglaan. ⁵ Paqitnamiuñ quviatchallapiagñiqsuq natmiutiplugu ⁶ aggisiniğaa. Tuqıluğıgich ilauraani silıllıunılu nipliutiniğai, ‘Quviatchaktuña paqitnapku tammaqtuaq ipnaıga. Quviasuqasiqsikña!’ ⁷ Uqautigipsi, taatnatuntuuq quvianatlukkisiruq pakmani atausiq killuliqiri isummitqikpan taapkunakña tallimakipiaguuatılaniñ nalaunñaruaniñ iñuñniñ isummitqinñianñiñasugiruaniñ.

Maniuraq Tammaqtuaq

⁸ “Ağnaq qulinik qatıqtaanik maniuraqagumi tammaıluğ u ilañat, suniaqpa? İkillugu naniq salıkuğñağaa natiq, pakıglugu maniuraq nanıpayaaq paqinniañhanunaglaan. ⁹ Paqitnamiuñ tuqıluğai ilauraani silıllıunılu nipliutiplugıgich, ‘Quviatchaktuña paqitnapku maniurağa tammaıtçaga. Quviasuqasiqsikña!’ ¹⁰ Uqautigipsi, taatnatuntuuq isağulgi Agaayyutim quviasugaqtut atausiq killuliqiri isummitqikman.”

Iğñiq Tammaqtuaq

¹¹ Jesus uqaaqtupsaagñiqsuq, “İñugguğuvva malğunınik iğñıqaqtuaq. ¹² Nukaqñium nipliutiniğaa, ‘Aapañ, aatchuñña pakma paisannaktaaksrautimnik.’ Uvvaasiñ anjutim

avijñigai suurani taapkuñnuña igñañmiñun.
¹³ Uvlut aquurañatigun nukaqñum tuniñigai supayaat pigikkani, aullaqhuni nunamun unjasikuamun. Tavraniasiñ maniiğutiniqsuq iñuuniamaqłukhuni.
¹⁴ Maniiğutipman kakkaaqsuñiq iñiñiqsuq iñupayaanun taapkunani nunaqqiñi. Suillaqiaqmiuğlu.
¹⁵ Kiisaimmalu savaaqsiñiqpuq iñañatnun nunalgich tamarrumani nunami. Taavruma munaqsriiutiniğaa qaunagitquplugich kuniani.
¹⁶ Niğisukpaitłuni niğisukkaluağniqsuq kuniat niqiksrañitñik aglaan iñuich niğipkağuniññaat.
¹⁷ Tavrakña qauğriaqpalañniqsuq nipliqhuniasiiñ, 'Iluqatiñ aapaa savaktai sippakuuqtuaqhutiñ niqiksraqağaqut. Aglaan kakkaagataqtuña.
¹⁸ Makilluña aullağisiruña aapaanun nipliu-tiluguasiiñ, Aapaan, killuqsuqtuña akitñaqługu Agaayyun ilvillu.
¹⁹ Taiguutiqaqtuksraunğiqsuña igñipnik. İliutiñña akiññañniaqtaunun savaktipnun.'
²⁰ Tavra makitluni aapamiñuñniqsuq.

“Unjasiksitlugusuli aapanan tautuñniğaa aasiiñ ilunıutçakhuni. Aqpaqsruğniqsuq igñiğmiñun iqitluguasiiñ kunikługulu.
²¹ Igñiñan nipliutiniğaa, 'Aapaan, killuqsuqtuña akitñaqługu Agaayyun ilvillu. Taiguutiqaqtuksraunğiqsuña igñipnik.'
²² Aglaan aapanan tuqłuğniğai savaktini, 'Qilamik, aggiutrisitchi nakuğniqsramik atnuğaatqiutikrañiñik qitiqłiğutilugulu sulı sakpakkiğılu.
²³ Taatnaanikkupsi aikiğitchi uqsraqsaamik nuğgamik tuqulluguasiiñ, uvagulli quviasuguta niğiqpakkumaugut.
²⁴ Igñiğaa tuqugaluaqtuaq pakma iñuuruq, tammağaluaqtuaq

pakma paqitauruq.’ Tavraasiiñ niġiqpaaqsiñiqsut.

²⁵ “Taatnaqtitlugich aṇayukliq nautchiivijmiñ aiñiqsuq. Qallikami tupiġmun tusaagaqsiñiqsuq atuqtuuramik aġġiruaniglu. ²⁶ Tuqḷuqḷugu ilaṇat savaktit apiqsruġniġaa, ‘Suvat ipkua?’

²⁷ Savaktim kiuniġaa, ‘Nukatchian aiñiqsuq suli aapavich tuqqutchisiplugu uqsraqsaamik nuġġamik. Niġġisigaa utitqiġluqman nakuupluni.’

²⁸ Aapiyaṇa qinnakpaitḷuni isiqunjiññiqsuq tupiġmun niġiqpaktuanun. Aapaṇan anipluni iniqsruaġniġaa isiquplugu. ²⁹ Aglaan uqautiniġaa aapani, ‘Ataṇii, iluqaitñi ukiuni savautigikpiñ kamagiplugulu tilliñ. Aglaan nagruligauramikunniñ aatchunġaṇitchikma niġiqpautiksramnik ilauraatkalu. ³⁰ Aglaan taamna iġniġiñ maniiġutiniqsuq akiisutigunlu. Aasiiñ aipman tuqqutchirutin uqsraqsaamik nuġġamik pisigiplugu.’ ³¹ Aapaṇan kiuniġaa, ‘Iġñiṇ, ittutin ataramik uvaṇi. Suuratka iluqaisa pigigitin. ³² Aglaan niġiqpaktuksraurugut quviasullapiġuta, atakkii nukatchian tuquruuq pakma iñuuruq, tammaqtuaq pakma paqitauruq.’”

16

Atrikusaun Pisaasuqtuakun Aṇalatchiruakun Suranik

¹ Jesus-ṇum uqaaqtuutiniġai maliguaqtini, “Taimmaguuq umialik savaktiqagñiqsuuq aṇalatchiruamik suuraġmiñik. Iñuich umialik uqautiniġaat aṇalatchiruamun maniiġutchagñiplugu.

² Umialgum tuqḷuqamiuṇ uqautiniġaa, ‘Sua

uvvauna tusaakkaga ilipkun? Uqautinŋa qanuq aŋalatchisilaaqnik suuramnik. Aŋalatchitqikkumiñaitchutin suuramnik atakkii maniiġutchaġniġikma.’ ³ Savakti isummigñiqsuq, ‘Aŋaayuqaġma piġataġaŋa savaamniñ. Qanuġisivik? Paulġiralguitmiuŋa nunamik suli kanŋugipmigiga inġulahiġsraġa. ⁴ Uvvaliqaa itnaġisiruŋa! Savaŋaiguma ilauraqaġumuŋa tukkiġsiksramnik.’ ⁵ Aŋalatauruam tuqluġniġai iluqaisa iñuich akiġsruutiqaqtuat aŋaayuqaġmiñun. Apiġsruġniġaa sivulliq, ‘Qanutun akiġsruumaviuŋ aŋaayuqaġa?’ ⁶ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliŋnik qattaġruŋnik uqsrunik.’ Suuranik aŋalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiġsruutitin. Aquvillutin aglaguŋ tavrura malġukipiaq qulit.’ ⁷ Apiġsrulgiñniġaa atla, ‘Ilvichaasiñ, qanutun akisruutiqaqpiġh?’ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliŋnik miissuŋnik mukkaaksranik.’ Suuranik aŋalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiġsruutitin. Aglaguŋ sisamakipiaq.’” ⁸ Atanġum Jesus-ŋum uqaġiniġaa nalaunŋaitchuaq aŋalatchiruaq suuranik pillautagñipluġu pisaasuŋhagun. Atakkii iñui nunam pisaasutluktut piqatiqaqamiŋ iñuuqatiumiknik tamatkunakŋa ukpiġsriruaniñ. ⁹ “Uqautigipsi, Ilauraalliġusi atuġusi manigikkapsitiñik ikayuutiksraŋatnik tamatkua inuqsralliuqtuat. Ilaatnigun tuquniġuvich aasiñ manik nuŋutpan iniqagisirusi pakmani. ¹⁰ Kisupayaaq tuniqsimaruq mikiruatiġun tuniqsimagisipmiuq aŋiruatiġun. Kisupayaaq tuniqsimaitchumi

mikiruatigun tuniqsimaitkisipmiuq anjruatigun.
 11 Uvvaasiñ tuniqsimaitchuvich anjalatchiñiqni nunam suuraiñik, qanuḡuni Agaayyutim tunḡavigitlagisiñiqpatin anjalatchiñiqni ilumutun umialgutaauruanik? 12 Tuniqsimaitchuvich atlam suuranigun, qanuḡuni Agaayyutim aatchutlagisivatin piksraqnik. 13 Kiñaunniñ savautrilguitchuq malḡuñnik aḡayuqañnik. Atakkii uumigigisigaa atausiq aasiñ piqpagilugu ilaqataa; kamagigisigaa atausiq aasiñ nagḡugilugu ilaqataa. Savautrilguyumiñaitchusi iluqaaknik Agaayyutmiglu maninmiglu.”

Ilaḡat Jesus-ḡum Iḡisauttutiḡisa

14 Pharisee-ḡuruat tusaakamitruḡ iluqaan tamanna, mitautiginigaaat Jesus atakkii piqpaksriplutiḡ maninmik. 15 Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Nalaunḡanisuurusi takkuatni iñuich, aglaan Agaayyutim ilisimapiagai uummatisi. Atakkii sut kamaḡsipkakkauruat akunḡatni iñuich Agaayyutim nagḡugipiagai.

16 “Agḡilhanunaglaan John Paptaaqtitchirim maligutaksraḡalu Moses-ḡum aglaḡisalu sivuniksriqirit anjalatkaich iñuuniaivut. Aasiñ tavrakḡaniñaglaan tusaayugaallautarḡa aḡayuqautaan Agaayyutim quliaqtuaniqsuq, suli piyumalaaqtuat sakuuktut Agaayyutmun atan- niqsimatquplutiḡ. 17 Mikiniḡsrallapiaqunniñ titiḡnaurarḡa aglaum maligutaksrani sim- migumiñaitchuq kisianik qilaglu nunalu piqpaknik.

18 “Kia aṇutim avitchumiṇ ṇuliani aasiñ kasuutiluni atlamun aḡnamun atlatuḡaqtuḡ; taat-natuntuuḡ aṇun kasuutiyumi avisimaruumun aḡnamun atlatuḡmiuḡ.”

Umialiglu Lazarus-lu

19 Jesus uqaaqtulgitchuḡ, “Ṭlaatniguuḡ umialiqagñiqsuḡ atnuḡaaqagūuruamik akisuruanik suli iñuuniaqhuni ayuqsrañitṭuni uvluḡagipman. 20 Uvvaguuguna injularikniaq atilik Lazarus-mik killigruaqaqtuaḡ. Iñuich inillaṇnigaaṭ paanṇanun umialgum tupqan, 21 nigillakkasugaluni kangauranik kataktuanik umialgum nigḡivianiñ. Qipmich utlakḡugu aluktuḡaqniḡaich killii. 22 Injularikniaq tuqupman isaḡulgich akiyautiniḡaaṭ sanigaaṇun Abraham-ṇum. Umialik tuqupmiñiqsuḡ iluvikkaupluniasiñ. 23 Aasiñ anasiñṇuqsagviṇmi nagliksaallapiaḡataqtuḡ. Aaḡluqhuni tautuṇniḡaa Abraham uṇavanun Lazarus-lu saniganiittuaḡ. 24 Umialik tuḡḡuḡniqsuḡli, ‘Abraham Aapaan. Nagligillaṇnianṇa! Tuyuḡiṇ Lazarus kiñillaḡlugu tikini imiḡmun niglaqtigiaḡliṇ uqaga, atakkii nagliksaallapiaqtuṇa ikniḡmi!’ 25 Aglaan Abraham nipliḡñiqsuḡ, ‘Iḡñiiṇ, itqallaṇ una! Iñuukiqni piqaqtutin iluqaanik nakuuruamik, aasiñ Lazarus piqaqhuni iluqaanik pigiitchuamik. Aglaan pakma arauttutiqaqtuḡ uvani nagliksaaqtitlutin. 26 Naagaunniñ itiruamik ikaagṇaḡumiñaitchuamik piqaqtuḡ akunnaptikni. Kiñaasiñ ikaatlaitchuḡ uvakṇa ilipnun, naagaqaa kiña ikaatlaitchuḡ uvaptiknun ilipniñ.’ 27 Umialik nipliḡñiqsuḡ, ‘Abraham, aapaan! Inḡikpiñ, tuyuḡilugu Lazarus aapaa

tupqanun. ²⁸ Tavrani tallimanik aniqatiqaqtuᵇa. Kiliktuᵇiagligich tatamnaqtuamik, tarrali uvuᵇaᵇitichumagaat inaanun nagliksaaᵇvium.’
²⁹ Abraham nipliᵇᵇniqsuq, ‘Aniqatiutin piqaqtut aglaaᵇitᵇnik Moses-ᵇum suli sivuniksriqirit uqautriqaqhutiᵇ tatamnaqtuamik. Aniqatiuvich naalaᵇniraksraᵇiᵇaich taipkua uqaqpata.’
³⁰ Umialgum kiuniᵇaa, ‘Abraham, aapaan! Taamna apaiᵇuᵇitichuq. Aglaan kiᵇa utiqhuni tuquruamiᵇ utlautikpan, isummitqikkayaqtut killuqsautmikniᵇ.’
³¹ Aglaan Abraham nipliᵇᵇniqsuq, ‘Naalaᵇniᵇitichumisigich aglaaᵇi Moses-ᵇumlu sivuniksriqiritlu tusaayumiᵇaitmiut kia-unniᵇ utiquni tuquruamiᵇ uqaatikpatiᵇ.’ ”

17

Killuqsaunlu Natqigutriᵇiᵇlu

¹ Jesus-ᵇum nipliutiniᵇai maliᵇuaqtini, “Nalupqi-naitchuq. Killuqsaqusaagutit atuumaniaqtut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iᵇuk ukpiᵇutaiqsitchiruaq iᵇuᵇnik killuqsaqusaagiliᵇmigun. ² Nakuutlukkayaqtuq taatnasiq iᵇuk igitaukpan taᵇiumun uyagaᵇmik quᵇisiᵇmiutchiᵇluᵇu, taamna ililgaamik killuqsaqusaagitᵇiktuaq. ³ Taatnamik munagititchi! Aniqatiksi killuqsaqpan suakataᵇumagiᵇ, aasiᵇ isummitqikpan natqiutiyumagiᵇ. ⁴ Killuqsagᵇniqpan akitᵇaᵇutin tallimat malᵇuᵇniaglaan atautchimi uvlumi nipliᵇuni, ‘Nunuuraᵇluᵇa isummitqiksuna,’ natqiutiraksraᵇiᵇiᵇ.”

Ukpiqsriᵇiᵇ

5 Uqqiraqtit nipliutinigaat Ataniq Jesus, “Ukpiqsrihiqput ilalaaguñ.” 6 Atanguuam kiuniğai, “Ukpiqsrihiqagñigupsi aktiilaalimik mikiniqs-
rañatitun nautchiaksrat, nipliutilhiñaugiñ una napaagtuq, Amulutin ilipnik kanjituummaqich aasiñ nautchirriutilutin ilipnik tağiumun. Ukpiqsrihiqagñigupsi tupiginayağaa.

İlisautun Tuniqsimalikun

7 “Nalliysi savaktiqaqtuaq nunniuqhuni naagaqaa munaqsriłuni ipnaiñik aipman, uqautinayaqpiuñ, ‘Aquvillaglutin niggiñ?’ 8 Naagga! Uqautisuugiñ, ‘Itqanaiyağiñ niqiksramnik. Saalisagutin nigipkanña imiqtilluñalu. Nigianikkuma nigiyumautintuuq.’ 9 Savaktin quyaraksrağinitchiñ tupigipmatin! 10 Taatnatuntuuq ilipsi, savaaqagupsi uqauttusiapsitñik nipliğniaqtusi, ‘Uvagut nalliummatinitchuat savaktit savałhiñiaqtugut savaaksriusiaptiknik.’ ”

Jesus Mamititchiruq Qulinik Auyugaqtualinik

11 Jesus utlautiniqsuq Jerusalem-mun akunğakkun Samaria-m Galilee-mlu. 12 Nunaaqqiuramukami paaqsiruq qulinik iñuñnik auyugaqtualinik. Qichaqtut uñasiksiplutiñ 13 aasiñ kappainaplutiñ, “Jesus! Ataniq! Nagligillañniaqtigut!” 14 Jesus-ñum tautukamigich nipliutinigai, “Agaayuliqsinugitchi isivgiuqulusi.” Utlautillağmiñ ihuaqsiñiqsut. 15 İlañat ilitchugikami mamitilaagmiñnik utiğniqsuq, kamaksruqluğu Agaayyun nipitusipluni, 16 putluni Jesus-ñum isigaiñun aasiñ quyanigaa. Taamna iñuk Samaria-ğmiuñuniqsuq. 17 Jesus nipliğniqsuq,

“Qulit iñuich mamitchugaut. Naamiimma qulinñuğutailat? ¹⁸ Suvaata una sumiunñuruuq kisimi utiqpa quyasukługu Agaayyun?” ¹⁹ Jesus-ñum nipliutinigaa, “Makillutin. Ukpiqsriłiqpich iħuaqsigaatin.”

Agaayyutim Anjaayuqautaagun

²⁰ İlanıch Pharisee-ñuruat apiqsruğniqsut Jesus qakugun anjaayuqautaa Agaayyutim aggigisipmagaan. Jesus-ñum kiuniğai, “Anjaayuqautaa Agaayyutim aggigumiñaitchuq tautunñaguni. ²¹ Kiñaunniiñ nipligumiñaitchuq, ‘Atañii, uvva uvaniittuq!’ naagaqaa ‘İñña iñaniittuq!’ Atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa uvaniittuq akunnapsitñi.”

²² Tavra nipliğniqsuq maliguaqtimiñun, “İlaatnigu qiniğuligisirusi ilanatnik uvlugikkaiñ İğniñan İñuum. Aglaan tautukkumiñaitchiksi. ²³ İlanıch iñuich uqağisirut ilipsitñun, ‘Qiniqsion, iñña’ naagaqaa ‘Atañii, uvaniittuq!’ Aglaan tautugiağniaqñagich! ²⁴ Atriqağuni ikniqpalañmik qaummağiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun, taatnatuntuuq sagvigisiruq İğniña İñuum uvlugikkağmiñi. ²⁵ Aglaan sivulliulugu nagliksaaqtuksrauruq ayakkauluni iñunniñ marrumani uvlumi. ²⁶ Uvlugikkañisun Noah-m itkisiruq İğniñan İñuum utilha. ²⁷ İñuich niğiplutin imiqhutinlu suli añutit ağnat katchuutiplitin uvlumunaglaan Noah-m isihanun umiamun, aglaan uliqluum tuqqutkai iluqaisa. ²⁸ İtkisipmiuq uvlunısun Lot-ñum, iñuich niğiplutin suli imiqhutin, tauqsıqsuqhutin suli tunisiullaqhutin, nautchiıplutin suli nappaiplutin. ²⁹ Taivrumani uvlumi Lot-ñum unikmagu Sodom,

ikniq suli aǵralitlaiġaat katanġniqsut qilaŋmiñ aasiiñ tuqqutlugich iluqaisa. ³⁰ Taatnatun itkisiruq Iǵñiŋa Iñuum sagviqpan. ³¹ Taivrumani uvlumi iñuk itchumi qaanani tupqum atqagñiaqani isiǵuguni tupiǵmiñun aikhiguni sulliñauragmiñik. Taatnatunsuli iñuk nautchiivini mi itchumi aiñiaqani tupiǵmiñun. ³² Itqallaksiuŋ qanuq piġha Lot-ŋum nuliaŋa! ³³ Kia anniǵiniaǵumiun iñuulli tammaigisigaa, aǵlaan kisupayaam tammai yumiuŋ iñuulli piqutigi pluŋa piññakkisiruq ilumun iñuuligmik. ³⁴ Uqautigipsi, tamarrumani unnuami malǵuk iññuk siñiktuak siñigviñi; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii iġaqataa unisikkaugisiruq. ³⁵ Malǵuk aǵnak siqupsiruak mukkaaksramik, atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii iġaqataa unisikkaugisiruq. ³⁶ Malǵuk aŋutik nautchiivini miittuak; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasiiñ iġaqataa unisikkaugisiruq.” ³⁷ Maliguaqtaiñ apiqsruǵniǵaat, “Naniitkisiva, Ataniiq?” Jesus-ŋum kiuniǵai, “Sumipayaaq tuqunaruq itpan tiŋmiaqpaich tuqunaruq tuǵuuruat katisuurut.”

18

Atrikusaun Uilǵaǵnaakun suli Atanniqsuqtikun

¹ Jesus-ŋum maliguaqtini uqautiniǵai atrikusautmik. Iisautiniǵai ataramik agaayutqu-plugich nikaliǵasuŋaqnagich. ² “Nunaaqqiq atanniqsuqtiqagñiqsuq taluqsriŋit chuamik Agaayutmik naagaqaa suvasaǵiŋit luǵich iñuich isummataat. ³ Taavrumaniguuq nunaaqqimi uilǵaǵnaaqam iñiqsuq utlautreqtuamik taavrumuŋa isivǵiqsimun ikayuqupluni

akitñaglugu igluliuqtini. ⁴ Akuniguuq isivgiksaum suqutiginiñña. Kiisaimmatai nipligñiqpuq inmiñun, “Taluqsriñitchaluanñaagma Agaayutmik suli suvasağinillugich iñuich isummataat, ⁵ naagasuli taamna uilgağnaaq mingitñihlagun uvamnik ikayugisigiga akuqtutlasilugu pigikkanjanik nalaulugu. Taatnanitchuma utlakpaitluna mingisağatağisigaana.” ⁶ Jesus-ñum ilapsaagnigaa, “Isummatigisiun qanuq pigiitchuam atanniqsuqtim nipliutaa. ⁷ Agaayutim ikayugumiñaiññiqpagich piksraqtaagikkani iniqsruqtuat inmiñun unnuaqtuummaan? Pisagumagisiva ikayukisrañatigun? ⁸ Naalagnisitchi. Agaayutim ikayugisigai nalaulugu iñuñni, suli pisagumautisunñaqñagich. Aglaan Igñina Iñuum utigumi paqitkisiva taatnatchimik ukpiqsriñigmik nunami?”

Atrikusaun Pharisee-ñuruakun suli Tax-siliqirikun

⁹ Jesus-ñum uqautiniğai iñuich atrikusautmik tunñaruatigun nalaunñahigmiknun aasii nağgugiplugich atlat. ¹⁰ “Ilaatni malğuk iññuk agaayyuvikpañmun agaayutyagniqsuk, ilaqataa Pharisee-ñuruaq atlaasiiñ tax-siliqiri. ¹¹ Pharisee-ñuruaq qichaqhuni ilaagun agaayuniqsuq, ‘Agaayyuun, quyagikpiñ siqñatuanjiluctuna, qanutitanjilunjalu naagaqaa atlatuqluna atlatitun. Quyagikpiñ atriginjilugiga iñña tax-siliqiri. ¹² Uisauraaqluna malğunni uvlunni akunniqsaami suli qaitchağigiga qulikuat akiññaaktaagma.’ ¹³ Aglaan tax-siliqiri qichağniqsuq unñavanun aasii aagluqsunñaqaniunniñ

pattakħuġu satqani nipliqhuni, ‘Agaayyuun, nagligillaŋniaŋġa, killuliqiraaurunakii!’ ”
 14 Jesus nipliġŋiqsuq, “Uqautigipsi, tax-siliqiri aiŋiqsuq nalaunŋasiłuni Agaayyutmi, aglaan Pharisee-ŋuruaq nalaunŋaŋitchuq. Atakkii kisupayaaq kamaŋaqsipkaqtuaq iŋmiŋik atchiksirisuq, suli kisupayaaq atchiksirusuq iŋmiŋik kamaŋaqsipkakkauiaqtuq.”

Jesus-ŋum Agaayyutiniġai Iłiġaurat

15 Ilaŋich iŋuich tikiutriŋiqsut aniqammiuranik Jesus-mun aksiquplugich. Maliguaqtit tautukamisigich suakataġaich. 16 Aglaan Jesus-ŋum iłiġaat iŋmiŋuquniġai nipliqhuni, “Ki, iłiġaat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi iłiŋitŋun atakkii aŋaayuqautaa Agaayyutim aŋmaruq iŋuŋnun atriaqqtuanun iłiġaanik. 17 Itqaqsiuŋ una! Kisupayaaq akuqtuiŋitchuaq aŋaayuqutaanik Agaayyutim atrililugich iłiġaat isiġumiŋaitchuq.”

Nukatpiaq Sulliŋaurauqaqtuaq

18 Jew-ŋuruat sivulliuqtaata apiqsruġniġaa Jesus, “Nakuuruuq iłisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuitlałiłuŋa isuitchuamik iŋuukħiġmik?”
 19 Jesus-ŋum apiqsruġniġaa, “Suvaata taiviŋa nakuuruamik? Nakuuruamik piitchuq avataagun Agaayyutim. 20 Iłisimagitin tillisit, ‘Atlasuġniaqnak, iŋuaġniaqnak, tigliŋniaqnak, naagaqaa sagluuqtuaġniaqnak atlasigun, suli kamagilugik aapan aakanlu.’ ” 21 Iŋuum kiuniġaa, “Nutaullamniŋaglaan tupigigitka iluqaisa tillisit.”
 22 Jesus-ŋum tusaakamiuŋ taamna nipliutiniġaa, “Atautchimiksuli savaktuksraurutin. Tunilugich iluqaisa pigikkatin qaillugillu maniich

inuqsraqtuannun, ilvilli umialgutiqağumautin pakmani. Taatnaanikkuvich uvunağutin malıñja.”²³ Aglaan taavruma iñuum tusaakamiuñ taamna, aliatchañniqsuq atakkii umialgupluni.²⁴ Jesus tautukamiuñ aliatchaklıgu nipliğñiqsuq, “Qanutun sakiqnaqtigiva umialguruat iñuich isiliksranañ añaayuqautaanun Agaayyutim!²⁵ Sakiqnatluktug umialguruam iñuum isiliksranaña añaayuqautaanun Agaayyutim uumakña pikukturuum isiliksranañiñ ‘Mitqutim Iraagun.’”²⁶ Iñuich tusaakamitruñ apiqsruğniğaat, “Kiñami anniqsukkaugisiva?”²⁷ Jesus-ñum kiuniğai, “Sua iñuich savaağiyumiñaisanañat Agaayyutim savaağitlapiagağaa.”²⁸ Peter nipliğñiqsuq, “Atañii! Unitchivut kiñunnavut malikhutin.”²⁹⁻³⁰ Jesus nipliutiniğai, “Aa, kiñaunniiñ unitchigumi kinuniğmiñik, nuliagmiñik, aniqatiumiñik añaayuqaağmiñiglu naagaqaa qitunğagmiñik piqutigilugu añaayuqautaa Agaayyutim akuqtuitlukkisiruq pitluktuumik marrumani iñuuhıgmi suli iñuuluni Agaayyutmi qañapak taimuñja.”

Jesus-ñum Piñatchiğñiğai Uqaqalı Tuqqutau-niağmiñik

³¹ Jesus-ñum qulit malğuich malıguaqtini kisiñuutiplugich uqautiniğai, “Naalagnıllagıtchi! Jerusalem-muñniaqtugut. Tavraniasiiñ sivuniksriqirit aglaañich Iñuum Iğñinagun atuumaniaqtut.”³² Iñuich qaitchigisirut ilaanik Jew-ñunitchuanun. Mitautigigisigaat kanñunakun suli tivvuaqtuğlugu.³³ Ipiğaqtuğlugu tuqqutkisigaat. Aglaan piñayuatni uvlut

an̄itqikkisilgitchuq.” ³⁴ Aglaan maliḡuaq̄tit kan̄iqsin̄iñ̄iḡaat uqaḡikkaḡa. Qanuutautilaḡa uqal̄han iriqsimaniqsuq ilin̄itñ̄iñ. Nalugaat sumik Jesus uqaḡtilaḡa.

Jesus Mamititchiruaq Qiñitlailamik Injiularimik

³⁵ Jesus qallipman Jericho-mun qiñitlailaq injiulari aquppiñiqsuq saniḡaatni tumitchaat. ³⁶ Tusaakamigich iñugiaktuat iñuich apqusaaktuat apiqsruḡniqsuq, “Suvat ukua?” ³⁷ Uqautiniḡaat, “Jesus Nazareth-miu apqusaaktuq.” ³⁸ Taamna kappain̄aaqsiñiqsuq, “Jesus! Kin̄uviaḡa David-ḡum! An̄iqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaḡa in̄ilḡaanimma. Nagligillaḡniaḡa!” ³⁹ Iñuich sivulliuruat suakataḡniḡaat uqautiplugu, “Nipaisaagiñ.” Aglaan nipitusilaaḡniqsuq, “Kin̄uviaḡa David-ḡum, nagligillaḡniaḡa.” ⁴⁰ Jesus-ḡum nutqaqami in̄miñuutitquniḡaa qiñitlailaq iñuk. Qallipman Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa, ⁴¹ “Sumik uvaḡnun savautitquvich?” Kiuniḡaa, “Ataniiq, qiñitlasitqiguktḡa.” ⁴² Jesus nipliutiniḡaa, “Qiñitlasiñ! Ukpiqsriḡiqpich iḡuaqsigaaḡin̄.” ⁴³ Tavrakḡatchiaq qiñitlasiruaq maliaqsipluguasiñ Jesus kamaksruḡlugu Agaayyun. Iñugaaḡruich tautukamitruḡ, iluqatin̄ nangāḡniḡaat Agaayyun.

19

Jesus-lu Zacchaeus-lu

¹ Jesus isiqtuq Jericho-mun apqusaal̄hiḡaḡlugu. ² Itmiñiqsuq qauk̄iat tax-siliqirit atilik Zacchaeus-mik, aasiñ̄ umialgupluni. ³ Qiñiḡuḡniḡaa kisuutilaḡa Jesus. Aglaan iñuḡuluuraupluni qiñilguiñ̄niḡaa atakkii

iñugiakpaitlutinj iñuich. ⁴ Taatnaqhuni aqpaqs-
 ruǵniqsuq sivuatnun iñugaaǵruich mayuqhuniasiiñ
 napaaqtumun qiñiǵuklugu Jesus apqusaaǵniaqtuaq
 taavrumuuna. ⁵ Jesus taruñaqami aaǵluǵniqsuq
 nipliutiplugu Zacchaeus, “Qilamik atqaǵiñ,
 atakkii tukkuniaqtuñ tupiqnun uvlupak.”
⁶ Zacchaeus qilamik atqaǵniqsuq. Paǵlanigaa Jesus
 quviasullapiaqhuni. ⁷ Iluqatinj iñuich qiñiqtuat
 uqapiluaqsiñiqsut, “Una añun Jesus tukkuruq
 tupqanun iñuum killuliqirauruam!” ⁸ Kiñuniǵmiñi
 Zacchaeus makitluni nipliutiniǵaa Atanguruuq,
 “Naalaǵniñlagañ! Qaitkisigiga avvañ suuraǵikaǵma
 inuqsraqtuanun. Aqsakniksimaniguma
 kisupayaamik utiqtitchigisigitka sisamaullugu.”
⁹ Jesus-ñum Zacchaeus nipliutiniǵaa, “Uvluvak
 una iñuk tupiqatniñ anniqsukkauniqsut,
 atakkii ilaaptuuq kiñuviagipmigaa Abraham-
 ñum. ¹⁰ Iǵñiñ Iñuum agǵiqsuq ivaqǵiǵiaqhuni suli
 anniqsuityaqhuni tammaummiruanik iñuñnik.”

Atrikusaun Kaviqsaatigun Maniuratigun

¹¹ Iñuich naalaǵnipkaǵlughich taavrumiñ Jesus
 uqautipsaaǵniǵai atrikusautmik. Tikiyasipluni
 Jerusalem-mun iñuich isummatiginiǵaat
 añaayuqautaa Agaayyutim sagviaqsiñiplugu.
¹² Uvvaasiiñ nipliǵniqsuq, “Ilaatniguuq
 umialiǵaǵniqsuq aullaǵniaqtuamik nunamun
 uñasikuamun umialiguqtitqupluni, aasii
 utiǵuni. ¹³ Aullaǵaluaqani qulit savaktini
 aatchuǵniǵai ilaagullaa kaviqsaamik maninmik
 uqautiplughich, ‘Aǵlipkaǵniuraǵumagiksi
 utiǵniñlamnunaglaan.’ ¹⁴ Aglaan nunaqataiñ
 uumiginiǵaat. Tuyuqǵniqsut uqqiraqtinik

maliquplugu nipliqhutin, ‘Taamna iñuk umialigisunitchikput.’¹⁵ Taamna iñuk umialiguqami utiǵniqsuq. Inmiñuquniǵai savaktit tavraucaa ilitchuǵisuklugu qanutun piññaktilaan̄at.¹⁶ Sivulliq tikitñami nipliǵñiqsuq, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqluǵu quliniksuli piññaktuǵa.’¹⁷ ‘Aarigaa! Savallautagñiqsutin. Tuniqsimarutin mikiruatigun. Anjalatiǵuǵisigikpiñ qulinun nunaaqqiñun.’¹⁸ Tuglianli pirim tikitñami nipliutinigaa, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqluǵu tallimaniksuli piññaktuǵa.’¹⁹ Taavrumuǵa taamna nipliǵñiqsuq, ‘Anjalatiǵuǵisirutin tallimani nunaaqqiñi.’²⁰ Piñayuatsuli piri tikiññiqsuq nipliqhuni, ‘Ataniiq, uvva kaviqsaaq maniiñ tugvakkagaa iriqluǵu kakkiil̄isamun.’²¹ Iqsigiplutin atakkii nagliktaitchutin. Piksraǵaqtutin pigiñisaqnik suli katitchiraqtutin nautchiñisaqnik.’²² Atangum nipliutinigaa, ‘Suksraun̄jallaktutin! Nipliutipkun atanniḡisigikpiñ! Nalun̄itchiñ nagliktaiǵiǵa, piksratlaiǵiǵa pigiñisamnik suli katitchitl̄aiǵiǵa nautchiñisamnik.’²³ Suvaatami il̄in̄itpiun̄ maniga manikuviñmun? Akuqtuǵayaǵiǵa ill̄ataa manium utiǵuma.’²⁴ Nipliutinigai qichaqtuat tamaani, ‘Pilugu kaviqsaaq manik ilaaniñ qaitchiun̄ pirimun piqaqtuamun qulinik manin̄ñik.’²⁵ Aglaan nipliutinigaa, ‘Ataniiq, piqaaniktuq qulinik manin̄ñik!’²⁶ Ilaan nipliutipsaagñigai, ‘In̄upayaaq piqaqtuaq aatchuusiaḡmiñik piññapsaaḡisiruq sippakuuqtauliḡuni, aglaan iñuk piqan̄itchuaq, mikiruaqunniñ piginasugikkana piikkauḡisiruq.’²⁷ Pakma taipkua iḡluliuqtitka ataniqagun̄itchuat uvan̄nik, uvun̄autisigich

tuqullugich aasii sivuqqamni!’ ”

Jesus-ŋum Tikisaatha Jerusalem-mun Ataniqtun

²⁸ Jesus uqautiqqaaqługich taavrumiŋa igliqtuiñağniqsuq Jerusalem-ŋum tunaanun.

²⁹ Qallikami Bethphage-mun suli Bethany-mun igğiani atiqaqtuam Olives-mik, tuyuğinigik malğuk maliguaqtik sivumiñi, ³⁰ itnaqlugik, “Aullağitchik nunaqqiuramun taichuŋa. Tikitchağluqaaqtutik paqitkisigiktik nuğğaŋa natmaksigvium pituksimaruaq natmaksigviunğañılaaq. Pituiğluğuvuŋautiyumagiktik.

³¹ Kia apiqsruqpatik, ‘Suvaata pituiqpitku,’ uqautiyumagiktik, ‘Ataŋguruam inuğigaa.’”

³² Tikitñamık tamauŋa paqinniğaaq iluqaan Jesus-ŋum uqałhatun.

³³ Uvvaasiiñ pituiğñaqtitlugu nuğğaŋa natmaksigvium iñuan nipliutigik, “Suvaata pituiqpitku?”

³⁴ Kiuniğaaq, “Ataŋguruam inuğigaa.”

³⁵ Aasiiñ Jesus-muutiniğaat. Taatnaqqaaqlugu quppiğaatıŋ iliñiğaik qaanun natmaksiağvium, Jesus aquvitluniasii.

³⁶ Natmaksiaqtitlugu iñuich quppiğaatıŋ tutmağvigiliutiniğaiç tumitchaanun.

³⁷ Tikiññiqsut inimun tavrakŋa Jerusalem qiñiğnaqsiplugu. Tavra iñugiaktuat maliguaqtit Agaayyun quviatchautigiaqsiñiğaat suli nanğaqługu nipitusiplutiŋ iluqaisigun quviqnaqtuatigun qiñikkagmiktigun,

³⁸ “Uvvatuq Agaayyutim piłiutiqağliuŋ umialik tikitchuaq piqusiqhuni Ataniğmik! *Psalm*

118:26

Illi tutqiun qılaŋmi suli kamanaun qutchiŋñiqsrami qılaŋmi.”

39 Aasiiñ ilanjisa Pharisee-ḡuruat akunḡatniñ iñugaaḡruich uḡautiniḡaat Jesus, “Iḡisautrii, tilikkich maliguaḡtitiñ iñuksruisaaqulugich!” 40 Jesus kiuniḡai, “Uḡautigipsi, maliguaḡtitka nipaissaḡniḡpata uyaḡaitli niḡlianayaḡtut nipiḡusilutiñ.”

Jesus-ḡum Qirratigigaa Jerusalem

41 Natmaksillaḡmi nunaḡḡiq tautukamiuñ ḡi-agaḡsiñiqsuḡ. 42 Aasiiñ niḡliḡñiqsuḡ, “Uvvatuḡ ilisimatitchi uvlupak suruksrautilaapsitiñik tutḡiu-tiḡaḡukkupsi. Aglaan kaḡiqsitiḡaitchusi! 43 Uvlut tikitkisirut akilliliḡsuḡtipsi puuḡisigaasi, saulugu avatiksi aniyumiñaiyaḡusi ḡuḡḡutilusiḡu sumillaḡaa. 44 Suksraunḡillaḡiaḡisigaasi iñugikkasiḡu. Atausiḡun-niñ uyaḡak minitchumiñaitkaat. Atuumaniḡtuḡ atakkii ilipsi ilisaḡiñitiḡu Agaayyun ḡḡiqman an-iḡsuḡiaḡhusi.”

Jesus-ḡum Suaḡtuyaiḡha Agaayyuvikpauramik

45 Jesus isiḡniḡsuḡ agaayyuvikpaḡmun aasiiñ anitlugich tunisiullaḡtuatlu tauḡsiḡsuḡtuatlu, 46 niḡliutiḡlugich, “Aglausimaruuḡ uḡaḡhani Agaayyutim itnaḡhuni, “Tupiḡa agaayyuviksrauruḡ. Aglaan iriḡtuḡvigiliutiḡkaḡiksi tigliñniaḡtinun.”

47 Uvlugaḡipman Jesus ilisautriñiqsuḡ agaayyuvikpaḡmi. Qaukḡiñich agaayuliḡsit suli aglaliḡirit suli sivulliḡtiḡruat tuḡḡutchuñiḡaat, 48 aglaan ḡanuḡsausiiñiḡaat, atakkii iluḡatiñ iñuich naalaḡnituiñiḡaat.

20

Kimik Jesus Tuyuḡiriḡniḡpa?

1 Uvlut ilan̄atni Jesus agaayyuvikpaṅmi inniqsuq ilisautripluni iñuṅnik quliaqtuagiplugu tusaayugaallautaq. Qauk̄inich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu piqasiqhutin̄ sivulliuqtigruanik utlan̄nigaat 2 nipliutiplugu, “Uqautitigut, kisum an̄alatchiḥhagun savaaḡivigich tamatkua? Kia san̄jiksritpatin̄ taatnatun?” 3 Jesus-ṅum kiuniḡai, “Apiqsrullaglapi uumiṅa. Uqautisitṅa, 4 nakit̄na John-ṅum paptaaḡil̄ha taluḡniqusiqpa, Agaayyutmiñ naaga iñuṅniñ?” 5 In̄miknun ki-umḡatraaqsiñiqsut, “Qanuḡmi uqautigisiñiqpisigu? Nipliḡupta, ‘Agaayyutmiñ’, nipliḡisiruq, ‘Suvaatami ukpiḡin̄itpisiuṅ John?’ 6 Aglaan nipliḡupta, ‘Iñuṅniñ’, iñugaaḡruich miḷuqtuḡisigaatigut uyaḡan̄nik atakkii nalupqiḡin̄itchaat John sivuniksriqirauḥa.” 7 Uvvaasiñ kiuniḡaat, “Nalugikput nakit̄naqtauḥa.” 8 Jesus-ṅum nipliutiniḡai, “Uvan̄aptuuq uqautiyumiñaitmigipsi nakit̄na san̄jiaq̄luṅa savaaq̄qtilaamnik tamatkuniṅa.”

Atrikusaun Nautchiivikunlu Nautchirriqiriti- gunlu

9 Uqaanikami taavrumiṅa Jesus-ṅum uqaagtutuniḡai iñuich atrikusautmik, “Iḷaatniguuq iñuḡmiñiqsuq nautchirriḡviliuḡniqsuamik, atukkirrutigiplugu nautchirriqirinun aasiñ aullaḡami mulupluni. 10 Katitchivik asianik tikitman tuyuḡaḡniqsuq savaktimik nautchirriqirinun akuqtuḡuplugich piksraḡmiñik katittan̄it̄niñ. Aglaan nautchirriqirit savakti anaullaḡnigaat utiqtitlugu saagaunnagu. 11 Tuyuḡalḡiñiqsuq atlamik savaktimik.

Aglaan nautchirriqirit anaullaqmiñiġaat uqaniġluutiplugu kanġunakun, suli utiqtitmiñiġaat saagaunnagu. ¹² Tuyuqalġiññiqsuq piñayuaknik savaktimik. Nautchirriqirit anallaqłukługu aninniġaat. ¹³ Aquagun taamna iñua nautchiivik nipliġñiqsuq, ‘Qanuġisiñiqpik? Tuyuġigisigiga iġñiġa piqpagikkaġa. Iłumutun kamagigisigaa iħuatun.’ ¹⁴ Aglaan nautchirriqirit tautukamitruñ nipliġñiqsut avatmun, ‘Taamna tavra paitchaktaaksrautilik. Ki, tuqullakput suurañiasiiñ piññaktaaġilugich!’ ¹⁵ Uvvaasiiñ anitlugu nautchiiviniñiñ tuqunniġaat.”

Jesus apiqsruġniqsuq, “Nautchiivilgum sugisiñiqpagitmi tamatkua nautchirriqirit? ¹⁶ Agġiġisiruq aasiiñ tuqullugich taapkua iñuich, qailluguasiiñ nautchiivik atlanun nautchirriqirinun.” Iñuich tusaakamitruñ taamna nipliġñiqsut, “Naagga, taatnaqtuksraunitchuq!” ¹⁷ Jesus-ñum tautukługich apiqsruġniġai, “Taamna uqaliq qanuutauva?

‘Uyaġak tuppirt ayakkañat,
taamna uyaġak piitchuillapiġaqtuq
tuppirauni.’ *Psalm 118:22*

¹⁸ Kisupayaaq puukaqtuaq taavrumiña uyaġañmun siqumitauniaqtuq; aglaansuli taavruma uyaġaum kattaqitñikkumi iñuñmik kanuġiñiġaa.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

¹⁹ Aglaliqirit suli qaukłiñich agaayuliqsit tigusuñiġaat Jesus tavrani. Atakkii iłitchuġiniġaat uqañniplugu taavrumiña atrikusautmik iñmiktigun. Aglaan iqsiñiqsut iñuñmik.

20 Naipiqtuaqsiñigaat Jesus. Tuyuqagñiqsut naipiqtuqtiksranik nalaunñanñuaqtuanik. Pisagisunñigaat Jesus uqayusautinik, qaitchuklugu anjalatchiñiqaquamun kavanauruamun.

21 Tamatkua naipiqtuqtit pisaasuğmigaqlugu nipliutinigaat Jesus, “İlisautrii, ilisimagikput uqalıqtin suli ilisauttitin nalaunñahat. İlisimagikput suqutiksriñiñiñ iñuich iñhatnik, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukanatnik ilumutuuruakun.

22 Uqautitigut, maligutaksrakuagnaqpa akiliiruni taxsinik Caesar-mun naaga nalaunñaitpa?” 23 Aglaan Jesus-ñum kaniqsiñigaa pisaasuğmigahat aasiñ nipliutiplugich, 24 “Manillaksaqsıuñ uvamnun maniuraq. Kia agliutraña manıñmi itpa? Kiasuli aglaña?” Kiunigaat, “Caesar-m.” 25 Uvvaasiñ Jesus nipliğñiqsuq, “Nakuuruq, akiliutigigiksi Caesar-mun Caesar-m pigikkaña aasiñ Agaayyutmun pigikkaña Agaayyutim.” 26 Tavrani sivuğaatni iñuich pisagilguitchaat sukununniñ. Nipaisaaqhutin quvigusuutiqağniqsut kiggutaiñik.

Apiqsruun Anipkakkautikun Tuqutigmiñ

27 İlanich Sadducee-ñuruat, uqağuruuat iñuich anıtqitlaiññiplugich tuqunaruaniñ, utlautiniqsut Jesus-mun nipliqhutin,

28 “İlisautrii, Moses aglanıqsuq maligutaksramik uvaptiknun itnaqhuni, ‘Anun ilaqatıqaqtuaq tuqukpan qitunğigaluaqani, taavruma anıtım anıaqataan ilaqatniktaagıraksraginiğaa uilgağnaaq qitunğisilugu anıtımik ilisimanağuniasiiñ tuquruam qitunğagıtılaanjanik.’ 29 İlaatnıuuq tallimat malğuk anıqatıgiich innıqsut. Anayukdiq ilaqatniñıqsuq

tuqupluniasiiñ qitungigaluaqani. ³⁰ Tuglian nuliagñigaa uilgağnaaq, ³¹ aasiiñ piñayuaknik. Taatnatuntuuq iluqatiñ tallimat malğuiç tuquniqsut qitungigaluaqatiñ. ³² Aqulliupluni uilgağnaaq tuquniqsuq. ³³ Uvvaasiiñ, uvluni tuqunaruat anitqikpata iñuuligmun, nuliagiplugu iluqatiñ tallimat malğuk kia nuliagigisivaun?”

³⁴ Jesus kiuniğai, “Katchuutruiq pigigaa marruma iñuuniaħum, ³⁵ aglaan anutit ağnatlu anitqikkumiñ tuqukiğmiñ katchuuti-rağağumiñaitchut pakmani. ³⁶ Atriqagisirut isaguliñnik tuqqutlaitchuanik. Iğñiğigai Agaayyutim atakkii anitqikkauplutiñ tuqukiğmiñ nutaamun iñuuligmun. ³⁷ Suli Moses nalunaiqluğgu ukpiqnaqsiñiğaa anitqiliq iñuuligmun ikualaruakun uqpigaurakun. Moses-ñum uqautiginiğaa Ataniq itna, ‘Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu, suli Jacob-ñum.’ ³⁸ Ilaa Agaayyutiginiğaat iñuuruat, piginitchaat tuqunaruat, atakkii ilaanun iluqatiñ iñuich iñuurut.” ³⁹ Iñanich aglaliqirit uqağniqsut, “Aarigaa kiggutin, iñisautrii!” ⁴⁰ Tavrakña apiqsrutqinaiğñiğaat taavrumuuna.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

⁴¹ Jesus-ñum Pharisee-ñuruat apiqsruğniğai, “Suvaata iñuich uqağniqpat Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruag, kiñuviağiniplugu David-mun? ⁴² Atakkii David ilaa nipliğñiqsuq Psalms-ni, ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

⁴³ uvañnun akiñiñiaħhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalm 110:1

44 David-ñum inmiñik taiguutiqaqpagu Ataniñmiñik, qanuñmi Anniqsuqti David-ñum kinuviañiniqpaun?”

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

45 Iluqatin inuich naalagnipkaqlugich Jesus-ñum nipliutiniñgai maliguaqtini, 46 “Qaunagititchi tamatkunakña aglaliqiriniñ. Pisuktuatlaturut akuqturuanik atnuñaqaqhutin. Suli purvigitqutlaturut inuñnun paglatqusuuplutin tauqsigñiaqviniñ. Aquppiutaksraqtuuraaqmiut aquppiutañiksaanik katraqviniñ inuich niñiqpakmata. 47 Ivayaqtuqmigaich uilgañnaat, tigliktuiplugich kinunaurañitñik, suli qiniñqusaatlaturut agaayuuraaqamin! Anasiññuqsausiaqañisirut pitluglugu atlaniñ inuñniñ.”

21

Uilgañnaam Iliraja

1 Jesus tautuñiqsuq umialguruanik inuñnik iliripmata aatchuutmiknik agaayyuvikpaum ilirivianun, 2 tautukmiñigaa inuqsraqtuaq uilgañnaaq ilisiruaq malgunnik patukpaanik maniuraanik. 3 Nipligñiqsuq, “Uqautigipsi, taamna inuqsraqtuaq uilgañnaaq ilisitluktuq iluqaitniñ atlaniñ, 4 atakkii atlat ilisirut aatchuutmiknik ilañatniñ umialgutmin, aglaan añnam inuqsraqtuam qaitkaa iluqaan inuuniutiksrañaluani.”

*Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaquqñiathanik
Agaayyuvikpaum*

5 Ilaḅisa maliguaqtit uqautiginigaat qanutun qiñiyunaqtilaḅa agaayyuvikpaum, piññaqusiqaqtaq uyaḅaḅnik sulii aatchuutauruaniglu qaisauruanik Agaayyutmun. Jesus nipliḅñiqsuq, ⁶ “Iluqaan tamanna tautukkaqsi— taimanigu kisiḅḅuqtaqagumiñaitchuqunniñ uyaḅaḅmik qalliani atlam ulḅusimaitchuum.”

Jesus Sivuniksriqirurq Iḅuilliuḅutniglu Piyuaqsiuliksraviglu

⁷ Iñuich apiqsruḅnigaat, “Iḅisautrii, qakugun tamanna atuummiñiaqpa? Sukun iḅitchuqutikun iḅitchuḅigisivisa piyaqquḅviksraq aullaḅniigaqsikpan?” ⁸ Jesus-ḅum kiuniḅai, “Qaunagititḅi ukpiqsakkauniaqasi. Iñugiaktuat iñuich agḅiḅisirut uqagutiḅ, ‘Christ-ḅuruḅa! Pivik tikiumaruq!’ aglaan malinḅiaqnasigik. ⁹ Iqsiñiaqasi tusaagupsi aḅuyaktuanik aḅayaktuaniglu. Tamatkua atuumagisirut sivulliulutin aglaan isukḅitchumiñaitchuq taapḅunuuna.” ¹⁰ Niplipsaaḅniqsuq, “Nunaaqqich aḅuyyiuḅisirut atlanik nunaaqqiñik, atanguviiḅ aḅuyyiuḅisirut atlanik atanguvinñik. ¹¹ Nuna iliksraḅisirurq tatamnaqsiluni. Iñuich kakkaagisirut. Iñuich atniḅñautiqagisirut tigupqutnaqtuanik naniliqaa. Atlayuaḅnaqtuat sagviḅisirut qilaḅmi iqsipkaḅlugich iñuich. ¹² Sivuatni tamatkua tikiomagaluqnaḅgich, tiguraulusi piyuaqsiugisirusi. Iñuich uqaqsittaagvinmuktikisigaasi katraḅvinmiknun isiqtaupkaḅusi, tikiutruḅusi sivuḅaatnun umialgich kavanauruatlu pisigilunḅa. ¹³ Taivrurmani piviksraqagisiñiqsusi iḅisimaraulusi. ¹⁴ Isumaaluḅaigitḅi kiggutiksrapsitñik

tiguraugaluaqasi. ¹⁵ Atakkii uqaksritk-
 isigipsi isumatuligmiglu uumigiripsiunniñ
 igluliuğumiñaisaḡatnik. ¹⁶ Aḡayuqaapsi
 aniqatiupsilu ilapsilu suli ilannapsilu qaitkisigaasi
 uumigiripsitñun, aasii ilasi tuqqutaugisirut.
¹⁷ Iluqatiḡ iñuich uumigigisigaasi pigiluḡa.
¹⁸ Aglaan atausiqunniñ nuyañ niaquqpich
 tammakkauyumiñaitchuq. ¹⁹ Qichaḡitchi
 anuqsrukun. Nikaitkupsi piññaktaaḡiniaḡiksi
 iñuuliqsi.

*Jesus Sivuniksriqiruq Piyaqquḡniathanik
 Jerusalem-ḡum*

²⁰ “Tautukkupsiuḡ Jerusalem puuq-
 patruḡ aḡuyaich ilitchuḡigisigiksi qalliḡha
 piyaqqukkauḡksraḡan. ²¹ Taipkunani uvluni
 kiñapayaaq iñuuniaqtuaq Judea-mi qimakkumauq
 igḡiñun. Kiñapayaaq nunaaqqimiittuaq
 aullaqtuksrauruq, suli avataani nunaviḡmiittuaq
 nunaaqqimuktuksrauḡitchuq. ²² Atakkii
 taapkua uvlugigai anasiñḡuqsautiksram
 immiumatquplugich iluqaisa sivuniksriqirit
 uqauttutiḡich. ²³ Qanutun tatamnaqtigigisiva
 taipkunani uvluni aḡnanun siḡiyauruanun suli
 aakanun miluktitchiruanun. Tatamnaqtuaq
 iluiññaq tikiuḡmagisiruq tamarrumuḡa nunamun,
 atakkii Agaayyutim qinnautaa akikḡautaugisiruq
 makumuḡa iñuḡnun. ²⁴ Ilanich tuqqutaugisirut
 savikpakun atlat suli tigutaaqsiulutin Jew-
 ḡuḡitchuanun. Ilinisa tutmiḡaḡigisigaat Jerusalem
 piviksraqtin isukliññiathanunaglaan.

Agḡiḡha Igñinḡan Iñuum

25 “Atlayuağnağisirut siqĩñiğlu tatqĩğlu suli uvlugiatsu. Iñuich nanipayaaq qanusiksriağisirut, iqsilutin nipruağniñanik tağium aksraligruañiñiğlu. 26 Iñuich iğivruağisirut iqsilutin isumaaluhigmikni sumsuli tikitchuksrañanik iluqnaanun nunamun, atakkii qaummatipayaañi silam nuktitaulutin inimikniñ. 27 Qiñiğisigaat Iğñiña Iñuum agqiqsuaq nuviyakun qilañmiñ sanñimigun kamanallapiaqtuakun kamanautmigunlu. 28 Tamatkua atuumaagsikpata qichagitchi niğiugaqğusi. Atakkii tasuqsakkauhiksraqsi qalliruq.”

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

29 Jesus-ñum uqautiniğai atrikusautmik, “Qiñillaksaqsuñ asirrisuuruuq napaaqtuq suli iluqaisa atlat napaaqtut. 30 Milukatata sagviaqsipmata ilisimaragigiksi upiñgaam qallilħa. 31 Taatnatuntuuq atuumaagsikpata tamatkua uqautigikkatka ilitchuğigisigiksi añaayuqautaan Agaayyutim tikiññialilħa. 32 Itqallaksiuñ una! Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquyumiñaitchut tamatkua iluqatin atuumagaluaqtinagich. 33 Qilaglu nunalu piigisiruk aglaan uqalitka piigumiñaitchut.

Munağimmaagiliksraq

34 “Munağititchi! Isumaiqsitnasi taanñağmunlu isumaaluutaanunlu marruma iñuuniałhum. Taatnañitchupsi uvlum quviqpiagaasi tavrakñatchiaq niğiunğisillusi. 35 Nanigiatur pisagigisigai iluqaisa iñuich nanipayaaq nunami. 36 Munağiyumausili agaayulusi ataramik makitalgulusiasiiñ payañaiğusi iluqaani

atuumarauksrani aggiġġiaħhanunaglaan Iġġinjan Iħħuum.”

³⁷ Uvlugagipman Jesus ilisautriraqtuq agaayyuvikpañmi. Anaqaksraaqman siħħiktagiagħniqsuq iġġiani atiqaqtuam Olives-mik. ³⁸ Uvlaagūqman iħħuich utlautiraqtut agaayyuvikpañmun naalaġnisukħugu uqaqpan.

22

Sivunniugun Tuqutchukħugu Jesus

¹ Niġiqpagvikaaq atilik Apqusaakkauħimik qalliħniqsuq iħħuich niġipmata puvlaksiġniġilaamik qaqqumik. ² Qaukħinich agaayuliqsit suli aglaliqirit tuqqutchunħigaat Jesus nalunautħilutin aglaan iqsiniġiaich iħħuich.

Judas Anjqtuq Aatchuutigisukħugu Jesus

³ Tavrakħa tuunġaq isiġniqsuq Judas-mun atiqaqtuamun Iscariot-mik, ilaħat qulit malġuk malġuaqtit. ⁴ Judas-ħum uqaqatigityaġniġai qaukħinich agaayuliqsit aħalatinitħu agaayyuvikpaum iħuaqtitħiħiaqtinħi qanuq aatchuutigisukħugu Jesus ilinħitħun. ⁵ Quviasukħutin aħiqsrugaat aħiħiġukħugu maninħmik. ⁶ Judas anjħniqsuq. Piviksraqsiugaqsiħiġaa aatchuutigisukħugu Jesus ilinħitħun iħħuich nalupkaħlugich.

Itqanaiyaħiq Jew-ħuruat Niġiqpagvikaanun Atilinħmun Apqusaakkauħimik

⁷ Akunniqsaami uvlua Puvlaksiġniġilaam qaqqum tikiħniqsuq, taamna Apqusaakkauħum ipnaiyaam tuqurviksraħa. ⁸ Jesus-ħum tuyuġigik Peter-lu John-lu itnaħlugik, “Itqanaiyaħiatku

nigiqpałıksraqput.” ⁹ Apiqsruğniğaak, “Nani itqanaiyaquvisiguk?” ¹⁰ Jesus-ñum kiuniğik, “Isiguptik nunaaqqimun paagısıgıktik iñuk akiyaqtuaq qattamik imilinmik. Malikkumaıktik isiqqan tupiğmun, ¹¹ suliasiiñ nipliutilugu iñua tupqum, ‘İlisautri nipliğñıqsuq, Nani iniqaqpich tuyuğmiaqağvinmik niğgıvıksramnik ipnaimik piqasıgluña malıguaqtımmik nigıqpavıkaami atıqaqtuami Apqusaakkauıgmik?” ¹² Uma urriqsuutıgisigaatik inimik nallauraallagvıuluumaqtuamik qullıgmı itqanailaamik inuqsrañaiqlıgu. Tavrani itqanaiyałhiñaurutik.” ¹³ Aullaqamik paqinnığaak taatnatun Jesus-ñum uqalhatun, aasiiñ itqanaiyaqhutın nigıqpavıksramun atilinmun Apqusaakkauıgmik.

Atanğum Nullautchiğvia

¹⁴ Niğgıvıksraqtın tikitman Jesus aqvınnıqsuq piqasıqhuni uqqıraqtınik. ¹⁵ Nıpliutiniğai, “Niğiqatıgisullapiagıpsi uumiña ipnaimik nigıqpavıkaami atıqaqtuami Apqusaakkauıgmik nagliksaanñaiñıağmal! ¹⁶ Uqautıgıpsi, nigıtqınñianıtkıga immiumanıalhanunaglaan anıaayuqautaani Agaayyutim.” ¹⁷ Taatnaanıkaami Jesus-ñum tiguplugu qallun, quyanığaa Agaayyun nipliğhuni, “Tıgulugu taamna imıllagvıgisıuñ! ¹⁸ Uqautıgıpsi, uvakñanıñaglaan imıtqıkkumiñaitchuña asiam misuğuanik agıgıñıalhanunaglaan Agaayyutim anıaayuqataan.” ¹⁹ Jesus-ñum tiguplugu qaqquq quyanığaa Agaayyun. Avguqlıgu qaqquq qaiññıgaa nipliğhuni, “Taamna qaqquq timıgıgıga qaisauruaq ilıpsitñun. Niğgıgisıuñ itqakıutıgilugu

uvaḅnun.” ²⁰ Taatnatuntuuq, niḡianikamiḅ qallun qaiññiḡaa nipliḡhuni, “Asiam misuḡua uumani qallutmi Agaayyutim nutaaq sivunniugutigigaa taluḡniqusiqḡugu aupkun maqikkauruamik ilipsitñun.” ²¹ “Atañii! Iḡapsisamma aquppiqatima qaiññiḡaaḅa. ²² Iḡñiḅa Iñuum tuquruksrauniaq-tuq Agaayyutim sivunniutaagun, aglaan nakliuḅ iñuḅmi qaitchiruami ilaanik!” ²³ Maliguaqtaḅ apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun nalliḡsiḅ qaitchiummatiqaqmagaan ilaanik.

Uqavaaḡun Kamaḅaḡuḅnikun

²⁴ Maliguaqtaḅ qapiqtaḅiḡraḡniqsut nalliḡsiḅ kamaḅaḡniqsraugisipmagaan. ²⁵ Jesus-ḅum nipliu-tiniḡai, “Jew-ḅuḅitchuat umialgich saḅḅiqaqtut iñuḅmikni suli aḅalatit taigukkautilatuplutiḅ Iḡauraañitñik Iñuich. ²⁶ Aglaan taatnatun itchuksrauḅitchusi. Kamaḅaḡniqsrauruuq akunnapsitñi ilḅi nukaḡḡiqsun suli sivulliuḡti savaktitun. ²⁷ Kiña kamaḅaḡniqsrauva — taamna aquvitluni niḡiruuq naagaqaa taamna payuktaḡtuuq? Tavrataamna aquppiruuq kamanatluḡtuq. Aglaan iqasiḡipsi payuktaḡtitun.

²⁸ “Iḅipsi, nayuḡipsitḅa uuktuuqsiupayaaqama. ²⁹ Atrilḅuḡu aapaa aḅalatchitḅasipkaḅiḅha uvamnik, taatnatuntuuq aḅalatchitḅasipkaḅisipmigipsi.

³⁰ Niḡiqasiḡisigipsitḅa imiqasiḡḅuḅalu aḅalatchiaḡsiguma iñuḅnik, suli aqup-piqasiḡisigipsitḅa taivrumani atanniityaḡuma kiḅuviagiiñik qulit malḅuḅnik iḡñiḅitñik Israel-ḅum.

Jesus Sivuniksriḡiruḡ Peter-m Piḅlaatiksraniḅnik

³¹ “Annaa, Simon! Naalaḅniḅlaḡiñ! Tuunḅaum uuktuuḅumiñaqsiñiḅaasi iluḡasi, nautchirriḡiri

aviktuipmatun mukkaaksranik sanikhunniñ.
³² Aglaan agaayyutigikpiñ ukpiqsriñhiñ qapiqunillugu. Utiguvich uvanun sayyigisigitin aniqatiutin.” ³³ Simon Peter-m kiuniḡaa, “Ataniiq, isiqtauqasiñhiñaugikpiñ suli tuquqasiḡutin!”
³⁴ Jesus nipliqsuq, “Peter, uqautigikpiñ, aqargiqpak qalḡuqtaḡaluaqnagu uvlaami piilaagigisigikma piñasuniaglaan.”

Maniqagviglu Puukataḡlu suli Savikpak

³⁵ Jesus-ḡum uqaanikami taavrumiḡa apiqsruḡniḡai maliguaqtini, “Taimani tuyuḡikapsi manikuvilaaqhusi puukatailaaqhusilu sakpakkiilaaqhusilu, inuqsraqpisi?” Kiuniḡaat, “Inuqsranitchugut.” ³⁶ Jesus nipligñiqsuq, “Aglaan pakma, kiña maniqagviqagumi naagaqaa puukataqagumi saagagligik. Suli kiñapayaaq savikpaitchumi tuniraksragigaa quppiḡaani aasiñ tauqsigumi savikpaḡmik.
³⁷ Uqautigipsi, Taamna uqaliq aglausimaruaq Agaayyutim makpiḡaaniñi atuumaruksauruq, itna ‘Irrutiniḡaat savamaḡhaktuatun.’ Iluqaan aglausimaruaq uvapkun immiumakkauniaqtuq.”
³⁸ Maliguaqtit nipligñiqsut, “Ataniiq, uvva malḡuk savikpaak!” Kiuniḡai, “Tavra apai!”

Jesus Agaayuruq Igḡimi Atiliḡmi Olives-mik

³⁹ Jesus aullalgiñiqsuq igḡimun atiliḡmun Olives-mik piragiligmisun, aasiñ maliguaqtaiñ malikkaat, [aglaan Judas malinitchuq.] ⁴⁰ Tikitñamiḡ taruḡa nipliutinigai, “Agaayulusi ukpiqsrisainitchumausili uuktuaqsiugupsi.” ⁴¹ Tavrakḡa aullaqtaallakhuni sitquqhuni agaayuniqsuq. ⁴² Nipligñiqsuq, “Aapaḡ, pisuhigiyupku piigun qallutaa

nagliqsaalhum uvaṇniñ. Uvaṇa pisuhiginiilaaptun aglaan pisuhniñ savaañuli.”⁴³ [Isaḡulgum qilaṇmiñ sagviutiniḡaa sayyiqḡugu.⁴⁴ Ihuilliuqpakikun agaayuniqsuq piliqitlukhuni, aasii ilaan siiqsipkaḡha kataktuq auktun nunamun.]⁴⁵ Makitnami agaayuhigimiñiñ utiqhuniasiiñ maliguaqtimiñun tavra paqinnigai siñiktuat, minguhutinḡ ihuilliuqpaitḡutin.⁴⁶ Nipliutiniḡai, “Suvaata siñikpisi? Makillusi, agaayyutitchi ukpiqsrisingit chumausili uuktuaqsiugupsi.”

Tiguniḡaat Jesus

⁴⁷ Jesus uqaqtitlugu iñugiaktuat iñuich tikiñniqsut, sivulliqḡugich Judas-ḡum, ilañata qulit malḡuk maliguaqtit. Utlakḡugu Jesus kuniniḡaa.⁴⁸ Aglaan Jesus nipliutiniḡaa, “Judas, kunikḡugu aatchuutigiviunḡ Iḡniṇa Iñuum?”⁴⁹ Maliguaqtit nayuutiruat Jesus-mi tautukamitruṇ taamna atuumaruḡuq uqautiniḡaat, “Ataniiq, atuḡlavut savikpavut!”⁵⁰ Ilañata anauniḡaa qaukḡiata agaayuliqsit savaktaa siutaiqsiquḡugu taliqpianik.⁵¹ Aglaan Jesus nipliḡniqsuq, “Aṇṇaa! Apaiqsuq!” Aksikḡugu iñuum siutaa mamitinniḡaa.⁵² Taavruma aquagun Jesus-ḡum nipliutiniḡai qaukḡiḡich agaayuliqsit suli aṇalatiḡich agaayyuvikpaum iluaqtitchiñiaqtiniñ suli sivulliuqtigruat tikitchuat aipluḡu ilaa, “Aatai, tikitchuksrauvisi savikpaligaḡusi anautaniglu uvaṇa liilaa savamaḡḡukti?”⁵³ Nayaḡaḡikapsi agaayyuvikpaṇmi uvlugaḡipman tiguniatḡaitchipsitṇa. Aglaan pakma savagviksraḡigiksi saṇṇiagun taaqtuam.”

Peter-m Piilaḡiniḡaa Jesus

54 Tamatkua tiguplugu Jesus aullautinigaat tupqanun qaukiata agaayuliqsit, suli Peter-m malinigaai taavaknatluk. 55 Iknigaagniqsut silataani tupqum, aasii Peter-m ilalignigai aquppiruat tavrani. 56 Ilanata pirit agnam tautunigaa Peter aquppiruaq sanigaani iknigum. Qiniqlugu nalininaaqlugu niplutinigaa, “Una inuk piqataupmiruaq Jesus-mi!” 57 Aglaan Peter piilaagniqsuq, “Aгнаaq, nalugiga!” 58 Kiñuuranagun inuk ilitchuqsripmiñiqsuq Peter-mik nipliqhuni, “Ilvich, ilagigaatintuuq taapkua!” Aglaan Peter-m kiunigaa, “Naagga, ilaginitchaatja.” 59 Sassagnigum kiñuagan atlam inuum qapinaqhuni upyanigaa, “Ilumun una inuk piqataupmiruaq Jesus-mi, atakkii Galilee-gmionuruq!” 60 Aglaan Peter-m kiunigaa, “Nalullapiagiga sumik uqaqtitaan.” Uqaqtitlugu tavraknatchiaq aqargiqpak qalguqtagniqsuq. 61 Atanguruam qiviaqhuni tautunigaa nalininaaqlugu Peter, aasii Peter-m itqagnigaa atangum niplilha inmiñun, “Aqargiqpak qalguqtagaluaqnagu uvlaapak piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.” 62 Peter tavra anipluni qianiqsuq ihuilliullapiaqhuni.

Jesus Mitautigigaat Anaullaqługulu

63 Inuich munaqsriuat Jesus-mik mitautiginigaat anaullaqługulu. 64 Matuplugik irrak apiqsruñnigaat, “Kia anauvatin? Nalautchagñ?” 65 Nipliutipmiñnigaat inugiaktuanik pisaanñatinik.

Jesus Uqaqsittaagvinmi

66 Uvlaaguqman Jew-nuruat sivulliugtiguat qaukinich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu katiniqsut, aasiñ Jesus tikiutinigaat uqaqsittaagtitchirinun,

67 nipliḡhutinj, “Uḡautitigut! Ilvich Christ-ḡuvich, taimña akiḡsrutaauruaḡ Anniḡsuḡti?” Jesus-ḡum kiuniḡai, “Uḡautigupsi ukpiḡiniaḡitchipsitḡa; 68 suli apiḡsrugupsi apiḡsrutmik kiuyumiñaitchipsitḡa. 69 Aglaan uvakḡa Iḡñiḡa Iñuum aḡuppigisiruḡ tuḡaani taliḡpian Agaayyutim piḡaḡtuam sanḡipayaamik.” 70 Iluḡatinj nipliḡñiḡsut, “Ilvich, Iḡñiḡivatin Agaayyutim?” Kiuniḡai, “Ilipsi, uḡaḡtusi Iḡñiḡinipluḡa.” 71 Kiisaimmalu nipliḡñiḡput, “Inuḡsranaiḡsugut iḡsimarimik! Tusaagikput ḡanuḡ nipliḡha.”

23

Jesus Pilate-muutiniḡaat

1 Iluḡatinj iñuich makitlutinj Jesus Pilate-muutiniḡaat kavanaauruamun. 2 Tavrani pasiaḡsiñiḡaat Jesus itnaḡhutinj, “Iḡtchuḡigikput una aḡun killukuaḡtitchiḡha iñuptiknik atakkii uḡautiniḡai akiliḡuḡitlugich tax-sinik Caesar-mun Rome-mi. Uḡautiniḡaisuli ilaa Christ-ḡunipluni umialik.” 3 Pilate-ḡum apiḡsrugniḡaa, “Umialigivatin Jew-ḡuruat?” Jesus aḡiḡniḡsuḡ, “Aa, nalauttutin.” 4 Taamna atuumaanikman Pilate-ḡum nipliutiniḡai ḡaukḡinjich agaayuliḡsit iñugaaḡruillu, “Iḡtchuḡinitchuḡa patchisiksramik uumani aḡutmi.” 5 Aglaan ḡapiḡaipsauraḡtut, “Iḡsauttutimigun aḡayagaḡigai iñuich iluḡaani Judea-mi. Aullaḡniiruḡ Galilee-mi pakma maḡḡaḡuniasiiñ.”

Jesus Herod-muutiniḡaat

6 Pilate-ḡum tusaakamiuḡ taamna apiḡsrugniḡaa, “Una aḡun Galilee-ḡmiuḡuva?”

⁷ Iłitchuġikamiun Ʒesus-ŋum agġiqsilaan̄a nunamiñ aŋalataŋaniñ Herod-ŋum, tuyuġiniġaa Herod-mun tavraniitmiñiqsuamun Ʒerusalem-mi. ⁸ Herod quviasupiaġataġniqsuq tautukamiun Ʒesus, atakkii tusaaplugu suli qin̄iġummiuqługu in̄ilġatluk. Tautukkummiuġniqsuq Ʒesus savakpan quviq-naqtuanik. ⁹ Herod-ŋum apiqsruqtaaqsiñiġaa Ʒesus in̄uġiaktuanik apiqsruutinik, aglaan Ʒesus-ŋum kiun̄iñiñiġaa. ¹⁰ Qaukħinich agaayuliqsit suli aglaliqirit qapin̄aipsauraqhutin̄ pasiuġniġaat Ʒesus. ¹¹ Herod-ŋum aŋuyyiuqtañiñlu mitautiginġaat Ʒesus suvasaġin̄itługu. Atipkaqługu atangum atnuġaallautan̄anik utiqtinnġaat Pilate-mun. ¹² Taavrumani uvlumi Herod-lu Pilate-lu ilauraġiiksinniqsuk sivuani uumigiikkaluaqtuak.

Ʒesus Tuquruksraġuġaat

¹³ Pilate-ŋum katipkaġniġai qaukħinich agaayuliqsitlu sivulliuqtit in̄uillu, ¹⁴ suli nipliuti-plugich tamatkua, “Tikiutigiksi una aŋun uvaŋnun nipliġhusi sivulliullautan̄iñnipluġich in̄uich. Isivġiuġaluaqługu sivuqqapsitñi paqitlaitchiga savamaqłuutiqaġługu pasiuġutipsitñik. ¹⁵ Unniñ Herod-tuuq paqitchin̄itchuq agvisiksramik, atakkii utiqtitqin̄iñiġaa uvaptiknun. Una aŋun piitchuq sumik tuqurrutauyumiñaaqtuamik ilaanun. ¹⁶ Taatnaġłun̄a ipiġaqtuqtitqaagługu aullaqtitkisigiga.” ¹⁷ [Pilate patchisaiqsitchisuruq atautchimik isiqtamik niġiqpagvikaam uvlunani]. ¹⁸ In̄ugaaġruich niplianiqsut, “Tuqqutchiun̄ taamna in̄uk aasiñ tiguataaqtan̄aiqsillugu Barabbas!” ¹⁹ (Barabbas isiqtan̄iqsuq atakkii ilaupluni tamatkunani aġayakhutin̄ nunaqqimi

tuqqutchiruanilu). ²⁰ Pilate-ñum Jesus patchi-saiğukkaluağaa. Taatnamik uqağvigitqikkaluağai iñugaağruich. ²¹ Aglaan iğialaniqsut nipitusiplutin, “Kikiaktuutisiun! Kikiaktuutili sannigutamun!” ²² Pilate-ñum piñatchiqługu nipligñiqsuq, “Sumik savamaqłuutiqaqpa? Paqitchinitchunja sumik tuqurrutauyumiñaqtuamik ilaanun. Ipiğaqtuqtillogu patchisaiğisigiga.” ²³ Aglaan iğialapsauragñiqsut kikiaqtuutiraksraupiagñiplugu sannigutamun. Kiisaimmalu iğialahigmiktigun akimavut.

²⁴ Uvvaasiin Pilate-ñum atannigñigaa Jesus kipiqniugutaatitun. ²⁵ Pilate-ñum pituiğñigaa Barabbas pisukkanat, taamna isiqtauruuq atakkii ilaupluni tamatkunani ağayakhutin iñuaqtuani, aasiin qaitługu Jesus ilinithun pisulhatitun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

²⁶ Anuyyiuqtit sivulligñigaaat Jesus. Pisullağmin paaqsiñiqsut iñunmik Cyrene-nağmikum atiqaqtuamik Simon aitmuktuamik nautchiivinmiñ. Tamatkua nunuriñigaaat akiyağiaquplugu sannigutamik aquagun Jesus-ñum. ²⁷ Iñugiallapiaqtuat iñuich malinigaat. Akunğatni itmiñiqsut ağnat qairuat uigualaplutin. ²⁸ Jesus-ñum kiniaqami nipliutiniğai, “Ağnaanjisii Jerusalem-ñum! Qirratiginasitja aglaan qirratigisitchi ilipsitñun qitunğapsitñunlu. ²⁹ Atakkii uvlut qallirut iñuich nipligisilhat, ‘Quvianamiurut taapkua ağnat qitunğaitchuat sinaiyautlaitchuatlu miluktitchisimaitchuatlu.’ ³⁰ Taivrumani uvlumi iñuich nipligisirut igğiñun, ‘Katagitchi uvaptiknun!’ suli qimigaanun, ‘Iriqtigut.’ *Hosea 10:8*

31 Atakkii taatnatun irrutikpatrun patchi-saitchuaq pakmapak, qanutun irrutriñiaqmiivat iñuñnik taimanigu?”

32 Malguk atlak iññuk, iluqatik sava-maqłuksimaruak, tuqqutauruksraupmiñiqsuk piqataulugik Jesus-mi. 33 Anuyyiuqtit tikiññiqsut atiqaqtuamun “Saunga niaqum.” Tavrani kikiaktuutiniġaat Jesus suli taapkuak sava-maqłuksimaruak piqasiqlugu, ilaqataa taliqqian tunjaanun suli ilaqataa saumian tunjaanun. 34 Jesus nipliġñiqsuq, “Aapaan, natqigutikkich tamatkua iñuich! Nalugaat sumik savaaqaqtilaaqtin.” Avguġniġaich atnuġaani nalautchaġautigiplugich.

35 Iñuich qichaqtuat tautuktuaġniġaat. Jew-ñuruat sivulliuqtinisa mitautiginiġaat, “Annautiraġigai atlat. Ki anniqsuġli inmiñik Christ-ñuyumi, Anniqsuqti akiqsruutauruaq Agaayyutim piksraqtaaġikkaña!” 36 Anuyyiuqtit mitautigipmiñiġaat. Utlakługu aatchuġniġaat suñaġnitchuamik misuqqumik 37 nipliqhutin, “Anniqsuġiñ ilipnik umialigikpatin Jew-ñuruat!”

38 Niaquan qulaagun aglakługich uqałhich, “Taamnauvva umialgat Jew-ñuruat.”

39 Ilaqataan savamaqłuksimaruam nivinjaruam uqaġniqluktaqmiñiġaa, “Christ-ñuguvich anniqsuġiñ ilipnik uvaguglu!” 40 Aglaan ilaqataan iñiqtiġniġaa nipliqhuni, “Taluginipiuñ Agaayyun? Tuqqutak-sraurutintuuq ilaatun. 41 Tuquniaqtuguk nalautlugu atakkii taatnaġnaqhunuk; aglaan taamna savaqañitchuq pigiitchuamik.”

42 Aasiñ nipliutiniġaa, “Jesus, itqaġillaññañña tikitchuvich añaayuaqtipnun!” 43 Jesus-ñum

nipiutiniġaa, “Akiqsruġikpiñ, marrumani uvlumi piqasigisigikma utaqqviniġmi.”

Jesus Tuquruq

⁴⁴ Uvlug qitiqqugman siqiññaaginjaigñiqsuq taaqsipluni nunapayaami piñasunun ilipman sassaġ; ⁴⁵ talukuyaaq [sapukutchiutauruaq] nivinaruaq agaayyuvikpañmi siiksigniqsuq tatpichakña takununaaglaan. ⁴⁶ Jesus nipaalaliġniqsuq, “Aapaan! Argaknun iligiga irrusiġa!” Taatnaanikami tuquniqsuq. ⁴⁷ Rome-maġmiut qaukiata anjuyyiuqtit tautuklugu tamanna atumaruaq kamaksruġniġaa Agaayyun nipliqhuni, “Ilumutun taamna anjun nalaunjaruq!” ⁴⁸ Iñuich katiruat qiñiġiaqlugu kikiaktuutriġiq tautukamitruñ tamanna atumaruaq, utiġniqsut kinuniġmiknun ipiqtutchallapiaqhutin. ⁴⁹ Iluqatin tamatkua ilisimaruat Jesus-mik ilaġiplugillu aġnat maliktuat Galilee-miñ qichaġniqsut taiñakñatluk qiñiġiaqhutin.

Jesus Iluviġniġaat

⁵⁰⁻⁵¹ Iñuqaqmiñiqsuq atilinmik Joseph-mik Arimathea-ġmiumik, nunaaqqimiñ Judea-mi, nalaunjaruaq qanutitanjitchuaġlu iñuk, suli utaqqiñiqsuq tikiġisrajanik anjaayuqautaan Agaayyutim. Ilaugaluaqhuni uqaqsittaagtitchirini aniqataunjiñniqsuq sivunniuqmata tuqqutchuklugu Jesus. ⁵² Joseph-num utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiġaa timaa Jesus-num pisuklugu. ⁵³ Tavrakña atqaqlugu timaa Jesus-num, nimiqsruġniġaa ukiġhaagiksaamik, ilipluguasiñ iluviġliuqtamun uyaġañmi atunġanjichuamun. ⁵⁴ Iluqani

tamanna atuumaniqsuq minguiqsiagvium uvlua aullagniiyasipman. ⁵⁵ Agnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ malinjigaat Joseph tautukluguasiin qanuq Jesus-ñum timaa ilipmagu iluviğmun. ⁵⁶ Utiqhutin kinunigmiknun itqanaiyağniğaiç tiprağiksautilgich uqsruğutiksrai timaan Jesus. Jew-ñuruat minguiqsiagviatni minguiqsiğniqsut kamagiplugu tillisaa Moses-ñum.

24

Jesus Anjikkauruq Tuquğmiñ

¹ Uvlaatchaurañani sivullium uvlum akunniqsaami agnat iluviğmunniqsut saagaqhutin tiprağiksautilinik uqsruğutiksraiñik itqanaiyaagmiknik. ² Paqinnigaat uyağak aqsractinaniqsuaq paañaniñ iluvğum. ³ Tavraasiin isiqamin paqingiñniğaat timaa atanğuruam Jesus. ⁴ Qanuqsausiuqtitlugich tavrakñatchiaq malğuk añutik qitñağnaqtuanik atnuğaallak qichagñiqsuk sanigaatni. ⁵ Iqsitchakhutin agnat sikinniqsut nunamun. Añutik nipliutiniğaiç, “Suvaata tautugiappisi iñuuruamik akunğatni tuqñaruat? ⁶ Uvaniingitchuq atakkii iñugutqiksuq. Itqallaksiuñ qanuq uqaqtilaaña ilipsitñun Galilee-miinnagağmiñi, itna, ⁷ ‘Iğñiña Iñuum qaisauruksrauruq killuuruanun iñunñun kikiaktuutikkauluni, aasiin piñayuatigun uvlut añitqikkumapluni iñuuhigmun.’” ⁸ Agnat itqağniğaat uqağikkaña. ⁹ Utiqhutin iluviğmiñ uqautiniğaiç qulit atausiq maliguaqtit atlatlu iluqaitñik tamatkuniña. ¹⁰ Taapkua agnat Mary

Magdalene, Joanna-lu, Mary-lu aakana James-
 num, suli atlat agnat. Uqautinigaich uqqiraqtit
 tamatkuniņa atuumaruanik iluvigmi. ¹¹ Aglaan
 maliguaqtit isumaniqsut agnat piinjiliqiniplugich.
 Taatnamik ukpiginijnigaich. ¹² Aglaan Peter
 makitiqhuni aqpaliqsruignihsuq iluvigmun;
 augrukami tautunigaag nimgutaa ukihaagiksuaq
 kisian. Kinunigmukhuni quvigusuutiginiğai
 tamatkua atuummiruat.

Pisukkataagniqsuk Emmaus-mun

¹³ Taavrumani uvlumi malguk Jesus-
 num maliguaqtik nunaaqqiuramunniagniqsuk
 atilimun Emmaus-mik, unjasiksilaacaqtaaq
 tallimat malguni mile-lanik Jerusalem-
 miñ. ¹⁴ Pisullağmik uqağniqsuk iluqaanik
 atuumaruamik. ¹⁵ Uqqaagiksitlugik Jesus
 pisuqasignigik; ¹⁶ tautukkaluagnigaak aglaan
 ilisağinjijnigaak. ¹⁷ Jesus-num nipliutinigik, “Sumik
 uqaqpisik pisuktuallaptikni?”

Qichaqpaallañniqsuk alianaqsiplutik.
¹⁸ Ilaqataan atilgum Cleopas-mik apiqsruğniğaa,
 “Kisivich naluvalunniqsutin Jerusalem-mi
 atuumapman tamanna ikpaksravak.” ¹⁹ Jesus-
 num apiqsruğniğik, “Sunik?” Kiunigaak,
 “Tamatkuniņa atuumaruanik Jesus Nazareth-
 miumun. Taamna anun sivuniksriqirauniqsuq
 sanñiqaaqtaaq uqağmigun savaagmigunlu
 sivuğaatni Agaayyutimlu iñuillu. ²⁰ Qaukñich
 agaayuliqsipta suli sivulliuqtipta sivunnigñigaat
 kikiaktuutitquplugulu tuqqutautquplugulu.
²¹ Nigiugağigaluakkaqput ilaanuniplugu tasuq-
 sairuksrauplugu Israel-aagmiunik. Marrumani

uvluni piñayugigaat atuumapmanaglaan. ²² Iłapta ađnat tupakkaatigut pitłukługuunniiñ. Taapkua utlautiniqsut qauniuraami iluviđmun, ²³ aglaan paqingiññiđaat timaa. Utiqamiñ nipliđñiqsut tautuñniplutiñ isagullañnik uqautriruañnañnik Jesus iñuuniplugu. ²⁴ Iłavut utlautiniqsut iluviđmun paqitlugu taatnatupiaq ađnat uqałhatitun, aglaan qiñiñitmiñiđaat Jesus.” ²⁵ Tavrali Jesus-ñum nipliutiñiđik, “Qanutun isumailaaqtigivisik! Qanutun sukaisigivisik ukpiqsriłiksrapstiñnik supayaanik sivuniksriqirit uqautaitñik! ²⁶ Uqađniđugaut Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq nagliksaaqtuksrauniplugu tamatkuniña isigaluaqani kamanautmiñun.” ²⁷ Jesus-ñum ilitchuđipkađniđik uqautigikkauruanik iñmigun iluqaitñi Agaayyutim uqałhiñi, aullađniipluni makpiđaañiñiñ Moses-ñum suli aglañitñiñ iluqatiñ sivuniksriqirit.

²⁸ Qallikamiñ nunaaqqiuramun igliđviñmiknun, Jesus pisuktuiñagñiqsuq qaaniñiñagñiaqtuatun. ²⁹ Aglaan nutqaqtinniđaaq nipliđhutik, “Ittuallagiñ uvaptikni. Taaqsisiaqsigaatigut.” Malikługik nayuđniđik. ³⁰ Jesus aquvinniqsuq niđiqasiđukługik. Tigusikami qaqqumik quyaniđaa Agaayyun. Avguqługu qaqquq qaiññiđaa iliniknun. ³¹ Irratik añmaqmata ilisagiaqsiliđniđaaq. Aglaan qiñiđniqsiđniqsuq ilinikniñ. ³² Uqaaqsiñiqsuk iñmiknun, “Uunaaqsaagaluaqpiñuk uummatip-tikni uqaqatigipmatiguk tumitchaani suli kañiqsipkaqługu Agaayyutim uqałha uvaptiknun.” ³³ Maksriđhutik utiqtiđniqsuk Jerusalem-mun. Paqinniđaik qulit atautchich maliđuaqtit

katimaqatiqaqtuat atlanik. ³⁴ Tamatkua katimaruat niplianiqsut, “Atanguruaq anjitiqñiqsuq ilumun! Sagvigñiqsuq Simonmun.” ³⁵ Malguk utiqtiqtuak uqautiniğaich atuumaruamik tumitchaani suli qanuq iliniknik ilisaqsriğimiknik Ataniğmik avguipman qaqqumik.

Jesus Sagviquq Maliguaqtimiñun

³⁶ Malguk uqaqtitlugik taavrumiņa, tavrakñatchiaq ataniq Jesus qichaaniktigñiqsuq akunğatni nipliutiplugich, “Tutqiutiqağitchi!” ³⁷ Tatamitchañiqsut atakkii tautukkasunñiaqhutiñ aliuqtumik. ³⁸ Aglaan nipliutiniğai, “Suvaata tupaktiqpisi? Suvaata ukpiqs-rinjitpisi? ³⁹ Tautuksigich argatka isigatkalu. Uvaņaupiaqtuņa. Aksiglunja ilitchuğiniaqtusi. Atakkii aliuqtuq timiqañitchuq sauniqangitlunilu uvaptun.” ⁴⁰ Uqaqami taavrumiņa qiniqtitkai argañmiñik suli isiganmiñik. ⁴¹ Maliguaqtit ukpiğilguiñniğaatsuli aglaan quvigusukhutiñ quviasullapiaqhutiñlu. Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Uvani niqiksraqaqpisi?” ⁴² Aatchuğniğaat igaamik iqalunmik. ⁴³ Tiguplugu niğiniğaa sivuğaatni.

⁴⁴ Tavra nipliutiniğai, “Tamatkua uqautigikkatka ilipsitñunimma nayuutiñğa ma ilipsitni, suapayaaq atuumaniğniplugu aglausimaruatun uvapkun maligutaksraņa Moses-ñum suli aglaanitni sivuniksriqirit suli Psalms-ni.” ⁴⁵ Tavra anmağniğai isummatinich kaniqsitquplugich uqałhanik Agaayyutim. ⁴⁶ Nipliutiniğai, “Taamna aglausimaruq,

Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq, naglik-saaqtuksrauruq tuqulunilu anitqiksuksraupluni tuqunaruaniñ piñayuatigun uvlut, ⁴⁷ suli atqagun tusaayugaagiksuaq quliaqtuakkaugisiruq isum-mitqilikun suli natqiutikkaukikun killuqsautiniñ iñunun nanipayaaq, aullağniilugu Jerusalem-miñ. ⁴⁸ İlisimaraugisirusi tamatkunuuna. ⁴⁹ Tuyuğisigipsi İrrusillautamik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik. Utaqqiruksraurusi nunaaqqimi sanjim pakmakña tikiññialhanunaglaan ilipsitñun.”

Jesus Qılañmuutikkauruq

⁵⁰ Jesus-ñum annisinigai nunaaqqimiñ Bethany-m tuñaanun. Tavrani isaklugich argañni piliutiksriññigai maliguaqtini. ⁵¹ Jesus agaayutil-laisa aullautikkauniqsuq pakmuña. ⁵² Maliguaqtit agaayyuviginigaa utiqhutiñaasiñ Jerusalem-mun quviasullapiagataqhutiñ. ⁵³ Ataramik agaayyuvikpañmiinniqsut [nangaqługu] quyaplugu Agaayyun.

Ippitchuat Makpig^{aat} - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6